

Ն. Գ. ՄԱՌՐՆՈՎ

Պիւնձիկ

ԿՈՏԱՆԻ

ԱՐԿԱՇՆԵՐԸ

ԵՐԵՎԱՆ 1933 ՅԵՐԵՎԱՆ

891 715

Ա - 61

CA 561

6 NOV 2011

ՄԱՏԱՆԵԿԱԿԱՆ ՍԵՐԻԱ

Ն. Գ. ՍՄԻՐՆՈՎ

891.715

U-61

ՊԻՆԶԻԿ ԿՈՏՄԱՆԻ
ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

2013.02

ՊԵՏՅՐԱՏ
1983

ԳԵՂԱՐԱՏԲԱԺԻՆ
ՑԵՐԵԿԱՆ

18.09.2013

105 106 92

5077/1
105 5

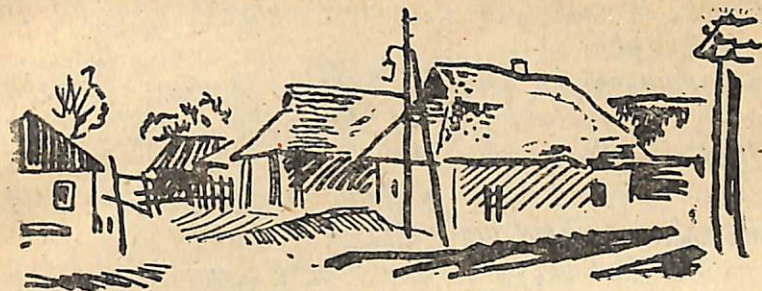

56493-66

Թարգմ. Վ. ՆԱՐԵՆՑ
Պատ. խմբ. ԳԱՐԵԳԻՆ ԲԵՍ
Տեխ. խմբ. Գ. ԶԵՆՅԱՆ
Մրրագրեց՝ ՈՆՆԻԿ ԳԱՍԱՐՋՅԱՆ

Պատերազմի Տպարան

Պատվեր 3690 Գլավիտ 8009 Տիրաժ 3000 Հր. 2440

ՄԱՍՆ 1

1. ԿՈՒԼԲԱՆ ՅԵԼ ՊԻՆՁԻԿԸ

Պինչիկ Կոտմանը մի քիչ վախենում էր ձիերից։ Յ՛վ ղա նրան ձեռնառու չէր, — նա աշխատում էր դարբնոցում։ Ամեն անգամ, յերբ ձի էյին բերում պայտելու, տհաճություններ էյին տուաջ վալիս։ Հիմա յեյ նույնը տեղի ունեցավ։

Կուլբան գոռաց, —

— Հապա՛, ձիդ տուր ձիու պոչից, չու՛տ, սատանի գլուխ։

Պինչիկը բռնեց պոչը, բայց այնպես թույլ ձիդ տու՛լեց, վոր ձին տեղից չջարժվեց։ Այդ ժամանակ Կուլբան վոտքով խփեց Պինչիկի փորին։

Պինչիկը ձիերից վախենում էր վոչ առանց պատճառի։ Մի անգամ, ձիու պոչը բռնելիս՝ ձին Պինչիկի ծնկանը մի այնպիսի աքացի տվեց, վորի հետ չէր կարելի համեմատել նույնիսկ Կուլբայի հարվածները։ Դրա նից հետո Պինչիկն սկսեց վախենալ ձիերից։ Նա սխալ էր համարում պոչի ոգնությամբ ձիուն պայտելու կանգնեցնել, դրա համար սանձ գոյություն ունի։ Բայց Կուլբան ուներ իր սովորությունները և չէր ուզում նրանցից հրաժարվել։

Այժմ, փորին ստանալով ձիու աքացին, Պինչիկը

նոտեց, իսկ Կուլբան ինքը բռնեց պոչը: Ձին ոտար երէ նա մի քիչ յետ-յետ գնաց, ապա հանկարծ աքացի տվեց՝ դարբնի կողքին:

Կուլբան նոտեց դեմնին Պինչիկի կողքը: Պինչիկը մտքումն առաց՝ «հիմա քեզ հետ քվիթ յեղա, հալա-սարվեցինք»: Բայց դարբինն այդ մասին այլ կարծիքի չէր: Նա մոռացավ ձիուն և յերբ առաջին ցավն անցավ, Պինչիկի վրա պրծավ պայտելու գործիքով:

— Դու ինձ սպանել եյիր ուզում, սատանի լակոտ: Յե՛վ գործիքով տվեց Պինչիկի վզակովին:

Դիմարկը մի քիչ թուլացրեց հարվածը, բայց և այնպես Պինչիկի աչքերից արտասուք կաթկթեց, գեմքը միանգամից սևացավ և սկսեց փայլել նեղրի գեմքի

պես: Ճիշտն առած գեմքն առաջ էլ ունեւր, բայց հիմա Պինչիկն ածուխոտ ձեռքերով արտասուքը սրբեց և գեմքն սկսեց փայլել:

Դարբինն ուզեց յերկրորդ անգամ հարվածել, բայց մտքովն անցավ, վոր այդ գործիքով անհարմար է կռվել, կարող է սպանել: Նա սկսեց աչքերով փնտրել մի այլ թեթև իր: Պինչիկը գլխի ընկավ բանն ինչու՞մն է և թա-

թերի վրա սողաց դարբնոցի ներսը: Դարբնոցում տեղի տնեցավ կռիվը:

Իհարկէ կռվում էր միայն Կուլբան, իսկ Պինչիկը նրա հարվածներին պատասխանում էր խոսքերով: Այսօր նա գտնում էր, վոր կռվի կարիք չկա և աշխատում էր մի կերպ դարբնին վիրավորել:

Նա սկսեց գոռալով, —

— Դուք անգետ մարդ եք և իրավունք չունեք իմ գլխին խփելու: Դուք չգիտեք խորհրդային որենքները, չգիտեք վոր արգելված է ծեծել աշխատներին:

Կուլբան պատասխանեց՝

— Յես հիմա քեզ ցույց կտամ խորհրդային որենքները, — և յերկաթալարով մտրակեց նրան:

— Կվերջանա նրանով, վոր քաղաքամաս կգնամ ձեր դեմ բողոքելու, — գոռաց Պինչիկը, — կնստեք մի-միցիայում:

Պինչիկն իսկույն գլխի ընկավ, վոր մեծ սխալ գործեց:

Դարբինը սոսկալի կատաղեց.

— Հա՛, այդպե՛ս, պոռաց նա, դու ինձ վրա ուզում ես բողոքել... Ա՛ռ քեզ:

Պինչիկը մի հարված ստացավ գլխին և գետին ընկավ յերեսն ի վայր: Նա վորոչեց չբարձրանալ, մինչև Կուլբան կհանգստանա:

Կուլբան նրան վոտքով հրեց և գնաց ձին պայտելու: Պինչիկը բարձրացրեց գլուխը և նայեց նրա յետվից: Հեռո կամաց շարժաց. — Հենց այսօր կփախչեմ անպայման:

Փախչելու տեղ ունեւր. — Ամերիկա, Միլվոկի քաղաքը, հորեղբայր Մարկի մոտ:

2. ՄԻ ՔԱՆԻ ԽՈՍԲ «ՍԱՆՖՐԱՆՑԻՍԿՈ»

ԱՐՆԵՍԱՆՈՑԻ ՄԱՍԻՆ

Պինչիկը միշտ այդպիսի վատ վիճակում չի յեղել: Նա հիշեց լավ օրերը: Դա շատ վաղուց չէր, յերբ նա իջ հոր հետ աշխատում էր փականագործական «Սան-Փրանցիսկո» արհեստանոցում:

Դա ընդամենը յերեք ամիս առաջ եր: Պինչիկը հուլիս ուներ փականագործ դառնալու, իսկ դարբնի արհեստի մասին մտքովն անգամ չէր անցնում:

Նրա հայրը, Նաում Կոստանը, անհիշելի ժամանակներից դուլեր եր նորոգում, հեշտայեռներ մաքրում, կողպեքներ և փչացած հովանոցներ շտկում: Մեքենան միայն պրիմուսներ և հրազեններ չէր սիրում: Այդ գործով բացառապես զբաղվում եր Պինչիկը:

Հայրը սիրում եր Պինչիկին, ուշի ուշով սովորեցնում եր նրան այն, ինչ վոր ինքը գիտեր: Նա առաջնակարգ վարպետ չէր, սակայն քիչ թե շատ բան գիտեր, և Պինչիկը տասն տարեկանից արդեն կարողանում եր զուգին ու խարտոցը բանեցնել: Հայրը շատ եր ցանկանում, վոր Պինչիկը ժամանակին մետաղագետ ինժեներ դառնա: Նա Պինչիկին դպրոց ուղարկեց՝ սովորելու, Պինչիկը հասավ մինչև վեցերորդ խումբը: Ազատ ժամանակ Պինչիկն ոգնում եր հորը, նույնիսկ հաճախ փոխարինում եր նրան:

Հայրը թոքերի բորբոքումից մեռավ ապրիլին: Նա միայն մի շաբաթ պառկեց հիվանդ, և յերբ մեռավ, Պինչիկն յերկար ժամանակ չէր հավատում թե այլևս չի խոսելու նրա հետ: Սկսվեցին դժվար օրերը: Հորը թաղելու համար ստիպված յեղավ սենյակը ձեռքից բաց թողնել, ծախել մահճակալը և այլ իրեր:

Հետո Պինչիկի գլխին դժբախտություններ թափվեցին մեկ մեկի յետեւից:

Վոչ վոք չէր ուզում նրան գործի պատվեր տալ: Բոլորը կարծում եյին, վոր ծեր Կոստանի մահից հետո արհեստանոցը փակվել և: Պինչիկը պատվիրատուներին յեղած իրերը վերադարձնելով չէր իմանում հետագայում ինչ անել: Արհեստանոցը վերցրեց դարբին Կուլբան: Նա ցած բերեց արհեստանոցի ցուցանակը, սարքավորեց հնոցը և անցավ գործի: Կուլբան արհեստանոցի մի շարք գործիքները սեփականացրեց, պարտավորվելով դրա փոխարեն վորպես աչկերտ պահել Պինչիկին: Պինչիկն ստիպված յեղավ դպրոցը թողնելու:

Կուլբան իսկապես անգետ մարդ եր: Նա վոչ կար-

գալ և վոչ գրել եր իմանում: Նրա ձեռքերը ահագին եյին, կեղտոտ և մորուքը՝ խճըճված: Նա խմում եր սովորաբար վաղ առավոտից: Դրանից հետո նա խայտառակություններ եր անում կամ խոսում ինքնիրեն իր գործերի մասին:

Դարբինը հենց առաջին օրվանից չօրեց Պինչիկին: Նրան վերադրում եր ամեն տեսակ թերություններ ու հանցանքներ և իրենց ծանոթության յերբորդ օրվանից սկսեց ծեծել:

Վերջին ժամանակները գործն ավելի բարդացավ: Կուլբայի մոտն յեկավ մի ինչ վոր գնու և խնդրեց իր վորդուն վերցնել աչկերտ՝ սովորեցնելու: Դրա համար տալիս եր քառասուն ռուբլի: Կուլբան շատ եր ուզում այդ փողն ստանալ, բայց վախեցավ յերկու աչկերտ ունենալ միաժամանակ, մտածում եր, վոր դրա համար մեծ տուրք կդնեն վրան:

Ամեն ինչ կշռելով նա վորոշեց Պինչիկին վոնդել և նրա տեղը գնուի վորդուն վերցնել: Այդ բոլորը Պինչիկն իմացավ դարբնի ինքնիրեն արած խոսակցություններից:

Նախ և առաջ Պինչիկն սկսեց մտածել մանրամասն՝ թե ինչպես և պայքարելու անհայտ գնուի դեմ, իր տեղի համար: Նա ուզեց լուրջ խոսել Կուլբայի և նույնիսկ ծեր գնուի հետ: Հետո համոզվեց, վոր դրանից բան դուրս չի գա: Յեթե Կուլբան վորոշել և իրեն քչել, իհարկե բռնու յե: Քառասուն ռուբլին՝ հսկայական փող և:

Պինչիկն այդ բոլորի մասին մտածում եր սովորաբար իրիկունները, յերբ մենակ եր մնում դարբնոցում: Նա սենյակի չուներ և Կուլբայի հրամանով գիշերում եր դարբնոցում ածխի արկղի վրա, հնոցի մոտ: Դրանից նրա ձեռքերը, դեմքը և հենց ամբողջ մարմինը սևացել եյին: Վոչ վոք այլևս նրան մաքուր չէր տեսնում: Բաղնիք գնալու հնարավորություն չուներ: Կուլբան շատ եր վախենում, վոր Պինչիկը կարող և վորեն մեկին դանակելու ծեծի մասին, դրա համար շատ խիստ արդիւն եր յերեկոները հեռանալ դարբնոցից: Շարունակ նստելով մթնում ածխի արկղի վրա, Պինչիկը բոլորովին

վայրենացալ: Դպրոց չգնաց հոր մահվան օրից և կտըր-
վեց ընկերներից, ժամանակ չկար ծանոթություն
պահպանելու: Նրա միակ մխիթարությունն իր մտքե-
րըն էյին: Մտքերը Ամերիկայի և Միլլիոկի քաղաքի
մասին:

3. ՀՈՐԵՂԲԱՅՐ ՄԱՐԿԸ

Պատահական չէր, վոր ծեր Կոտմանի արհեստանո-
ցը կոչվում էր «Ման-Փրանցիսկո»: Նա վաղուց աշխատե-
սանվանեց իր արհեստանոցը, քսան տարի առաջ, և դա
ունի իր պատճառը:

Նաում Կոտմանը մի յեղբայր ուներ՝ Մարկը, խե-
լացի և տուղջ մի մարդ: Նա նույնպես փականագործ էր
և քանի նույն գյուղումն էր, ապրում էյին միասին:
Կոտմանները գործը չալ էր ընթանում: Մարկը Նաու-
մից բալ էր խմանում փականագործական արհեստը և
նրանք այն ժամանակ մեծ գործեր էյին վերցնում, ըն-
դոգում էյին կարի մեքենաներ և նույնիսկ հեծանիվներ:
Քսան տարի առաջ Մարկն ամուսնացալ, բայց կնոջ հետ
յերկար չապրեց: Գյուղում ջարդ յեղալ, հրեաներին
կոտորեցին: Մարկի կնոջն այնպես ջարդեցին, վոր նա
մեռաւ: Դրանից հետո Մարկը չցանկացալ այլևս մնալ
Ռուսաստանում: Նա ուրիշ հայրենակիցների հետ գնաց
Ամերիկա, Սան-Փրանցիսկո քաղաքը: Այնտեղ նա գրեց
մի քանի նամակ, հիացմունքով նկարագրելով քաղաքը:
Նամակների նկարագրությունից քաղաքն այնքան դուր
յեկալ Նաումին, վոր նա վորոշեց իր արհեստանոցը կո-
չել «Ման-Փրանցիսկո»: Ինքն այն ժամանակ Ամերիկա
գնալու միտք չուներ, կինը հիվանդ էր: Հետո սկսվեց
պատերազմը, ծնվեց Պինչիկը, մեռալ կինը և արդեն
Ամերիկա գնալ չէր կարելի:

Թե Նաումի և թե Պինչիկի համար հաճախակի խո-
սակցությունների նյութ էյին հորեղբայր Մարկն ու
նրա պատմությունը: Նրանք կարեւոր մարդ և մեծ վար-
պետ էյին համարում Մարկին: Նա Ամերիկայում ել
փականագործությամբ էր զբաղվում և այնպեղ սովո-

րել էր աշխուխի մեքենաներ շինել, վոր Ռուսաստանում
բոլորովին չկար: Վերջին ժամանակները նա աշխատում
էր «Մակ-Կորմիկ» մեծ գործարանում, Միլլիոկի քաղա-
քում Միչիգան լճի ափին: Նա Նաումին հազվադեպ էր
նամակ գրում և յերբ գրում էր՝ գրում էր յերկար, հետն
ել լուսանկար էր ուղարկում: Նամակներում նա պատ-
մում էր թե ինչպես և ապրում, ինչով և սնվում, ինչպես
և աշխատում և ինչքան և վաստակում: Յեւ Պինչիկն
այդ նամակներից խմանում էր թե ինչ նշանափոր մեքե-
նաներ են շինում ամերիկյան գործարաններում: Հարկա-
վոր է միայն կոճակը սեղմել, և մեքենան կաշխատի
ինքնիրեն, կպատրաստի թեյեր, ալտոմորիկներ, պաղ-
պաղակ և փրփրող կվառ:

Պինչիկն խմանում էր և այն, թե ինչ հրաշայի բա-
ներ էյին պատրաստվում ամերիկյան գործարաններում:
Յերբ Ռուսաստանում սով սկսեց, հորեղբայր Մարկը
մի քանի անգամ կապոցներ ուղարկեց: Կապոցներն
ստանալու համար պետք էր Ուեսա գնալ, և Նաում Կո-
մանը ամեն անգամ գնում էր առանց յերկար ու բա-
րակ մտածելու, արժեք գնալ: Ուեսայում ստանալով
ուղարկված փոստային կապոցը, նա առանց մանրա-
մասնորեն գուշակելու թե ինչ կա մեջը, առանց բաց
անելու տուն էր բերում: Տանը Պինչիկի հետ բաց էյին
սնում և բոլոր բաները դարսում էյին սեղանի վրա,
ստացվում էր մի ամբողջ խանութ:

Այդպեղ լինում էր խտացրած քաղցը կաթ, այնքան
թանձր, վոր կարելի չէր ուտել դանակի ծայրով: Լի-
նում էր և՛ չոկոլատ, և՛ աավարի լեզվի պահածո՝ կլոր
տուփերով, և՛ խեչեփառի սուպը: Խեչեփառի սուպը
նման էր վարդագույն կաթի և նրա մեջ լողում էյին խե-
չեփառի մանր կտորներ: Անպայման ամեն անգամ կա-
պոցում լինում էր մի տուփ նարնջի պահածո: Բացի
ուտելեղենից հորեղբայր Մարկն ուղարկում էր յերբեմն
հաստ նրբաններով կոշիկներ, գործված ժիլեաներ և մի
քանի տուփ ծխախոտ Պինչիկի հոր համար: Ընդամենը
յոթ կապոց ուղարկեց հորեղբայր Մարկը: Յեւ Պինչիկն

այդ կապոցներով եր հաշվում ժամանակը, ինչպես որ այս-
յուլյցով: Նա ասում եր հորը՝

— Դա հորեղբայր Մարկի ուղարկած հինգերորդ
կապոցն ստանալուց մի ամիս առաջ եր:

Իսկ հայրն առարկում եր՝

— Վո՛չ, դա չորրորդ կապոցն ստանալուց վեց ամիս
հետո յեր:

Ամենից յերկար մնում եր նարնջի պահածոն: Հայրը
պահածոն չեր սիրում և սովորովին առախս եր Պինչի-
կին: Պինչիկը պահածոն ուտում եր քիչ-քիչ, և յերբ
ուտում եր նրան թվում եր թե Ամերիկայի համն և տո-
նում: Չգիտես ինչու, նա վորոչեց, վոր Ամերիկան համով
նման և նարնջի պահածոյին՝ շատ քաղցր մի քիչ կծու:
Պինչիկն այդպես ել անվանեց նարնջի պահածոն «Ամե-
րիկա»: Սովորաբար ստացված բոլոր ուտելիքները
վերջանում եյին, նույնիսկ կոչիկները մաշվում եյին,
իսկ «Ամերիկայից» բավական մնում եր:

Պահածոն, հորեղբայր Մարկի նամակները և խեչե-
փառի սուտն այնքան դուր եյին գալիս Պինչիկին, վոր
նա վորոչեց անպայման Ամերիկա գնալ, հենց վոր մե-
ծանա: Այդ մասին չեր հայտնում հորը, գիտեր վոր ծե-
րուկը բարեկանալու յե: Սակայն այժմ, յերբ հայրը չկա,
նա կարող եր այնպես անել, ինչպես ինքն եր ցանկա-
նում: Հոր մահից մի յերկու շաբաթ հետո նա յերկար
նամակ գրեց հորեղբայր Մարկին հաղորդելով իր
դժբախտությունը՝ ցանկություն հայտնեց անմիջապես
փոխադրվելու Միլվոկի քաղաքը:

Այդ նամակի պատասխանը գեռ չեր ստացել Պինչի-
կը: Յեվ յեթե նա գեռ շարունակում եր ապրել Կուլբայի
մոտ և վիրավորանքներ կրել, այդ միմիայն նրա հա-
մար, վոր որ որի նամակի պատասխանին եր սպասում:

Նա իր մաքում մի քանի անգամ լողացել եր գետի
Ամերիկա: Նրան թվում եր, թե ահա հորեղբայր Մար-
կից ստացված և նամակ, նրա հետ նաև չոգենավի տոմ-
ար: Պինչիկը նստում և հսկայական նավը ու լողում ու-
կիանոսով: Ահա ալիքների յետևից յերևում և կնոջ վոս-
կեարձանը՝ կերոնը ձեռքում: Դա Նյու-Յորքի փարոսն
է, և այդ արձանի մասին հորեղբայր Մարկը վաղուց եր

գրել, գեռ Պինչիկի ծնվելուց առաջ: Պինչիկն ափ է իջ-
նում՝ նստում և գնացք, վորը թռչում և բազմահարկ-հրա-
կա տների վրայով և կանգ առնում հենց Միչիգան լճի
մոտ: Այդտեղ իրեն գիմավորում և հորեղբայր Մարկը՝
լայնեզը գլխարկով և դեղին կոչիկներով: Նա Պինչիկին
ուղղակի գործարան և տանում և ցույց է տալիս գարձա-
նայի մեքենաները:

Այդ բոլորն իր մաքում մի բանի անգամ տեսել և
Պինչիկը, և այդ ստիպում եր նրան հաշտվելու իր միճա-
կի հետ: Սակայն այժմ գնչուի գալուստից հետո Պինչի-
կին իր հանգիստը կորցրեց: Նա համոզված եր, վոր
Կուլբան իրեն կարող և նույնիսկ սպանել, վորպեսզի աչ-
կերափ տեղն ազատի:

Յեվ ահա Պինչիկը վորոչեց առանց հրավերի մեկնել
Ամերիկա, հորեղբայր Մարկի մոտ:

Նա չեր կասկածում, վոր հորեղբայր Մարկն իրեն
կրնդունի ուրախությամբ և իսկույն գործի կդնի:

4. ՄԵԿՆԵԼՈՒ ՊԱՏՐԱՍ ՈՒՅՅՈՒՆՆԵՐԸ

Յերեկոյան, հենց վոր Կուլբան դուրս յեկավ դարբ-
նոցից, Պինչիկը ներսից փակեց դուռն ու քաշվեց ամե-
նահռու անկյունը: Նա փորեց գետինը, հանեց յերկու
տախտակ և բաց արեց իր գաղանարանը: Այդ գաղանա-
րանը Պինչիկը փողուց եր փորել, գեռ հոր կենդանու-
թյան ժամանակ: Այդ ժամանակ նա այդ փորեց հենց
այնպես, խաղի համար: Հոր մահից հետո գաղանա-
րանն իրեն պետք յեղավ: Այդտեղ նա պահում եր իր գան-
ձերը:

Այդ գանձերը՝ Ամերիկայից ուղարկված բրդի թի-
լեաք, հոր կիսակոչիկները և գպրոցից մնացած մի քանի
գրքերն եյին: Բացի այդ կույին փականագործական մա-
նրը գործիքներ, վոր պետք չեյին յեկել Կուլբային. մը-
նացել եյին նաև հանդուցյալ հոր ակնոցները՝ հնացած
տուփով: Սակայն այս անգամ այդ բոլոր իրերը չեյին
զբաղեցնում Պինչիկին: Նա փնտրեց զբամապանակն ու
բացեց այն: Դրամապանակում կար յերեսունհինգ բուլբուլի
և մի քանի կոպեկ փող, իր դպրոցական վկայականը՝ վե-

ցերորդ խումբ փոխադրվելու մասին և հորեղբայր Մաբ-
կի մի քանի նամակները: Պինչիկն ստուգեց դրամն ու
թղթերը և դամապանակը սրահեց գրպանում: Հետո
դադանարանը փակեց և ծածկեց հողով: Մի քիչ հոգը
կոխկրտեց, վորպեսզի հավասարեցնի և վրան նետեց
խոխրը:

Դրանից հետո Պինչիկը լիացվեց. ճիշտն առած չի-
լվացվեց այլ կեղաը սվաղեց: Սրբիչ չունեւ. նա կեղտոտ
թիւը քսեց ճակատին ու չրթունքներին և դրանով ա-
վարտած համարեց լիացվելը:

Պինչիկը կամաց դուրս յեկավ դարբնոցից և խնամ-
քով դուռը փակեց մեծ կողպեքով: Այդ բոլորն անելով
նա սարսափելի հուզված էր: Կուլբան յերբեմն յերեկո-
ները անցնում էր դարբնոց, և իհարկե Պինչիկը դուռը
կողպելով զգում էր, վոր համարձակ քայլ է անում:

Սկզբում նա գնում էր փողոցով առանց շտապելու:
Հետո վաղեց ամբողջ ուժով: Նա կանգ առավ մի վոչ մեծ
տան մոտ և դիտեց: Շուրջը վոչ վոք չկար: Պինչիկը
բարձրացավ դարբասի փոքրիկ դուռն իվեր:

Այդ տանն ապրում էր Անդրեյկա Ուսկինը, բժշկի
տղան, Պինչիկի դպրոցական ընկերը: Անդրեյկան ամենա
խելոք և ամենագիտուն մարդն էր իրենց խմբակում, և
Պինչիկը նախքան հեռավոր ճանապարհ ընկնելը, վորո-
չեց խորհրդակցել նրա հետ:

Նա յերկու անգամ պատուհանը թխթրխկացրեց
կամացուկ: Նա միշտ աչդպես էր անում, յերբ գալիս էր
Անդրեյկայի մոտ: Անդրեյկան գլուխը դուրս ձգեց՝
հարցնելով,—

— Ո՞ւր է:

— Յես եմ, Պինչիկը:

— Մտի՛ր:

Պինչիկը վախվիւթելով սենյակ մտավ, նա վաղուց
այդտեղ չէր յեղել:

Անդրեյկան նստած էր սեղանի մոտ, թելերով ու
լարերով խճճված՝ ուսելիտ-ընդունիչով էր զրազված:
Պինչիկին հայտնի յեր, վոր Անդրեյկայի ապարտան ըն-

դունում էր արտասահմանից և ՍԽՀՄ-ի բոլոր քաղաք-
ներից:

Անդրեյկան, ինչպես պետք է գիտնական մարդուն,
ակնոցներով էր, դեմքը շատ լուրջ, նույնիսկ սարսա-
փեցնող: Կյանքում նա վոչինչ չէր ճանաչում երեկտրա-
կանությունից դուրս և հագվադեպ էր ժպտում:

— Ապա, ի՞նչ կա Պինչիկ, — հարցրեց նա խիստ:

Պինչիկն իսկույն չալտասխանեց: Նա յերկար նա-
յեց Անդրեյկային աղերսող աչերով և վերջապես ասաց.

— Յերգվի՛ր Անդրեյ, վոր վոչ վոք չի խմանալու-
մեր խոսակցության մասին:

Ուսկինը պատասխանեց.

— Լավ, յերգվում եմ անտենայով: Ի՞նչ կա:

— Վոչ վոքի չե՞ս ասի:

— Իհարկե վոչ վոքի: Դե, նստի՛ր:

— Վոչ, լավ է վոր յես չնստեմ, — ասաց Պինչիկը,
իմ չորերը կեղտոտ են, ամխոտ: Յես քեզ ամբողջովին
մրոտելու յեմ: Լավ է, վոր կանդնած մնամ:

— Դե կանդնած մնա, յեթե ուզում ես: Յես լսում
եմ քեզ:

— Ասա ինձ, Անդրեյկա, ի՞նչպես դնալ, վորն է ա-
մենակարճ ճանապարհը դեպի Ամերիկա:

Անդրեյկան չէր սիրում դադարիկ խոսել: Նա լուռ
հանեց քարտեզը և յերկար դիտեց:

Ամենից լավն է գնալ Ուկեսայով, — մտածելով ասաց
նա վերջապես: Այստեղից Ուկեսա չնչին բան է, իսկ այն
տեղ գալիս են ամերիկյան չոգենավեր: Բայց դա քո
ինչի՞ն է պետք:

Պինչիկը պատասխանեց չշուկով՝

— Յես վորոչել եմ Ամերիկա գնալ, Անդրեյկա:

— Վո՞ր քաղաքը:

— Միլվոկի, Միչիգան լճի յեղերքը, Վիսկոնսին
նահանգում:

— Այդ ի՞նչ էս մտածել:

— Չեմ կարող ալիս ալստեղ ապրել: Դարբինը
չատ է ծեծում: Այդ բալական չէ, վոր ծեծում է, ամեն
անգամ հայհոյում է:

Ուտիկներ ծիծաղեց:

— Դա յեւք չէ, — դնալ Ամերիկա: Դու խելացի աղա-
յես, Պինչիկ, ինչպես չես հասկանում, վոր աշխարհում
վոր իրավունք չունի կռիւլու և հայհոյելու: Կարգի հրա-
վերիւր աշխարհը դարձնին:

— Բայց նրան ի՞նչպես կարգի կհարմիրես: Յես
արդեն կարգի հարմիրեւ եմ, սակայն վոչինչ դուրս չի
գալիս:

— Բողոքեր միւլիցիային: Մի յերկու տարի կնստի,
կիմանա:

Դու գիտնական մարդ ես, Անդրեյիկ, — ասաց
Պինչիկը, — բայց կյանքը չես ճանաչում: Յենթադրենք
թե նա նստեց: Հետո դուրս կգա բանտից և ինձ կսպանի
անպայման: Դեռ ավելի վատ. նրա բանտ նստելով յես
սովից կմեռնեմ: Չե՞ վոր այսպես թե այնպես նա ինձ
կերակրում է:

Անդրեյիկան ճանաչում էր Կուլրային: Դարբինն աշխ-
արհուրի ամենատուժեղ և խոսվարար մարդն էր: Կարող է
պատահել, վոր Պինչիկն իրավացի չէ, վոր վախենում է
նրանից: Ուտիկներ մի քիչ լռեց, հետո նորից խոսեց.

— Քո վիճակը ծանր է Պինչիկ, կոչեկտիվին կապ-
ված չես: Ողակում լինելիք, տղաները կոչնեյին քեզ:
Իսկ հիմա ո՞վ է ողնելու քեզ:

— Յես ինքս ինձ կոչնեմ, — պատասխանեց Պինչիկը
կամաց, — կգնամ Ամերիկա և վերջ...

— Վերջնականապէ՞ս վճռել ես:

— Վերջնականապես:

— Իսկ ճանապարհի համար դրամ կարո՞ղ ես ձարել:

— Դրամ կձարվի: Ինձ մոտ կա յերեսուն և հինգ
սուրբի:

Ուտիկներ վրոթկաց:

— Դա քիչ է: Յես կարծում եմ միայն անցագիրն
յերկուհարյուր ուսուլի կարժէ:

— Անցագիր՞:

— Այո, արտասահմանի անցագիր:

Արտասահմանի անցագրի մասին Պինչիկը բոլորո-

վին մոռացել էր մինչդեռ մի անգամ հայրը նրան աւել-
եք, վոր անցագիրն անագին դրամ է բռնում:

Ուտիկներ հարցրեց՝

— Հա՞, դուք եմնաս:

— Վոչ, միեւնույն է փախչելու յեմ: Մի կերպ կա-
մայուկ կտնցնեմ սահմանը: Այստեղ չեմ կարող աշխուլ:

Յեւ Պինչիկը մոտեցավ դռանը:

— Սպասիր, Պինչիկ, — ասաց Ուտիկներ, — մինչև վաղը
չեմ մյուս ուր վոչինչ մի ձեռնարկեր: Յես կխորհրդակ-
ցեմ տղաների հետ, դուք մի բան անենք: Դուք մի ու-
րիչ տեղ քեզ աշխատանք կգտնենք:

— Աշխատանք չեք ձարելու:

— Լավ-լավ, այնտեղ կերես: Այդպես, խոստա-
նում ես մինչև մյուս ուրն սպասել:

— Դե լավ... Յերկու ուր մեծ բան չէ:

— Այդպես, լավ: Իսկ աշխարհում ուղո՞ւմ ես քեզ Վիեն-
նայով հյուրասիրեմ: Ուղո՞ւմ ես Վիեննայից լսել ու-
ղիւյով:

Պինչիկը թափահարեց գլուխը.

— Վոչ: Յես գնում եմ: Ինձ դարբինը պատվիրել է
չհեռանալ դարբնոցից: Յես զաղանի յեմ յեկել: Մնաս
բարով:

— Յտեսություն:

Պինչիկը դուրս յեկավ Ուտիկնի մոտից անորոշ տը-
րամադրությամբ: Նա չէր իմանում հիմա ի՞նչ անել, —
չարունակե՞լ փախչելու պատրաստությունները, թե
սպասել տղաների վորոշմանը: Վերջապես նա վորոշեց
յերկու ուր սպասել: Կարող է պատահել, վոր աշխարհում
որվա ընթացքում հորեղբայր Մարկից նամակ ստացվի:

Պինչիկը մոտեցավ դարբնոցին և արդեն բանալին
հանեց... և հանկարծ դողը բռնեց նրան վոտից գլուխ:
Բանալին ձեռքից ընկավ:

Կողպեքը դռան վրա չէր:

5. ՊԻՆՉԻԿԸ ԶԱՆԱՊԱՐՇ Ե ԸՆԿՆՈՒՄ

Պինչիկը չէր իմանում ինչ անել: Նա չէր իմանում
նույնիսկ ինչ մտածել: Ո՞վ կարող էր կոտորել կողպեքը:

Մի՞թե իր բացակայութեան ժամանակ դուք ելին մտել դարբնոցը: Ահա նոր դժբախտութիւն: Պետք յեղալ միայն կես ժամով հեռանալ և ահա դուք իր արտաբերութեան ելին:

Իհարկե անհրաժեշտ է հենց այժմ պոռալ «պահապան»: Յեւ Պինչիկն արդեն ուզում էր պոռալ, սակայն տեղին մտածեց, վոր պետք է նախ և առաջ ստուգել: Նա կամացուկ քաշեց դուռը: Դուռը չբացվեց: Նշանակում է դուք իր դարբնոցումն են: Բայց կարող է պատահել, վոր դրանք դուք չեն: Ինչո՞ւ պիտի դուք իր փակվեն չենք: Այդ դեպքում վատ կլինի հենց իրենց դուրի համար:

Պինչիկը կամացուկ բաղխեց դուռը, չնայած նրա համար այդ սարսափելի յեր: Այդ բաղխոցին վոչ մի պատասխան չեղավ: Այդ ժամանակ նա ավելի ուժգին բաղխեց:

Դարբնոցից լավեց Կուլբանի քնկոտ և խոպոտ ձայնը,—

— Ի՞նչ կա:

Ահա, տեղի յե ունեցել ամենասարսափելին, վոր կարող էր լինել,—Պինչիկի բացակայութեան ժամանակ դարբնոց է յեկել Կուլբան, կտարել կողպեքը և փակվել դարբնոցում:

Պինչիկը չհամարձակվեց նորից դուռը թակել: Նա կանգնեց, հենվելով պատին, լարված ակնոյ դրեց: Լավ, յեթե Կուլբան նորից քնի: Իսկ յեթե զարթնի? Առավոտյան ծեծը նորից կկրկնվի:

Մինչդեռ Պինչիկը մտածմունքների մեջ կանգնած էր պատի տակ, հանկարծ դուռը բացվեց և չեմքին հայտնվեց կիսամերկ Կուլբան:

— Ի՞նչ, դու վորոչեւ էս ինձ քարուքանդ անել, լուկոտ: Յեւ մի քայլ առաջ յեկավ:

— Յեւ դարբնոցը փակել եյի կողպեքով,— ճչաց Պինչիկը:

— Ի՞նչպես եյիր փակել: Յես դեռ կողպեքին ձեռք չտված նա թռավ: Ա՛խ դու...

56493-66

— Իմ տիսկերը (սեղմիչները)... սկսեց Պինչիկը:

— Կորի՛ր քո տիսկերի հետ,—բղավեց Կուլբան... Նա մտավ դարբնոց, սեղանից պոկեց տիսկերը և նետեց բակը:

— Վերցրու տիսկերը և ռադ յեղիր, թե չէ...

Կուլբան նորից մտավ դարբնոց, յերեվի մի ավելի ծանր իր վերցնելու և յետ դառնալու:

Սակայն Պինչիկն այդքան չսպասեց:

«Հենց հիմա կհեռանամ,—մտածեց նա,—մանավանդ վոր դրամապանակն ել մոտս է»: Իհարկե ցանկալի յեր դադարանից վերցնել բոլոր իրերը, բայց այդ չափազանց վտանգավոր էր:

Պինչիկը գետնից վերցրեց տիսկերը և վազեց մթնոթյան մեջ:

Գնում ե Պինչիկը գիշերով տափաստանային ճա-
նապարհով և լալիս ե: Ձեռքում յերկաթե տիսկերն են:
Նա բաժանվեց կուլրայից: Ամեն ինչ կարծես լավն ե,
բայց նա լալիս ե հոնգուր-հոնգուր: Յավում ե թողած
իրերին, ցավում ե ինքն իրեն: Յեվ լաց լինել կարելի
յե բարձր, ինչպես ուղենա: Շուրջը տափաստանն ե,
գիշերը-վոչ վոք չի լսի:

Այո նա այսպես չեր պատկերացնում իր Ամերիկա
գնալը: Նա մտածում եր, վոր իր բոլոր ունեցվածքը
կլեցնի մի պարկի մեջ, ճամբրուկ կչինի, լավ կլվացվի
և ճանապարհ կընկնի ցերեկով, յերբ վախենալու բոլո-
րովին կարիք չի լինի: Իսկ այժմ հարկադրված ե քաշ
զալ գիշերով անձանոթ ճանապարհին, հետը ման ածե-
լով Ամերիկայում անպետք իր տիսկերը: Յեվ պետք ե
զնալ յերկար, անհայտ ե թե քանի ժամ: Ինչպես լաց
չլինել:

Բայց մարդն ունի մի վորոչ չափի արցունք: Յերբ
նրանք սպառվում են, մարդը թեթեւանում ե, հան-
գըստանում: Յեվ Պինչիկը հանգստացավ յերբ իր բոլոր
արտասուքը թափեց և սկսեց դադովել իր մտքերով:

Ամենից առաջ տիսկերը, նրանք այնքան ել անող-
տակար չեն: Ամեն վոք ել դրանց կառնի հինգ, գուցե
և վեց ուրբով: Նշանակում ե իր դրամական միջոցները
չատանում են:

Հետո՝ գուցե և վատ չի, վոր այժմ գիշեր ե: Չով ե
և հաճելի յե քայլել: Բացի դրանից վոչ վոք չի տես-
նում, վոր իր ձեռքերն ու դեմքը կեղտոտ են և չորերն
ածխոտ: Այնպես վոր կարելի յե հաչովել գիշերվա
հետ:

Վատ ե, վոր նա ճանապարհ ընկավ հանկարծ և
չկարողացավ պատրաստվել: Բայց չե վոր վիրավոր-
ված և վշտացած այդպես են հեռանում: Հորեղբայր

Մարկն ել յերևի այդպես ե հեռացել: Գլխավորն այն ե,
վոր զնալու տեղ կա: Դեպի Ամերիկա:

Պինչիկն արդեն բոլորովին հանգստացավ և քայ-
լում եր առույգ: Նա գիտեր, վոր ճանապարհը չուտ կոմ
ուշ իրեն հասցնելու յե կայարան: Նա իր ամբողջ կյան-
քում միայն մի անգամ ե յեղել կայարանում, յերբ հոր
հետ գնում եր Բալտու իր ազգականի թաղմանը: Այն
ժամանակ նրանք վարձեցին մի հալից ընկած ձի և գնա-
ցին չորս ժամ: Յենթադրենք, վոր ինքը յերկու անգամ
դանդաղ ե գնում: Այնուամենայնիվ լուսադեմին նա
կլինի կայարանում:

Աստղերը պլայում եյին յերկնքում: Պինչիկը գը-
նում եր հա գնում: Նա այլևս չեր մտածում յեղած ան-
ցածի մասին, այլ պատկերացնում եր այն, ինչ վոր լի-
նելու յեր: Ձե՞ վոր այսպես թե այնպես նա տեղից չարժ-
վել ե և Ամերիկա յե գնում, հորեղբայր Մարկի մոտ:
Թե դա ինչպիսի արտասովոր յերկիր ե, — ամենքին
հայտնի յե:

Առջևում չները հաջեցին: Պինչիկը գլխի ընկավ,
վոր այնտեղ չաքարի գործարանն ե: Նա մի քիչ կանգ-
նեց, ապա անցավ գործարանի կողքով: Վախենում եր,
վոր ձեռքից առնելու յեն տիսկերը: Նա գործարանն ան-
ցավ դաշտով, ապա դուրս յեկավ նորից ճանապարհի
վրա: Ողբ ցրտեց, աստղերը վառվում եյին:

Պինչիկը գնաց ելի մեկ ժամ, գուցե և ավելի: Հան-
կարծ նա նկատեց, վոր առջևում ճանապարհը սպիտակ
ե յերևում: Նա նայեց իր ձեռքերին, յերևում ե վոր
կեղտոտ են: Յետ նայեց, — հետևում յերկինքն սկսել եր
կանաչավուն դառնալ: Մոտավորապես ժամը յերեքն ե:
Պինչիկն ուղեց նստել, բայց դրա փոխարեն քայլերն ա-
րագացրեց: Թե գնալ ե, ուրեմն այսպես գնալ:

Առջևում ճանապարհի վրա հայտնվեց մի սայլ:
Գալիս եր դեմից: Դարսված պարկերի վրա նստած եր
մի մարդ՝ ճիպոտը ձեռքին: Ճիպոտը պարբերաբար իջ-
նում եր ձիու քամակին:

— Ե՛յ, քեռի,—կանչեց Պինչիկը,—կայարանը հե-
ռու՞ յե:

— Ի՞նչ:

Մարդը վեր թռավ, ըստ յերևույթին նա ննջում էր:

— Կայարանը հեռու՞ յե:

— Վոչ, հեռու չե: Մի ժամում կհասնես:

Սայրակն անցավ: Մարդն որորվում էր և ճիպոտն
իջնում՝ ձիու քամակին:

Շուրջն ամեն ինչ սպիտակին էր տալիս, յերբ Պին-
չիկը մոտեցավ կայարանին: Հեռվից լսվեց շոգեմեքե-
նայի սուլոցը: Պինչիկը վազեց կայարանի պլատֆորմի
վրա:

— Ո՞ւր ե գնում գնացքը,— հարցրեց նա մի յեկա-
թուղայինի:

Նա հորանջեց, ձգվեց և պատասխանեց՝

— Սա ձեպընթացն է, այստեղ չի կանգնում: Մի
ժամից հետո մարդատարն է մեկնում գեպի Ողեսա:

— Իսկ կարելի՞ յե տոմս գնել:

— Ինչու չի կարելի: Շուտով վաճառքի գանձար-
կղը կբացվի:

Դու ու՞ր պիտի գնաս:

— Ողեսա:

— Ահա՛, նշանակում է մի ժամից հետո գնացք կը-
նցես:

Պինչիկը նստեց մի կանաչ նստարանի վրա, վոր չա-
ղից թրջված էր: Քուենը խիստ տանում էր: Վախենում
էր քնել, վոր գնացքը չանցնի: Վեր կացավ և սկսեց քայ-
լել պլատֆորմի վրա:

7. ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՅՔՈՒՄ

Վազոնում Պինչիկը միանգամայն զվարթացավ:
Նա նստեց լուսամուտի մոտ, ձեռքերը պահեց գրպանում
և սկսեց դիտել թե ինչպես եյին յետ թռչում հաղվադեպ
ծառերը, տափաստանն ու կայարանները: Ամեն ինչ
նրան դուր էր գալիս և զարմանում: Չե՞ վոր նա միայն

մի անգամ, հինգ տարի առաջ էր ճամբորդել յերկաթու-
ղով: Ահա թփուտում, ձեռնակ տնակի մոտ մի կարմիր
աղջիկ է կանգնած ձեռքերի վրա: Պինչիկը գլուխն յեր-
կարացրեց լուսամուտից դուրս, վոր ավելի լավ տեսնի
թե ի՞նչ է պատահել: Եհե, դա մի կարմիր չոր է՝ կախ-
ված թեվերը դեպի ներքև: Քամին չարժում է, և թվում
է թե աղջիկն աշխատում է չնկնել և հավասարակշռու-
թյուն է պահպանում: Պինչիկը ծիծաղեց: Այդ ժամա-
նակ ինչ վոր մեկը դիպավ նրա ուսին:

Պինչիկը յետ նայեց: Նրա առաջ կանգնած էր մի
տասնհինգ տարեկան, կարմրադեմք տղա, լավ, բծա-
վոր գլխաբկով:

— Ի՞նչ կա, ի՞նչ ես ուզում,— հարցրեց Պինչիկը:

— Վոչինչ, հենց այնպես: Դու ինչո՞ւ այդպես կեղ-
տոտ ես: Վառարանի խողովակ մաքրող ես, ի՞նչ ե:

— Խողովակ մաքրող չեմ, այլ դարբին, հպարտ
պատասխանեց Պինչիկը:

— Դարբին:

— Պատանին նստեց Պինչիկի մոտ:

— Դու ի՞նչ կարող ես անել,— հարցրեց նա հե-
տաքրքրությամբ:

— Կարող եմ ձի պայտել:

— Դա հեչ:

— Փականազործություն դիտեմ:

— Կարող ես կողպեք նորոգել:

— Մե՛ծ բան է կողպեքը: Յես կարող եմ ատրճա-
նակ նորոգել:

— Ստում ես:

— Ինչու՞ ստել: Ահա տիսկերն ել հետս են:

Պատանին ըստ յերևույթին հարգանքով լեցվեց դե-
պի Պինչիկը:

— Ուտել ուզում ես, հարցրեց նա:

— Այո, ուզում եմ:

— Վոր այդպես է, յեկ հետս: Ինձ Լեկա յեն ա-
սում: Իսկ քե՞զ:

— Պինչիկ Կոտման:

— Դնանք:

Պինչիկն ու Լեկան անցան հարեան վազոնը, ուր շատ քիչ մարդ կար: Այնտեղ վազոնի մի դատարկ բաժնում նստած էր մի յերիտասարդ, քսան տարեկան: Նա հագած էր ճերմակ մետաքսե վերնաշապիկ, նրա ձեռքի վրա դաճած¹⁾ էր շնաձուկ և մի փունջ վարդ:

Լեկան ուրախ ասաց՝

— Ահա, Յուրես, յես դարբին ու փականագործ ճաքեցի: Կողպեքները մասնագետ: Բայց անհրաժեշտ է նախ նրան կերակրել:

Յուրեսը ուշի ուշով նայեց Պինչիկին, ապա ժրպտաց: Ձեռք մեկնել չփորոշեց, վախեցավ կեղտոտվելուց: Տղաներն սկսեցին կամացուկ խոսել ինչ վոր բանի մասին մի անձանով լեզվով: Պինչիկը վռչինչ չեր հասկանում, չնայած իրեն եյին հասնում ծանոթ բառեր՝ ուսերեն և ուկրալներեն: Վերջապես Յուրեսը հարցրեց,

— Դու հեռո՞ք յես գնալու:

— Հեռու:

— Ինչո՞ւ հեռու իրեր չկան:

— Ահա տիսկերը:

— Ձե, դա իր չե: Ձե՞ս փչում:

Պինչիկը չհասկացավ թե այդ ինչ է նշանակում: Ձեռքը թափահարեց:

— Ձե՞ս ստում:

— Վոչ, չեմ ստում:

— Նստի՛ր, վոր այդպես է:

Լեկան վերելի պոկկայից վերցրեց մի լրագիր, վորի մեջ փաթաթված էյին խոզի միս և պինդ յեփած ձու: Կար նաև հաց:

— Կուտես, վորքան ներս կգնա, — ասաց Յուրեսը, հետո ողնի մեզ պայուսակը բաց անելու: Բանալին կորցրել ենք:

1) Դաճել, — տվյալ դեպքում նշանակում է մարմնի վրա նկարել:

— Շատ լավ:

Պինչիկն սկսեց ուտել: Քանի նա ուտում էր, տղաները խոսում էյին իրար հետ արդեն ուտներեն: Պինչիկը նրանց խոսակցութունից իմացավ, վոր նրանք կարենոր գործով Կիև եյին գնացել և հիմա վերադառնում էյին Ուկեսա, ուր ապրում էյին մշտապես: Պինչիկն էլ իր մասին հայանեց, վոր կովել էր դարբնի հետ և վորոշել անցնել Ուկեսա, այնտեղ աշխատելու համար:

— Ինձ այնքան էլ մեծ բան հարկավոր չե, ասաց Պինչիկն իվերջո: Ծայրահեղ դեպքում ման կգամ բալերն ու թեթև ամաններ կնորոգեմ:

— Քեզ անհրաժեշտ է նախ ծովում մի լավ լողանալ, ծիծաղեց Լեկան, թե չե ամբողջ Ուկեսան կվախեցնես:

— Այդ արդեն անալոյման, — համաձայնեց Պինչիկը, — առաջին հերթին լվացվելու յեմ:

Յերբ Պինչիկն ավարտեց իր նախաճաշը, Յուրեսը նստարանի տակից հանեց մի վոչ մեծ պայուսակ:

— Պեսք ե բաց անել, — ասաց նա, — բայց այնպես, վոր կողպեքը չփչանա: Կարո՞ղ ես:

— Պինչիկը տնտղեց կողպեքը: Ամենահասարակ կողպեքներեց էր:

Յերկաթալարի մի կտոր ունե՞ք, — հարցրեց Պինչիկը, կամ մի բարակ մեխ:

Յուրեսի մոտ գտնվեց անգլիական մի մեծ գնդասեղ: Պինչիկը նրան մի քիչ ծռեց, կոխեց կողպեքի անցքը և մի քանի անգամ պտտեցրեց: Պայուսակը բացվեց:

— Ճարպիկ էր, — գոչեց Յուրեսը, — կեցցե՛ս:

Յեմ իսկույն վրա պրծավ նայելու պայուսակի միջի իրերը: Լեկան նույնպես:

Պայուսակում դարսված էյին գրքեր՝ մեքենագիտության և Ֆիզիկայի մասին: Դրքերի տակը մի քանի ճերմակեղեններ կային:

— Դուք, տեսնում եմ վոր գիտնական մարդիկ եք, ասաց Պինչիկը, մատնացույց անելով գրքերը:

— Դատարկ բան, — պատասխանեց Լեկան, — մենք կարող ենք քեզ նվիրել այդ գրքերը:

Տղաները պայուսակից դուրս քաշեցին ճերմակեղենները և սկսեցին տնտղել ամեն իր առանձին, միաժամանակ խոսում էին անհասկանալի լեզվով:

— Իսկ սա՞ ինչ է, — հարցրեց Պինչիկը, ցույց տալով մի փոքրիկ տուփ:

Լեկան վոչինչ չպատասխանեց, այլ տուփը վերցրեց և բաց արեց:

— Անվտանգ ածելի, ասաց նա հիասթափված:

Ածելիի կողքին կար մի կտոր հոտավետ սապոն: Յուրեան ասաց:

— Մենք սապոնը նվիրում ենք քեզ, քո աշխատանքի դիմաց: Գնա լվացվիր և արի այստեղ: Ինչո՞վ ես որբվելու:

— Վոչնչով:

— Յուրեսը պայուսակից հանեց յերեսարբիչն ու մեկնեց Պինչիկին:

— Այս ել վերցրու քեզ վորպես հիշատակ:

Պինչիկը չնորհակալություն հայտնեց: Նրան չատ դուր յեկան բարի և ուրախ աղաները: Վերցնելով յերեսարբիչն ու սապոնը նա անցավ լվացարան ու մի լավ լրվացվեց: Լվացվելուց առաջ նույնիսկ չապիկը հանեց:

Բայց կեղտը չեր ուզում գնալ: Կեղտը պինտ կպել էր մարմնին, և Պինչիկն ինչքան ել վոր ձեռքերը տրորում էր, ձմռում, առաջվա նման սև էին մնում: Միայն յերեսը լավ լվաց և զարմանքով նայեց հայելուն: Նրան թվաց, վոր ուրիշ մի մարդ տեսավ ինքը, վոր իրեն նայելով, որորվում է գնացքի չափի հետ:

Յերբ Պինչիկը վերադարձավ աղաների մոտ, նրանք արդեն հավաքել էին պայուսակը, և կամաց գրուցում էին մի ինչ վոր բանի մասին:

— Ողեսայում գիշերելու տեղ ունե՞ս, — հարցրեց Յուրեսը, յերբ Պինչիկը նստեց:

— Չունեմ:

— Վոր այդպես է, մենք քեզ հարմարություն կտանք մեր բնակարանում:

— Շնորհակալություն: Իսկ յես նորոգություններ կանեմ, յերբ պետք լինի: Բան-ման կպատահի:

Պինչիկը վճռեց, վոր աղաները լավ մարդիկ են և նրանց կարելի յե ամեն ինչ հավատալ: Նա հարցրեց, —

— Ի՞նչ եք կարծում, բնկերներ, կարելի յե Ողեսայից Ամերիկա անցնել, Միլվոկի քաղաքը:

— Դրանից ինչ կա հեշտ, — լուրջ պատասխանեց Յուրեսը, մեզ մոտ, Ողեսայում, հաճախ են լինում ամերիկյան չոզենավեր: Նստի՛ր ու գնա:

Պինչիկն սկսեց խորհել: Նա ամսոսաց, վոր վաղուց Ողեսա չի գնացել աշխատելու և մնացել է Կուլբայի մոտ: Յեվ իսկապես, յեթե չոզենավեր են գալիս ուղիքաներից, հնարավոր է գնալ և մատրոս դառնալ, նավաստի: Յեվ Պինչիկն արդեն իրեն պատկերացրեց խոզանակով նավի տախտակամածը լվանալիս: Շոգենավի չուրջն ալիքներ են, անվերջ ալիքներ: Ալիքներն որոշում են չոզենավը. չոզենավն առաջ է գնում, սպիտակ ծուխ բաց թողնելով յերկինքն ի վեր: Հետո հանկարծ չոզենավն սկսում է սուլել, և ինչ վոր մեկը արդեն հրում է Պինչիկին կողքից:

— Ե՛յ, հասանք:

— Նյու-Յո՞րքն է, ի՞նչ է:

— Ի՞նչ Նյու-Յորք, Ողեսան է՛ իջրի:

Պինչիկը վեր թռավ և նայեց պատուհանից: Տափաստաններ ել չկային: Գնացքը կանգնած էր մի մեծ կայարանի առաջ, վորի ճակատին գրված էր «Ողեսա»:

Յ ՆՈՐ ՄԱՆՈՒՅՆԵՐԸ

Յուրեսը հրամայեց Պինչիկին վերցնելու զբոսով լի պայուսակը, իսկ ինքը վերցրեց տիսկերը: Պինչիկը հնազանդեց և գնաց Լեվկայի յետեվից: Նրանք դուրս յեկան կայարանի առջևի հրապարակը, և Պինչիկը անսով գեղեցիկ փողոցները, այգին և բարձր յեկեղեցին: Ուզում էր մի լավ գիտել այդ բոլորը: Բայց աղաներն

չտապում է յին: Միասին խցկվեցին արամվայ: Յուրեւոր վճարեց տոմսակների արժեքը:

Տրամվայը սլանում էր ուղիղ և մաքուր փողոցներով, յերկար ինչպես Ամերիկայի ճանապարհը: Փողոցները սալահատակված էին փայտե տաշած կոճղերով և քառակուսի քարերով, իսկ յերկու կողմից չարված առները մեկը մյուսից լավ էին, փոքրիկ աշտարակներով արձաններով և գանադան գույներով պարզարված: Պինչիկին թվաց, վոր հենց Միլվոկի քաղաքն անգամ այդքան զեղեցիկ չի կարող լինել, վորքան Ուդեսան: Նա արամվայի մի պատուհանի մոտից մյուսի մոտն էր վազում և հոսում ճամբորդներին: Ճամբորդները հայհոյում էին, իսկ Յուրեւոր հոնքերն էր պռստում: Վերջապես արամվայը կանգ առավ և Լեվկան հրամայեց իջնել:

Պինչիկը կարծեց, վոր արդեն հասել են, սակայն պարզվեց, վոր դեռ ելի յեն գնալու և կրկին արամվայով: Նստեցին նոր վազոն և շարունակեցին ճանապարհը: Այստեղ արդեն փողոցները լավ չէին, տները ցած: Իջան մի փողոց այգու մոտ և իսկույն ծովեցին մի նորբափողոցով:

Սկսվեց յերկար ճամբորդությունը վոտքով: Պինչիկի ձեռքերը հոգնեցին պայուսակը տանելով և նա դրեց ուսին: Հենց այդ ժամանակ Լեվկան նրանց առաջնորդեց մի փոքրիկ թաց բակ: Բակում կապած էր մի թուփ, վորից կախված էին գուլբաներ՝ ծակերով բծավորված: Բարձրացան սանդուխներով յերկրորդ հարկը և մտան մի դռնից, վորի վրա դրված էր «Մատուցող»:

Նրանց դիմավորեց մի թխադեմ կին: Տղաները բարձրաձայն աղաղակեցին և դրկեցին նրան, մորուրույր անվանելով: Մորաքույրն արագ հարցրեց ինչ վոր բանի մասին, սակայն Յուրեւոր կանգնեցրեց նրան: Դրանից հետո նրանք յերեքով անցան հարեան սենյակը:

Պինչիկը դիտեց շուրջը: Նա անկյունում տեսավ գերձակին անհրաժեշտ մանիկենը¹⁾, մի մեծ սեղան և

¹⁾ Մանիկեն, — խրովիակ:

նրա վրա կարի մեքենան: Սեղանի վրա ընկած էին մեծ մկրառներ և չորի կտորտանքներ: Պինչիկը նստեց կարի մեքենայի մոտ և սկսեց դիտել: Նա նկատեց, վոր սեղանը արունտաված էր:

Քիչ հետո մորաքույրն և յերկու տղան սենյակ վերադարձան: Յուրեւոր հարցրեց:

— Դու իսկապե՞ս փականագործ ես:

— Փականագործ, — պատասխանեց Պինչիկը:

— Իսկ դու կարո՞ղ ես կատարել մի գաղտնի աշխատանք:

— Կարող եմ:

— Յե՛վ վոչ վոք չի՞ իմանալու այդ:

— Վոչ վոք չի իմանալու:

— Արի իմ յետեվից:

Նա Պինչիկին տարավ խոհանոց, ուր փչչում էին սլրիմուսները: Այդտեղ տանտիկնություն էր անում մորաքույրը: Նա թաց չորով սրբեց աթոռն և առաջարկեց Պինչիկին նստել: Այդ ժամանակ Լեվկան բերեց մի փոքրիկ, կեղտոտ կապոց և բաց արեց: Կապոցում դրանվեցին յերկու ատրճանակներ, մեկը մեծ՝ Նոգան, մյուսը փոքր՝ Բուլլոկ:

— Պետք է սրանք նորոգել, կարգի դրել, — ասաց Յուրեւոր, — Կարո՞ղ ես:

Պինչիկն ուշի ուշով դիտեց յերկու ատրճանակն և: Նրանք ծածկված էին ժանգով:

— Դու դրանց հողի մե՞ջ ես պահել, ի՞նչ ե, — հարցրեց Պինչիկը Լեվկային:

— Հողի մեջ:

Յերեվում է: Փչացել են զենքերը: Հարկավոր է հիմա քանդել ըստ մասերի և մաքրել: Յեթե զսպանակները անվնաս լինեն, գուցե թե կարողանամ նորոգել: Քանզիչ ունե՞ք:

Լեվկան բերեց քանդիչը, մուրճը, աքցանը:

— Ահա այս գործիքներն ունենք մենք:

— Իսկ խարտոց չունե՞ք:

— Փնտռեմ:

Լեվկան դուրս գնաց և վերադարձավ ձեռքին մի

փոքրիկ խարտոց, փորով յեղունգներ են մաքրում:
Պինչիկը փոթկաց:

— Դա չի լինի: Գոնե զմռնիտի¹⁾ մի շերտ ճարիր:

— Լեվկան նորից գնաց, իսկ Պինչիկը սեղանին ամ-
րացրեց տիսկերը, Կատլետի մեքենայի կողքին: Տիսկին
ամրացրեց նազանը և սկսեց քանդել: Հանեց թմբուկը,
քննեց կոթը:

— Այս ատրճանակների պատմությունը յերկար
կտեի, — ասաց նա Յուրեսին, — մասերը պետք է պահել
նավթի մեջ:

Մորաքույրը տվեց թիթեղյա ամանով նավթ: Պին-
չիկն ատրճանակի մասերը դրեց նավթի մեջ և ապա
սկսեց մեկ-մեկ հանել և շորով սրբել: Յուրեսը գնաց
ինչվոր տեղ, իսկ Լեվկան մնաց Պինչիկի հետ, նրան տա-
լիս եր պահանջած գործիքը, նույնիսկ խարտոց ճարեց
հարեաններից:

Պինչիկն յերկու ժամ գրադվեց ատրճանակներով,
սակայն սրբելը չվերջացրեց, ժանգը բավական խո-
րացել էր: Մորաքույրը հանգցրեց պրիմուսը և ասաց.

Դե, յեկեք ճաշենք:

Պինչիկին կերակրեցին համեղ ճաշով, — հավով սուպ
և տապակած ձուկ:

— Հիմա յես կքնեյի, — ասաց Պինչիկը ճաշից հե-
տո, — ամբողջ գիշերը քայլել եմ:

— Իսկ ատրճանակները հարցրեց Լեվկան:

— Թող մնան նավթի մեջ:

Լեվկան Պինչիկին տարավ մառանը, ուր դրված էր
մի մահճակալ՝ ծածկված մի մաշված չիթե կտորով:
Պինչիկը պառկեց մահճակալի վրա և իսկույն քնեց:

Նա դարթնեց ուշ գիշերը և չկարողացավ միանգա-
մից պատկերացնել թե ուր է դառնում: Հետո հիշեց
ճամբորդությունը յերկաթուղով, Ողեսան, Յուրեսը:
Նստեց մահճակալի վրա: Ինչ վոր տեղից ձայներ ելին
դալիս: Պինչիկը գնաց ձայների կողմը, կանգնեց կիտա-
րաց դռան մոտ և նայեց այն սենյակի ներսը, ուր դրված

¹⁾ Զմռնիտ, — մի տեսակ քար, փորով ակնեղեն և մետաղ են հղկում:

էր մանիկենը: Այն, — ինչ վոր տեսավ նա, իրեն դաբ-
մացրեց:

Մորաքույրը չքեղ դեղին հագուստով՝ ոճիքն ասեղ-
նագործված քով, նստած էր սեղանի մոտ: Նրա առջև,
սեղանի վրա դրված էր մի կշեռք, իսկ վոաների մոտ
խսիրի վրա լցված էին մսի մանրած կտորներ: Մորա-
քույրը մոտենում էին մարդիկ, ստանում էին կշռված
միս և դրամ վճարում: Հենց այդտեղ էլ ինչ վոր մարդիկ
գուլպաներ ու կտորեղեն էին նայում և հոտոտում էին
տուխու սրվակներ: Ինչ վոր բան խցկում էին դրպանե-
րը և դրամ էին վճարում մորաքրոջը:

Պինչիկը մի անգամից չկարողացավ հասկանալ, թե
այդ տեղ ինչ է տեղի ունենում: Նա մոտեցավ Լեվկային
և կամաց հարցրեց նրան, —

— Դրանք ո՞վքեր են:

Լեվկան մռայլվեց, Պինչիկին քաշեց միջանցք և
այնտեղ ասաց, —

— Դրանք մաքսանենգներ են, ապրանքն են բաժա-
նում:

Պինչիկը միանգամայն անփորձ էր այսպիսի բանե-

րի մեջ, բայց և այնպես մտածեց՝ «Լավ են մաքսանենգ-
ները, միս են վաճառում» և հարցրեց Լեվկային:

— Նրանք չ'են կարող ոգնել ինձ առանց անցագրի
արտասահման անցնելու:

—Կարծում եմ, վոր կարող են:

—Գնանք հարցնենք:

—Գնանք:

Լեվկան բռնեց նրա ձեռքը, քաշ տվեց նրան սենյակի և գոռաց:

—Ահա, թույլ տվեք ծանոթացնել, ընկերներ, —մեր պալատական փականագործը: Կողպեքները անգլիական գնդասեղներով և բաց անում:

Շրջապատեցին Պինչիկին և սկսեցին հարցնել՝ թե ով է, ինչու յե յեկել Ողեսա: Պինչիկը բացե ի բաց հայտարարեց թե՛ յեկել և Ողեսա, վորպեսզի այդտեղից անցնի Ամերիկա: Բոլորը ծիծաղեցին:

—Իսկ հինգ հարյուր ուրլի ունե՞ս, —հարցրեց յերկարաքիթ, սասպատավոր տղան:

—Այդքան փող չկա:

—Այդ դեպքում ինչի՞ վրա յես հույսդ դրել: Լավ դոչադ և, առանց փողի յե գնում Ամերիկա:

—Իսկ ծանոթությամբ չի՞ կարելի: Բոլորը նորից ծիծաղեցին:

—Տեսնում եմ՝ դու ճարպիկ տղա յես, ասաց սա պատավորը —պետք է Ռումիններին յերկուհարյուր ուրլի վճարել, վորպեսզի մարդ անցկացնեն արտասահման: Ռումինները ծանոթություն չեն ճանաչում. այնպես վոր նախ պատրաստիր կիսահազար ուրլի, այն ժամանակ ել ճարպկություն արա:

Պինչիկը տխրեց: Սակայն Լեկան նորից նրան քաշ տվեց միջանցք և սկսեց փսփսալ, —

—Կսարքենք, մենք կսարքենք քո գործը: Լավ է, վոր գնաս քնես: Պինչիկին խցկեց մատանը և դուռը փակեց վրան:

—Այս անգամ յերկար ժամանակ Պինչիկը չկարողացավ քնել: Նա շուտ ու մոտ եր գալիս մեկ այս կողքին, մեկ այն կողքին, մտքում քնելով որվա անց ու դարձը՝ նա վճռեց, —քանի վոր մաքսանենդները չեն կարող իրեն ոգնել, ուրեմն այդտեղ մնալն ավելորդ է:

Նշանակում է պետք է հեռանալ այդտեղից և վորքան կարելի յե շուտով:

9. ՊԻՆՉԻԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄ Ե ՃԱՆԱՊԱՐԶԸ

Անցավ մի քանի օր: Պինչիկը նորոգեց և այնպես սրբեց նաղանը, վոր փայլում եր նոր ատրճանակի նման: Մյուս ատրճանակի զսպանակը կտրված եր: Պինչիկը Լեվկային խորհուրդ տվեց զսպանակ փնտրել արհեստավորների, տնայնագործների մոտ: Բայց տղաները սիրտ չարին գնալ զսպանակ գտնելու. Ֆուրեսն ասաց, վոր դա վտանգավոր է: Կարող է ատրճանակը ձեռքից գնալ:

Պինչիկն արդեն կապված եր իր նոր կյանքով: Նա չատ եր ուզում չըջել քաղաքում, դիտել ծովն ու շողենավերը, վոր ինքն յերբեք չեր տեսել: Նավահանգստում տեղեկանալ Ամերիկա գնալու պայմանների մասին: Մի քանի անգամ նա իր ցանկությունները հայտնեց տղաներին, սակայն նրանք յետ ելին պահում պատճառաբանելով թե կմոլորվես, կկորսվես քաղաքում. իսկ իրենք ել չեյին ուզում Պինչիկի հետ ման գալու գնալ, միշտ դրադված եյին ինչ վոր կարենոր գործերով:

Տղաների բացակայության ժամանակ Պինչիկը մնում եր մորաքրոջ տրամադրության տակ:

Պինչիկը մորաքրոջ համար մաքրեց յերկու պղնձե ամանները: Հիմա յե նրան ստիպում եյին կարտոֆիլ մաքրել: Պինչիկը հնազանդվեց, չնայած կարտոֆիլ մաքրելը վոչ մի կապ չուներ փականագործական արհեստի հետ: Պարզվեց վոր մորաքրույրը շատ խոտվարար և աղմկող կին եր, նա չարունակ հայհոյում եր Պինչիկին, վոր դանդաղ եր աշխատում: Ճաշից հետո նա ստիպում եր Պինչիկին ամանները մաքրել, իսկ ինքը նստում և սուրճ եր խմում:

Պինչիկը հանգիստ մարդ եր և անտրտունջ կատարում եր բոլոր հրամանները: Նա միշտ կարծում եր, վոր տղաներն իրեն կոգնեն արտասահման անցնելու, նշանակում է իր կատարած աշխատանքները գուր չեն անցնելու: Սակայն ժամե ժամ տղաների ողնության հույսը թուլանում եր, —նրանք այլևս բոլորովին չեյին հետաքրքրվում իրենով: Դրա փոխարեն մորաքրույրն ավելի և ավելի ձանձրացնում եր նրան:

Մի անգամ ճաշից հետո մորաքույրը բերեց մի դուլ ջուր և հատակը սրբելու չոր, և սկսեց ամենայն մանրամասնությամբ բացատրել Պինչիկին թե ինչպես պետք է մաքրել հատակը:

Պինչիկը մինչև վերջ լսեց մորաքրոջը և ապա վճռականապես հայտարարեց, վոր միտք չունի հատակ մաքրելու:

Մորաքույրը դարմանքից աչքերը չուեց, ապա ծղրտաց, վերցրեց հատակի թաց չորն և չրմփացրեց Պինչիկի գլխին:

— Մ'ի դու գարշելի խողի ձուտ, — դռաց նա սուր կերպով, — հապա մենք ի՞նչու յենք քեզ հացով կերակրում:

Պինչիկը խիստ վիրավորվեց, դժարն յեկավ: Մի ժամանակ իրեն ծեծում եր կուլբան, ուժեղ դարբինը,

և ինքը չեր կարող դրա դեմ պայքարել: Բայց թույլ տալ վոր ամեն մի կնիկ իրեն հայհոյի և նույնիսկ խփի, չեր կարելի տանել:

— Յես հատակը չեմ մաքրելու, — ասաց նա վճռական, — իսկ ձեզ խնդրում եմ չհայհոյել:

— Զհայհոյել, — քրքրեմնջաց մորաքույրը, — ա'խ դու զգվելի սատանա: Շուտով կգա Յուրեսը, յես կխնդրեմ

նրան, վոր քեզ տընքսի ինչես հարկն է: Իսկ այժմ վերցրու չորն և դործի անցիր:

Պինչիկն արտասովոր կերպով զայրացավ, այդպիսի զայրույթ նա առաջներում յերբեք չեր ունեցել: Նա մոտեցավ դուլերին և մեկը մյուսի յետևից շուռ

վեց: Զուրը տարածվեց ամբողջ հատակով մեկ և թրջեց մորաքրոջ վոտքերը:

Մորաքույրը բզավեց, դուրս քաշեց միս մանրոգ մեքենայի կոթն և չպրտեց Պինչիկի վրա: Լավ, վոր Պինչիկը կարողացավ շրջվել և մեքենայի կոթը կտրել նրա մեջքին: Յեթե դեմքին գտնվեր, կարող եր ամռամները թափել: Պինչիկը փախավ մի անկյուն և գոչեց.

— Շատ լավ, բոլորին հայտնի կդառնա, վոր դուք այստեղ գիշերները միս եք փաճառում:

Պինչիկն այդ դուռավով իսկույն դուռը, վոր լավ կլիներ յեթե ինքը լուեր: Մորաքույրը սարսափելի սպրտանեց, իսկ հարևան սենյակից հակառակի պես, լավեցին վոտնաճաներ: Խոհանոց վազեց Լեվկան:

— Լեվկա, — շշնջաց մորաքույրը, — ատրճանակով խըփիր այս սղին, կամ խեղդիր: Նա ուզում է մեզ մատնել:

Պինչիկը վորոչեց թանգ ծախել իր կյանքը: Նա սեղանի վրայից վերցրեց բուլտոկ ատրճանակը, վորպեսզի նրանով հարվածի Լեվկային յեթե նա իրեն մոտենա: Սակայն Լեվկան չեր ել մտածում Պինչիկին սպանել: Նա ասաց հստիկ-հատիկ, —

— Յուրեսը ննջում եր:

Մորաքույրը ձեռքերն իրար շփեց, հետո բաց արեց ինչ վոր արկղ և սկսեց ինչ վոր կտորեղեն ջուլ-ջկել: Լեվկան ողնում եր նրան: Իսկ պինչիկը դուրս թռավ բակը և սկսեց ամբողջ ուժով փախչել անձանոթ նրբափողոցներով:

10. ԱՐՏԱՍՍՆՄԱՆՅԱՆ ՆԱՎԱՍԱՏՈՒՅՑՈՒՄ

Պինչիկը վաղեց այնքան ժամանակ, վորքան ուժից չեր ընկել: Ուժատալառ կանգնեց նա. նախ և առաջ նկատեց, վոր բուլդոկ ատրճանակը մնացել եր իր ձեռքում:

Պինչիկն ատրճանակը պահեց գրպանում և մի քիչ մտածեց թե պե՞տք ե արդյոք ատրճանակը վերադարձնել տղաներին, թե կարելի չե պահել իր մոտը: Մտածմունքից հետո նա վճռեց ատրճանակը չվերադարձնել, քանի վոր իր տխրերը մնացել էին խոհանոցում, ամբողջված սեղանին: Իր տխրերը նրան չարժեքին կոտրված ատրճանակից:

Պինչիկն ելի անցավ մի քանի փողոց, հետո հարցրեց մի անցորդի թե ինչպե՞ս կարելի չե անցնել ծովափ:

Պետք չեղավ բավական յերկար գնալ, վերջ ի վերջո նա հասավ կարմիր բուլվարը, փորտեղից յերևաց ծովը: Տար յեղանակ եր, հեռվում ծովը ձուլված եր յերկնքին: Ծովում կանգնած էին 7 կամ 8 չողենավեր: Նրանք շատ պարզ յերևում են բուլվարից և թվում եր թե մինչև նավերը կարելի չե գնալ հինգ բուլվարի ընթացքում:

Պինչիկը հարցրեց մի լրագրամատու տղայի.

— Վո՞րտեղից են յեկել այս նավերը:

— Չանապան յերկրներից:

— Ամերիկայից ել կա՞ն:

— Ինչպե՞ս չե:

— Իսկ ինչպե՞ս կարելի չե նավամատույց ընկնել:

— Ահա, իջի՛ր սանդուխներով և կլինես նավահանգիստում:

Պինչիկն առաջ գնաց մի քանի քայլ և տեսավ լայն քարե սանդուխը, վոր իր աստիճանները տարածել եր դարն ի վար: Սանդուխի գլխին կանգնած եր մի բրոնզե մարդ՝ տարածած ձեռքով, կարծես ծովից փողորմություն եր խնդրում: Պինչիկը բոլոր կողմերից դիտեց բրոնզե մարդուն և ապա աստիճաններով ցած իջավ:

Սանդուխն ուղղակի դուրս եր գալիս տրամվայի դժի վրա: Պինչիկը գնաց այդ ճանապարհով և հանդիպեց մի դարբասի, վորից յերևում եր կապույտ ծովը: Նա հենց մտնելու յեր դարբասից ներս, վոր պահակը կանգնեցրեց.

— Եղ ու՞ր:

— Ծովափ:

— Թույլտվություն ունե՞ս:

— Ի՞նչ թույլտվութուն.

— Թույլտվություն՝ արտասահմանյան նավամատույց գնալու:

— Չունեմ:

— Այդ դեպքում յետ դարձիր:

Պինչիկը տխուր վերադարձավ դարբասից: Նորից մի խոչընդոտ, վոր ինքը չեր նախատեսել: Ի՞նչ անել: Ինչպե՞ս անցնել ծովափ:

Այդ մտածմունքներով Պինչիկն սկսեց ման գալ դարբասի սուղի հրապարակում:

Հանկարծ նա նկատեց մի տղայի, վոր յերկար կարթը ձեռքին անցնում եր հրապարակով: Տղան անպայման ծովափ եր գնում, ել ո՞ւր կարելի չե գնալ կարթով: Պինչիկը վազեց նրա մոտ:

— Ի՞նչ պիտի վորսաս:

Տղան դարմացած նայեց Պինչիկին:

— Ի՞նչ, շատ պարզ, — ձուկ:

— Նավամատույցում պիտի վորսաս:

— Այո, նավամատույցում:

— Իսկ ի՞նչպե՞ս յետ ել քեզ հետ դամ:

— Ապա ու՞ր ե քո կարթը:

— Յետ կարթ չունեմ:

— Այդ դեպքում իզուր ե գալդ:

— Յես ուզում եմ սովորել:

— Վոր այդպես ե, գնանք:

Տղան ու Պինչիկն անցան հրապարակը. գնում էին ինչ վոր անցքերով ու ծուռ ու մուռ ճանապարհով: Տղան առաջ եր գնում հաստատ քայլերով: Նա խցկվեց արկղների արանքներից, շարունակ չորս կողմը նայելով: Պինչիկը նրանից յետ չեր մնում: Վերջապես նրանք դուրս յեկան մի բարձր քարե պատի առջև: Տղան կարթը նետեց պատի մյուս կողմը և ինքը մաղցեց պատն ի վեր: Պինչիկը բարձրացավ նրա յետևից: Պատից այն կողմ արդեն արտասահմանյան նավամատույցն եր: Նավամատույցում Պինչիկը միառժամանակ գնաց

տղայի հետեւից: Այդպիսով նրանք մոտեցան ծովին: Այստեղ ծովափի յերկարությամբ, քարերի վրա չարված եյին ձկնորսները, կարթերը ձեռքերին: Նույնիսկ կանայք, եւ կային: Պինչիկն ուզում էր տեսնել թե ինչպէս են ծովից ձուկ վորսում, բայց ժամանակ չունէր: Հարկավոր էր նավերի մոտ գնալ:

Նա գնաց նավերի ուղղությամբ: Ծովափին կանգնած ելին յերեք շողենավեր. հաց ելին բեռնում: Դեպի ամեն մի նավը ձգված եր մի կամրջակապ, վորի վրայով շարժվող փոկերի միջոցով գնում եր հացահատիկն և ուղղակի, ջրվեժի նման, թափվում նավի մթերանոցը: Հացահատիկի հոսանքը կարմրավուն եր, վոչ նման հացահատիկի: Ամեն մի նավի վրա, հացահատիկի ջրվեժի մոտ կանգնած ելին մի-մի մարդ, փայտը ձեռներին: Փայտի ծայրին ամրացված եր մի փոքրիկ բաժակ վորով ժամանակ առ ժամանակ հացահատիկ ելին վերցնում և դիտում: Տախտակամածի վրա դիզվում եր հացահատիկը: Պինչիկը յերբեք չեր տեսել թե ինչպես են հացահատիկը բարձում, սակայն գլխի ընկալ, վոր մարդը բաժակով հացահատիկը վերցնում ե լավն ու վատն իմանալու համար:

Հայաստանի մեքենայացած բարձունք շատ դուր
յեկալ Պինչիկին: Շարժվող փոկի (վորով գնում եր հա-
յաստանի) մի ծայրը մտցված եր մի բարձր ամբարի
մեջ, ուր ըստ յերեվույթին լցված եր հայաստանի:

Ամբարը կողքից ձգված էր յերկաթգծի մի ճյուղը, մորի վրա կանգնած էյին հացահատիկով լիք վագոններ։ Չորս կողմ հատիկներ էյին թափված, և աղափնիները, չաղ ինչպես հավերը, կտցում էյին։

Պիճիկը հարցրեց մի բեռնակրի, —

— Այս նամակը Ամերիկայի⁹ է:

— Վո՛րհ, խոտալաւանն է:

— *huly uw*⁹.

— Դա Գերմանիայից է:

— *July 18th 1871.*

—Դա Նորմեկիալից է:

— Այդ բոլոր յերկիրներն եւ Պինչիկին պետք է չիմ
և հա առաջ անցալ:

Յեւ ահա վերջացես նա տեսա՛վ ամերիկյան նա՛վ։
Նա՛վը բեռցվում էր ինչ՛վոր քառակուսի հակերով։ Այդ
հակերը սալակներով եյին մոտեցվում նա՛վին։ Նա՛վի
շողեչարժ, բարձրացնող մեքենան իր կեռով վերցնում
էր հսկայական հակը, բարձրացնում վեր, շուտ գալիս և
իջեցնում նա՛վի վրա։ Ներքեում, սալակների մոտ կանգ-
նած էր մի կին և կարկատում էր պատու՛ված հակերը։

Պիճիկը հարցրեց կնոջը.

— Ի՞նչ է լցված այդ հակերում :

— *Фуръ:*

Պիւն չիկր Կասկածէց :

— Իսկ այս նամակն իսկապես ամերիկյան է:

— *Uđ t p h l j m n* :

— Իսկ Ամերիկայի ինչի՞նչ են պետք քուրճերը:

Կիւր, քմծիծաղ տվեց:

— Այստեղ ինչպիսի մի մարդ տեսնում եմ, վոր ամերիկացիները մեր քրջերից ամեն ինչ պատրաստում են, թուղթ, կտորեղեն, նույնիսկ ալյուրի ամաններ, ապակեներ, վոր չեն կորսվում:

Պիեռնիկը ուշի ուշով գիտեց նավը: Նա վտնչով չեր
տարտետում: Խոտախան կ'գերմանական նավերից:

— Վոչ, սա ամերիկյան նավ է, —ասաց նա կնոջը
համոզյաժ կերպով:

— Ինչպես թե տմերիկյան չէ: Իսկ վերջա՞ն նեղը
կա նամի մրա:

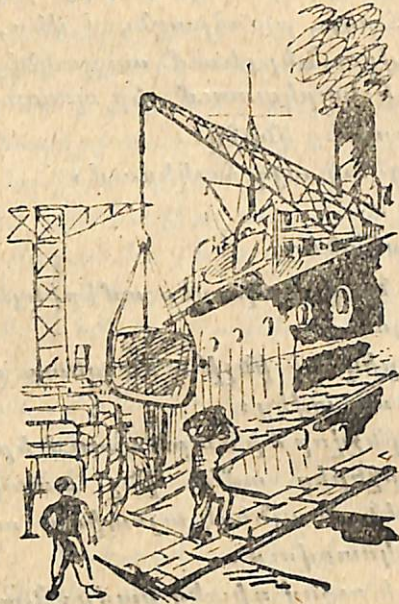
Կարծես թե կնոջ ասածը հաստատելու համար, Պիւնչիկն սկզբում կարծեց թե կեղտոտված, մրոտված է, ու մնաց իր համոզմունքին, սակայն նեղրն սկսեց լվացվել: Նա բավական յերկար լվացվեց սապոնով և յերբ սրբվեց, յերեւական յերկար լվացվեց սապոնով մնացել է սև: Նեղրը կապույտ վաց վոր դեմքը դարձյալ մնացել է սև: Նեղրը կապույտ հագուստով եր, թեւերը քշտած: Նա կախեց սրբիչն ու մոտեցաւ նախամատույցին:

— Նեղր, — կանչեց Պինչիկն ուրախ և մեկնեց ձեռքերը:

Քերը: Այժմ նա հավատաց, վոր իսկապէս իր առջև կանգ-
նած է ամերիկյան շոգենաւ: Չէ վոր հորեղբայր Մարկը

մի քանի անգամ դրել է, վոր Ամերիկայում չառ նեղ-
րեր կան:

Պինչիկն արդեն գործը տարված համարեց: Անշուշտ
նեղրը հենց հիմա կարող է նրան իրեն ոգնական դարձը-

նել: Յեւ նա կամրջակով դիմեց դեպի նավը: Պահակը
բռնեց նրա փեշից:

— Եղ ո՞ւր:

— Նավի վրա:

— Խելքդ կորցրի՞ր: Մի՞թե չես տեսնում, վոր ամե-
րիկյան նավ է:

— Տեսնում եմ: Դրա համար ել ուզում եմ անցնել:

— Ի՞նչ ես անելու այնտեղ:

— Ուզում եմ նեղրի հետ խոսել:

— Հեռացի՛ր այստեղից, — գոռաց պահակը վորո-
տալի ձայնով, — Յեթե դու հենց հիմա չես հեռանա նա-
վամատույցից, յես քեզ իսկույն միլիցիայի բաժան-
մունքը կուղարկեմ: Տեսե՛ք, նեղրական լեզուն չի իմա-
նում և նեղրի հետ ե ուզում խոսել: Թուր ալստեղից,
յեթե չես ուզում բանտ ընկնել:

Պինչիկը փախավ, բայց փախավ վոչ արագ: Չե վոր
ամեն մի քայլ նրան հեռացնում էր Ամերիկայից: Մի-

քանի անգամ նա կանգնեց և յետեւ նայեց: Պահակը դեռ
չարունակում էր դռնալ և սպառնալ: Պինչիկի բորբ
հույսերը կարելի չե ցնդած համարել այն բողբոջից, յերբ
նրա և ամերիկյան նավի միջև հայտնվեց այդ պահակը:

Ոտաբերկրյա նավամատույցն ընկնելը դժվար է,
իսկ այնտեղից դուրս գալը՝ դժոխարկ բան: Պինչիկը նո-
րեց իրեն գտավ փողոցում: Մի խանութից նա գնեց հաց
ու մի սոխ: Կերավ արագ կերպով, ազահաբար և յերկու
կոպեկով ել ջուր գնեց խմեց: Այժմ անհրաժեշտ եր մը-
տածել թե ինչ պետք է անել:

Իհարկե ամենից լավն այն կլիներ, վոր մնար Ուե-
ստյում, և աշխատեր այդտեղ: Սակայն Պինչիկը հիշեց
Լեվկային ու մորաքրոջը: Նորից յեթե հանդիպեր նը-
րանց, հանդիպումը լավ չեր վերջանալու: Վոչ, անհր-
րաժեշտ է գնալ մի ուրիշ քաղաք: Բայց ո՞ւր: Մութն
իջնում եր, նավահանգստում վառվեցին կրակներ:
Պինչիկը բարձրացավ աստիճաններով և գնաց թափառե-
լու փողոցներում առանց նպատակի: Այդպես նա անց-
կացրեց յերկու ժամ:

Սկզբում նրան գրավեց մեծ, լուսավորված քաղաքի
տեսքը: փողոցները լի էին ժողովրդով, խանութների
ապակիները փայլում էին լույսերով և բազմադո-
շ շքերով: Կինոյի մոտ հերթի էին կանգնած, և աղաբա-
լու թխան վրայից դեմքերը ժպտում էին ու խոժոռվում:
Այդ բոլորը դուր եր գալիս Պինչիկին: Բայց ժամանակը
անցնում եր. հոգնութունից վոտքերը ցավում էին:
Գիշերելու տեղ չկա, — այս միտքը նրան ահաբեկեց:

Փողոցից մարդիկը պակասում էին և պակասում:
Մեկ այստեղ մեկ այնտեղ կրակները մարում էին: Պին-
չիկը նստեց մի նստարանի վրա ծառուղում և շուրջը
դիտեց: Նստարանի յետևում փոված եր ծաղկանոցը,
վորից այն կողմ սկսվում էին թփուտ ծառերը: Չգիշե-
րե՞լ այդտեղ, կանաչի վրա: Գիշերը տաք է, մարդիկ
քիչ են ման գալիս: Բացի այդ գիշերը կանաչի վրա
մարդ չի յերեվում:

Պինչիկն իրեն զգում եր մենակ և դժբախտ: Կարծես
թե նույնիսկ դարբնոցում իրիկուններն ավելի լավ եր

չինում: Յեվ այստեղ նա հանկարծ ցանկություն զգաց
յետ վերադառնալու: Գուցե յեթե ինքը իր ունեցած յե-
ռեսուն ուրբիլն տա Կուլբային, նա կհամաձայնվի իրեն
աշկերտ վերցնելու և կմերժի գնչուին:

Այո, պետք է այդպես ել անել: Ուրիշ յեւք չկա:

11. ՅԵՐԿՈՒՍՈՎ ԱՐԴԵՆ ՇԵՇՏ Ե

Ճմրված, տգեղ գլխարկով մի տղա թրմբաց նըս-
տարանի վրա, Պինչիկի կողքին: Հառաջեց, գիտեց և
հարցրեց:

— Յերեւում է վոր գիշերելու տեղ չունես:

Պինչիկը մի պահ լուռ մնաց:

— Տեղ չունեմ,— պատասխանեց նա վերջապես.
մտածում եմ այստեղ, խոտի վրա գիշերել:

— Ո՛ր, դա հիանալի միտք է,— ասաց տղան:

Ձեռքով շոշափեց կանաչը:

— Յողոտ ել չի. ուղղակի սքանչելի յե: Միտք
չունի մի գիշերվա համար բնակարան վարձել: Յես հենց
նոր, յերկու ժամ առաջ յեկա: Իսկ վաղը մեկնելու յեմ:

— Վո՞ր տեղից եք յեկել:

Մի տեղից: Կառուցումներ յվրա եյի աշխա-
տում, աղյուս եյի կրում:

Պինչիկը վստահություն սկսեց տածել դեպի տղան:
Սկսեցին զրուցել: Չանցած տասը րոպե Պինչիկը պատ-
մեց նրան իր պատմությունը: Շատ եր ցանկանում մեկի
հետ խոսել, բաժանել իր մտածմունքները: Յերբ խոսքն
ընկավ Ամերիկայի մասին, տղայի ծիծաղը լցրեց ամ-
բողջ աչքին:

— Դու կատակո՞ւմ ես, ի՞նչ է:

— Վոչ, չեմ կատակում:

— Լո՞ւրջ ես մտածել Ամերիկա ծլկվել:

— Այո, լուրջ:

— Ինձ ել վերցրու հետդ:

— Բայց դորձա քանդվեց, գլուխ չեկա՞լ:

— Հենց այդ է: Ինչպես տեսնում եմ, դու կանոնա-
վոր խենթ ես: Ինչ է, միթե չե՞ս կարդացել, վոր հիմա

ամերիկացիները աղքատներ չեն ընդունում: Նյու-Յորք
մտնելու համար անհրաժեշտ է հազար տոլլար ցույց
տալ, յերկու հազար ուրբիլ:

Պինչիկն այդ յերբեք չեր լսել:

— Հապա իմ հորեղբայրն ինչպե՞ս գնաց: Նրա մոտ
այդքան դրամ չկար:

— Իսկ քո հորեղբայրը վաղո՞ւց է գնացել:

— Քսան տարի առաջ:

— Այն ժամանակ ուրիշ բան եր: Ամերիկայում հի-
մա ճգնաժամ է: Մեղ չեն թողնելու աշխույ:

Պինչիկը շատ տխրեց: Նա մտքում հաշվեց, վոր
յեթե հինգհարյուր ուրբիլ մագոռներնդներին վճարի,
այսինքն գնի, Նյու-Յորք մտնելու համար հազար տոլլար
ցույց տա, այդ դեպքում յերեք հազար ուրբուց վոչ
պակաս դրամ պետք է ունենալ: Իսկ այդքան դրամ
վո՞րտեղից կարելի յե ձեռք բերել:

Տղան հարցրեց.

— Իսկ Ամերիկան ինչի՞դ է պետք:

— Ասում են շատ նշանավոր աշխարհ է:

Յեվ Պինչիկն ուզում եր պատմել թե Ամերիկայում
ինչպիսի մեքենաներ, ինչպիսի պահածոներ կան... տը-
ղան նրան ժամանակ չտվեց խոսելու:

— Եխ, յես քեզ Ամերիկա ցույց կտայի,— ասաց նա
խորամանկորեն,— Բայց ափսոս, վոր մոտե քիչ փող
կա: Չի բավականանում քեզ համար տոմս առնելու:
Մեծ բան է,— մեքենան ինքն է աշխատում: Հենց այս-
տեղ, մեղ մոտ աչքպիսի մեքենաներ՝ ինչքան կուզես:

— Վո՞րտեղ:

Տղան մի քիչ լուռ մնաց:

— Դու լսե՞լ ես Ստալինգրադի մասին վորեւէ բան:

— Վոչինչ չեմ լսել,— խոստովանեց Պինչիկը:

— Նշանակում է դու հիմաբնեւից ես:

— Դա ի՞նչ քաղաք է:

— Նոր քաղաք է, սոցիալիստական: Հինգ տարուց
հետո նա մարզային մայրաքաղաք է դառնալու: Նրա
շուրջը հարյուր կիլոմետրի վրա մեկը մյուսից լավ դոր-
ժարաններ են կանգնած: Իսկ ամենազվազվոր դորձա-

բանը մնացած բոլորից լավագույնն է: Ամբողջովին ապակուց է, այնտեղ իննիսուն շատրվաններ են խփում գեպի յերկինք: Այդ գործարանում աշխատում են պրոֆատարներ բոլոր յերկրներից, ուսմաներ, կիրգիզներ, կալմիկներ, ուկրաինացիներ, թաթարներ, պարսիկներ, գերմանացիներ, ամերիկացիներ...

— Իսկ դու սուտ չե՞ս ասում, — հարցրեց Պինչիկը, հուզմունքից դողալով:

— Ի՞նչու պիտի ստեմ: Գրպանումս նամակ ունեմ, ընկերոջիցս: Նա արդեն յերկու շաբաթ է ինչ աշխատում է այնտեղ. ինձ էլ է հրավիրում: Բանվորի կարիք կա: Յեթե լույս լիներ, նամակը կկարդայի քեզ համար:

— Ի՞նչ ամերիկացիներն են այնտեղ աշխատում:

— Սովորական ամերիկացիներ, մի քանի հարյուր հոգի:

— Ամերիկայից:

— Իհարկե, և վոչ Ալատրիայից: Նրանք և գործարանն են կառուցել, և հետները մեքենաներն են բերել:

— Իսկ այնտեղ գնալու համար չա՞տ ժամանակ է պետք, հեռո՞ւ յե:

Հեռու: Պետք է յերկու օր նավով և մի օր ել գնացքով գնալ:

— Իսկ ի՞նչ են պատրաստում այնտեղ, գործարանում:

— Ձիւթը՝ կարմիր անիլինով:

— Այդ ի՞նչ բան է:

— «Ինտերնացիոնալ» տրակտորներ, ամեն մեկը յեռեսուն ձիու ուժով: Չգնա՞նք պառկելու:

— Ինչո՞ւ:

Յերկուսով ընկան խոտի վրա, և թաթարի վրա սողացին թփերի տակը: Շուրջը բոլորովին մութն էր, և նրանք լավ տեղավորվեցին: Սակայն Պինչիկը չէր ուզում քնել: Նոր մտքերը չըջում էին նրա գլխում:

— Ի՞նչ կլինի յեթե այդ աղայի հետ գնա և գործի մտնի այնտեղ, ամերիկյան գործարանում: Չե՞ վոր

յեթե նա սովորի ամերիկյան մեքենաներ բանեցնել, իրեն հեշտ կլինի Ամերիկայում գործ գտնել: Իսկ մինչ այդ նամակ կզրի հորեղբայր Մարկին, նա յեկ մի ջոց նյույորկ ասիլի եթան գնալ Ամերիկա հասնելու: Որինակի համար յեթե հորեղբայր Մարկն իրեն հանգի պի Նյու-Յորքի նավամատուցյում, գուցե հաղար գլխար ներկայացնելու պահանջ չլինի: Մեկ էլ տեսար գործը սարքվեց:

— Մինչև Ստալինգրադ յեռեսուն ուրբի հերթ է ճանապարհածախսի համար, — հարցրեց Պինչիկը:

— Հերթ է, — պատասխանեց աղան քնկոտ ձայնով:

— Վոր այդպես է, յես քեզ հետ կգամ:

— Լավ: Քնիր: Շուտով կլուսանա:

Սակայն Պինչիկը յերկար ժամանակ չքնեց, կամացուկ հառաչում էր և շուտ ու մոտ գարիս: Վերջապես նեղեց:

12. ՊԻՆՉԻԿԸ ԳՆՈՒՄ Ե ԱՅԼ ՈՒՂՂՈՒԹՅԱՄԲ

Առավոտյան ժամը հինգին Պինչիկին և նրա նոր ծանոթին դարձնեցրեց պահապանը: Նա այդին էր աղլում, նկատեց աղաներին թփերի տակ և սկսեց ցախավելով խփել նրանց: Քնի մեջ Պինչիկին թվաց թե կորկուտ է գալիս: Առաջինը նա վեր թռավ: Նրանից հետո վեր կացավ ընկերը:

Պահապան գոռաց:

— Կորեք այստեղից, — տեսե՛ք, կանաչի վրա պառկել են հնարել. կարծես ծովափին քիչ տեղ կա:

Տղան բարեսիրտ պատասխանեց,

— Լավ, լավ, — մի գոռա: Մենք էլ գիտենք, վոր այստեղ գիշերել չի կարելի: Այլևս չենք անի, այսօր գնալու յենք: Հետո դարձավ Պինչիկին.

— Գնանք լողանալու:

Նրանք գնացին դեպի ծովը: Ծանապարհին աղան հարցրեց.

— Չնի՞ հրյա յես:

— Հրյա յեմ, — պատասխանեց Պինչիկը, — կոտմա՛ն:

— Իսկ յես ոուս եմ, — ասաց տղան, — Ոկունչիկով
ճարաս:

Պինչիկը դնեց տղային: Նա յերկարահասակ էր,
սակայն բարակ ու նիհար, յերկար ձեռքերով: Յերեւում
էր, վոր նա սիրում է պճնվել, — զոլալուր չալվար է հո-
գել, սանդալներ ունի, լայնեղբ գլխարկ է ծածկում:
Վերնաշապիկի յերկզները կարված են թիթեւներով:

Ամեն ինչից դատելով, Ոկունչիկովը փորձված
տղա յեր: Նա Ոգեսային ծանոթ չէր, բայց փողոցներով
այնպես հաստատու է համոզված էր քայլում, կարծես
թե այդտեղ էր ծնվել: Իսկ նրանց վիճակվեց յերկար
ման գալ նախքան ծովամի դուրս գալը, ուր հնարավոր
էր լողանալ:

Սկզբում նստեցին ավազի վրա:

Ծովը սպիտակավուն էր և շատ հարթ, վողորկ:
Ձկնորսներն արդեն չարված էյին ավին, իրենց կարթե-
րով: Պինչիկը նայեց ոտարեկրյա նավերի նավամա-
տույցի կողմը: Հանկարծ նա մուխ նկատեց ամերիկյան
նավի վրա, հետո լսեց հեռավոր սուլոցը:

— Ամերիկա նավ է մեկնում, — ասաց նա տխուր.

— Բարով գնա, — բացականչեց Ոկունչիկովն և
սկսեց հանվել:

Պինչիկը նույնպես հանեց վերնաշապիկը:

— Դու ինչու այդքան կեղտոտ ես, — հարցրեց
Ոկունչիկովը:

— Վորովհետեւ դարբին եմ: Ածուխի վրա էյի
քնում:

Դու ավագով մի լա՛վ չփվիր: Աղի ջուրը շուտ
է մաքրում: Իսկ իրեր՝ ունե՞ս:

— Վոչինչ չունեմ:

— Դա, յեղբայր, վատ է: Քեզ անհրաժեշտ է մա-
քուր վերնաշապիկ գնել: Իմ պայուսակը պահ է արված
կայարանում: Աղյալս մեջն է:

Պինչիկը նույնպես ցանկանում էր հպարտանալ,
նա ասաց.

— Ինձ մոտ, գրպանումս մի բան կա.

— Ի՞նչ բան:

— Ահա, շոշափիր:

Ոկունչիկովը շոշափեց գրպանը:

— Ատրճանա՞կ է, — հարցրեց նա զարմացած:

— Բուլդոզ է:

Կեցցե՛ս: Փամփուշտներ ել կա՞ն:

— Փամփուշտներ չկան:

— Ափսո՛ս, թե չէ ճայեր կխփեյինք:

Պինչիկը լող տալ չգիտեր, նա քիչ էր լողացել:
Ոկունչիկովն ընդհակառակը, ջրի մեջ իրեն զգում էր
ինչպես տանը: Նա ուղղակի ավից վազեց ծովի մեջ,
ապա սկսեց լող տար՝ մեկ այս մեկ այն կողմը չըջվելով:
Նա բավական հեռացավ ավից և այնտեղից կան-
չեց:

— Եյ, կոտման թուղթ ունե՞ս:

— Ունեմ:

— Ի՞նչ պիտի:

— Վոր վեց խումբ եմ անցկացել: Ուրիշ ել ի՞նչ է
պետք:

— Դրանով յոլա կերթաս:

Պինչիկը ավագով սրբեց ձեռքերն ու վոտքերը, ապա
մտավ ջուրը:

— Դու ավազի մեջ թավալվիր, — խորհուրդ տվեց
Ոկունչիկովը:

Թավալվեցին ավազի մեջ: Կրկին լողացին:

— Այժմ գնալ է հարկավոր, — ասաց Ոկունչիկովը
և արագ հագնվեց:

Մտան ճաշարան և յերկուսական բաժին կարտոֆի-
լե կատրեա կերան:

Հետո հունական շուկայում չորս ուրբով Պինչիկի
համար վերնաշապիկ գնեցին: Մտան Սովորեկֆյոտի
(խորհրդային առևտրական ֆյոտ, — նավատորմի)
գրասենյակը և յերրորդ կարգի յերկու տոմս վերցրին
«Լենին» նավով Նովորոսիյսկի գնալու համար:

— Հիմա յես գնում եմ կայարան, պայուսակիս
յետևից — ասաց Ոկունչիկովը, — Իսկ դու ինչ ուզում
ես՝ արա: Ժամը տասնեփոխի մոտ յեղիր նավամա-
տույցում:

Պինչիկը մի գործ ուներ: Գրասենյակից ուղղակի փոստ գնաց, գնեց թուղթ և ծրար և հենց այնտեղ փոստով նամակ գրեց հորեղբայրը Մարկին:

«Բարի որ թանկագին հորեղբայր Մարկ:

Յես յեկա Ուդեսա, վորպեսզի հետո մեկնեյի քեզ մոտ Միրվոկի, սակայն պարզվեց, վոր առանց անցադրի նավ մտնել չեն թողնում: Բացի այդ հարկավոր է ունենալ արտասահմանյան անցագիր:

Սիրալիբ հորեղբայր Մարկ այլևս գյուղում ապրել չեմ կարող: Սկզբում զարբինն ինձ ծեծում եր, հետո վռնդեց: Թախանձագին խնդրում եմ ձեզ ինձ տոմսակ ուղարկեցեք և թույլտվություն՝ Ամերիկա գալու համար: Հիմա յես գնում եմ Ստալինգրադ, տրակտորի գործարանը: Տոմսակն ուղարկեցեք այնտեղ ըստ պահանջի, դեռ հասցե չունեմ:

Յես հատկապես Ստալինգրադ եմ գնում նրա համար, վոր այնտեղ ամերիկացիներից սովորեմ ամերիկացու պես աշխատել: Հենց վոր ձեզ մոտ դամ, Միրվոկի, իսկույն աշխատանքի կանցնեմ և կվճարեմ ձեզ պարտքս ամբողջությամբ: Այնպես վոր փողի մասին մի անհանգստանաք: Հորեղբայր Մարկ յես յերկար սպասեցի ձեր նամակներին, բայց չստացա: Հույս ունեմ, վոր գործարանում կստանամ ձեր նամակը:

Ձեր հարազատ յեղբորորդի Պ.Կոտման»:

Պինչիկը մի քանի անգամ կարդաց նամակը, նախքան ծրարը փակելը: Ապա խնամքով արտագրեց հասցեն՝ անգլիերեն լեզվով, պատվիրված ծրարով նամակն ուղարկեց: Այդպես չի կորչի:

Առոնն ժամը տաքներկուսի մոտ եր: Պինչիկը շարժվեց դեպի նավամատույց, սակայն ճամբի ուղղությունը կորցրեց և վազեց դեպի կայարան: Այդտեղ նրան ասացին, վոր պետք է յետ դառնալ:

«Ուշանում եմ» — անցավ նրա մտքով:

Վազեց դեպի տրամվայը, սակայն տրամվայն ուրիշ ուղղությամբ եր գնում: Այդ ժամանակ Պինչիկը յերբեմն վազելով, յերբեմն արագ քայլերով գիմեց դեպի

նավամատույցը: Նա արդեն անցել եր բրոնզե մարդուն, իջնում եր սանդուխներով, յերբ «Լենին» նավի վրա շոգի բարձրացավ: Սուլո՛ց: Նշանակում է ինքն իսկապես ուշացավ:

Նա ցատկելով նետվեց սանդուխն իվար, մտածելով, վոր կարող է ինչ վոր հրաշք տեղի ունենալ և նավը կուշանա: Լավ է, վոր վայրեջքով է վազում: Բայց հագիվ թե ուժերը Տորգֆլոտի նավամատույցը տանելին իրեն:

Շոգենավը սուլեց յերկու անգամ: Պինչիկը վռչինչ յեր հասկանում: Հանկարծ, վորտեղից-վորտեղ, անկյունից հայտնվեց Ոկունչիկովը ճերմակ, փայտե պայուսակը ձեռքին:

— Եգ ի՞նչ է, չժմ՞ւ ես: Ձե՞ վոր արդեն յերկու սուլոց յեղել է:

— Ուշացե՞լ ենք:

— Քեզ հետ իսկապես մարդ կուշանա: Վազենք, չո՛ւտ...

— Սարսափելի հոգնեցի:

Ոկունչիկովը բռնեց Պինչիկի ձեռքից և քաշ տվեց ամբողջ ուժով: Յերբ սրանք հասան նավին, ճամբորդներ չկային ավին, մնացել էին միայն ուղեկցողները: Շոգենավը սուլեց յերեք անգամ: Սկսեցին վերցնել կամբջակը: Տղաներն ընկան տախտակամածին:

— Քո պատճառով կայուտից (նավասենյակից) զրկվեցինք, — բարկացած ասաց Ոկունչիկովը, — յես մտածում եյի, վոր դու վորոշել ես մնալ:

— Վո՞ր տեղ ենք գիշերելու:

— Ստիպված ենք տախտակամածի վրա, հատակին գիշերելու:

Ոկունչիկովն իր պայուսակը դնելով կրանի մոտ, ասաց՝

— Այս կլինի մեր տեղը:

Պինչիկը նստեց պայուսակի վրա և մի քիչ շունչ քաշեց: Հետո մոտեցավ նավաչրթին:

Շոգենավը հեռանում եր նավահանգստից և ջուրը մոնչում եր նրա շուրջ: Ալիքները պարբերաբար փրփրած գնում էին բոլոր ուղղություններով և նրանց մեջ ար-

տացոյնում եյին արտասովոր պայծառ ձերմակ կրակներ: Դա արեւի արտացոլումն էր: Քաղաքը լուրում էր և սկսել էր լինել ամիր յերկարությամբ: Միայն հիմա յերկերելում թե նա վորքան դեղեցիկ է և մեծ: Բայց ավելի մեծ և դեղեցիկ էր ծովը: Յերբ նալն իր յետևում թողեց փարսը, ջուրը գրավեց ամբողջ շրջադասը: Ծովն եւ այնքան մեծ էր, վորքան յերկինքը:

Պինչիկը նայում էր հեռացող քաղաքին և ժպտում էր: Նա ուրախ էր, վոր հեռացավ Ողեսայից: Հիմա կարող էր հանգիստ մտածել իր ապագայի մասին, գրուցել Ոկունչիկովի հետ, վեր ընկնել տախտակամածին:

Հանկարծ Պինչիկին թվաց թե մեկը նայում է իրեն վերին տախտակամածից, ուր տեղավորված են առաջին և յերկրորդ կարգերը:

Արեւը խանգարում էր նայելու թե այդ ով է: Պինչիկը ձեռքերով հով արեց աչքերի վրա և նայեց:

Վոչ մի կասկած չէր կարող լինել: Վերին տախտակամածին կանգնած էր կարմրերես Լեվկան՝ նոյ, սպիտակ գլխաւիկով:

Լեվկան խսկուշն նկատեց, վոր Պինչիկն իրեն է նայում: Նա շուտ յեկավ և հեռացավ:

13. ՀԱՆԱՊԱՐԶԻՆ

Պինչիկին թվում էր թե տախտակամածը շրջվում է իրենց վտարների տակ և իրենք խորտակվում են: Պարզ է, Լեվկան հետևում է իրեն, վոր սպանի, այլապես նա ի՞նչ դործ ունի նալում:

Պինչիկը մոտեցավ Ոկունչիկովին, կանգնեց նրա կողքին, սակայն բառերը չէին դուրս գալիս բեղնից, կարծես լեզուն կապ էր ընկել:

—Դու ինչո՞ւ յես դողում, — հարցրեց Ոկունչիկովը:

Պինչիկը ձեռքը թափ տվեց:

Բայց նա չկարողացավ յերկար լռել: Չափից դուրս ուժեղ տպավորություն էր գործել նրա վրա Լեվկայի հայտնությունը: Շշուկով, շարունակ վերի տախտակամածին նայելով, նա պատմեց Ոկունչիկովին թե ինչպե՞ս

դնացքում ծանոթացավ կասկածելի տղաների հետ, հետո վոնց ապրում էր նրանց մոտ՝ Ողեսայում և ինչպե՞ս փախավ նրանց մոտից:

Չի կարելի ասել թե Ոկունչիկովը հատկապես զարմացավ:

— Դու լա՞վ ես իմանում, վոր այդ Լեվկան դուր է, — հարցրեց նա:

— Ամենից առաջ դուր է: Կամ մաքսանե՞ղ:

— Վոր այդպես է, մենք նրան կիջեցնենք Յեփաատորիայում:

— Ինչպես կիջեցնենք:

— Կհանձնենք միլիցիային:

— Ի՞նչ ես ասում: Լավ է, վոր յես ինքս իջնեմ: Ոկունչիկովը ծիծաղեց:

Շատ հարկավոր է տոմսը կորցնել: Դու ատրճառակը տուր ինձ, այդ գործը յես կսարքեմ: Յես սիրում եմ վտանգի դեմ գնալ:

Պինչիկը ձեռքը թափահարեց և նստեց:

Ինչ վոր տեղ, նալի խորքում հանդարտ հեկում էյին մեքենաները: Ափերը չէին յերեվում, ամեն տեղ ծովն էր: Տախտակամածին խռովել էյին ճամբորդները և ման գալն անհնար էր: Իսկ քնել կարելի չէր, այն էլ շատ լավ: Բայց Պինչիկը քնի մասին չէր մտածում, — նրան տանջում էր ասը:

Յերեկոյան, յերբ մթնեց, Ոկունչիկովը պայուսակից դուրս քաջեց աղյալը և առաջարկեց գիշերելու համար պատրաստվել: Նրանք պառկեցին իրար կողքի, և Պինչիկը ննջեց:

Նա գիշերը զարթնեց, նրան թվաց, վոր մեկը կամացուկ իրեն հրեց: Նա աչքերը բացեց, և սոսկաց, — նրա կողքին պառկած էր վոչ թե Ոկունչիկովը, այլ Լեվկան:

Պինչիկը արգեն ուզում էր գոռալ: Սակայն Լեվկան մասները դրեց շրթունքին:

Սը՛սս, — ասաց նա կամացուկ, — Պառկիր և մի շարժվիր:

Պինչիկը ձեռքով չոչափեց տախտակամածն իր

* Պինչիկ կոտմանի արկածները

Մեջքի կողմ, — աղյալն է, վորի վրա քնած է Ոկունչիկ-
կովը: Նշանակում է Լեվկան պանկել է մյուս կողմը:

— Ի՞նչ է, — հարցրեց Պինչիկը կամաց:

— Լսիր, Պինչիկ, չնջաց Լեվկան, խղճով առա,

— դու մեզ մատնեցիր:

— Վոչ յես:

— Իմ կարծիքով նույնպես դու չես մատնել: Իսկ
մորաբույրն ասում էր, վոր դու գաղտնի հետախույզ
ես:

— Յես հետախույզ չեմ:

Հապա հիմի ուր ես գնում դու: Չե՞ս վոր դու Ամե-
րիկա ելիր գնալու:

— Չհաջողվեց Ամերիկա գնալ: Հիմա գնում եմ աշ-
խատանքի:

— Դու զարմանալի կերպով չուտ ես փոխում ծրա-
դիրներդ, — ասաց Լեվկան կասկածալոր, — դու վոչվո-
րի մի ասի, վոր յես այստեղ եմ: Վոչ մի մարդու:
Հասկաց՞ար:

— Հասկացա: Իսկ դու ո՞ւր ես գնում:

— Այստեղ, մի մոտ քաղաք:

— Գործ ո՞վ:

— Ի՞նչ գործով: Ազատվում եմ:

— Ցուրենք նստած ե:

— Նստած ե, մորաբորոջն ել վերցրին:

— Լսիր Լեվկա, — հանկարծ, իրեն համար ել առ-

նպասելի տոաց Պինչիկը, — արի մեզ հետ: Մենք աշխա-

տանքի յեղք գնում Ստալինգրադ: Գործի կմտնես:

Յեվ Պինչիկն սկսեց մանրամասն պատմել թե ինչ

նշանակում էր գործարան կա Ստալինգրադում և ինչպես է

աշխատում:

Լեվկան մտածեց:

Յես ուրախությամբ կգալի, ասաց նա: Սակայն

յես վոչ մի գործ չգիտեմ:

— Կսովորես, դպրոց կա գործարանին կից:

— Ինչ պիտի անեմ, — հառաջեց Լեվկան — դու

գիտես, վոր յես անգրագետ եմ:

— Ստույգ ես:

— Ազնիվ խոսք: Մի քանի տառեր ճանաչում եմ,
ինչպես՝ «ո» իսկ կարդալ չեմ կարող:

— Ի՞նչպես թե:

— Հենց այդպես: Ինձ վոչ վոք կարդալ չի սովորեց-
րել և ահա չգիտեմ:

— Իսկ դու սովորիր և արի:

— Լավ, կմտածեմ: Հապա դու վոչ վոքի վոչինչ
մի ասի իմ մասին: Վաղն ել ինձ մի մոտենա: Դե,
առայժմ:

Լեվկան հեռացավ Պինչիկից և կորավ մթության
մեջ: Իսկ Պինչիկը իսկույն թեթևացավ: Նա գրկեց
Ոկունչիկովին և խոր քնեց:

Լեվկան հաջորդ որն անհետացավ նավից, մնաց
կամ Սեվաստոպոլում կամ Յալտայում: Պինչիկը նույ-
նիսկ ափսոսաց, վոր չհաջողվեց մի անգամ ել նրա հետ
խոսել:

Ոկունչիկովը ամեն մի նավահանգստում ցամաք եր
իջնում, հետը քաշ տալով Պինչիկին: Նրանք ման յեկան
Սեվաստոպոլի քարած փողոցներում և Յալտայի ծո-
վափնյա փողոցում: Բայց այդ զրոսանքները Պինչիկի
արտով չէյին, — նա շարունակ վախի մեջ եր, թե ուշա-
նալու յեն չողենավից:

Մինչև ուշ գիշեր նավի ճախ կողմից շարժվում էյին
Ղրիմի դեղնավուն ափերը՝ ծովի մոտ կանաչ չերտով:
Դիչերը նավը կանգ առավ Թեոդոսիայում, և Պինչիկը
ահագին աշխատանք թափեց համոզելու Ոկունչիկո-
վին ափ չիջնելու: Հաջորդ որը ժամը մեկին հասան Նո-
վորոսիյսկ, ուր պետք է իջնեյին:

Նովորոսիյսկում ստիպված յեղան յերկար սպասել
Ստալինգրադ մեկնող դնացքին: Նորից չըջեցին քաղա-
քում, տեսան թե ինչպես ոտարերկրյա նավերը հացով
եյին բեռնավորվում և ինչպես ցեմենտի գործարանից
տակառները լարերի վրայով թռչում էյին դեպի սալ-
լակները: Փոքրիկ անիվները յերգում էյին արտույտ-
ների պես, և ցեմենտը ինքնահոսով գնում եր նավամա-
տույց, ուր դարսում էյին նավի ներքնամասում:

Որն անցավ աննկատելի, իսկ յերեկոյան տղաներն
արդեն դնացքումն էյին, վոր նրանց հասցրեց Ստալին-
գրադ:

Ստալինգրադ հասան հաջորդ որն առավոտյան:

Կայարանում տղաները թեյ խմեցին և հենց այդ տեղն էլ խմացան, վոր մինչև գործարան դնալու յեն տրամվայով մոտ մի ժամ: Ոկունչիկովն իր պայուսակը գցեց ուսին և նրանք՝ փոշոտ փողոցներով գնացին տրամվայի կայարանը:

— Այո՛ սա չի հասնի Ոդեսային, — դժգոհ ասաց Ոկունչիկովը — ասում եյին թե Վոլգան այստեղից և անցնում, — իսկի չի յեւ յերևում:

Տրամվայի կայարանում հսկայական բազմություն էր կանգնած:

— Վո՞ր վազոնն և գնում տրակտորագործարան, — լուրջ ձևով հարցրեց Ոկունչիկովը:

— Ահա այն վազոնը, վորտեղ դու քո այս սնտուկով յերբեք չես ընկնելու, պատասխանեց բանվորը:

Իսկապես, յերբ մոտեցավ տրակտորագործարան գնացող տրամվայը, բոլորը նետվեցին դեպի վազոնները: Ոկունչիկովին իր սնտուկով ձգմեցին մի կողմ, և տղաները տրամվայ չնստեցին:

Բայց դրա դիմաց, յերկրորդ տրամվայում նրանք առաջինը նստեցին: Ոկունչիկովը մոտ կանգնեց տրամվայի դժին և հենց վոր վազոնները մոտեցան, նա վագոն ցատկեց իր սնտուկի հետ: Նրա յետևից բարձրացավ Պինչիկը: Հսկայական բազմություն լցվեց վագոնում: Դժվար էր շնչել:

Յերկար գնացին: Դուրս յելան քաղաքից և տրամվայն ուղղակի սլանում էր խանձված դեղին տափաստանով: Իսկի նման չէր Ոկունչիկովի լսածներին: Վոչ մի նշանավոր բան չկար: Ուղղակի տափաստան էր. տեղտեղ փայտյա շինություններ: Բայց հետո սկսեցին գործարանները:

Մի գործարան ամբողջովին կապույտ էր, այն տեղ լեղակ եյին պատրաստում: Հետո սևը, դա մետաղագործարանն էր: Բարակ յերկար ծխնելույղները մխրձված եյին յերկնքում և ամբողջ շրջապատը ծածկված էր ածուխի գորշ ծխով:

— Տրակտորագործարանն և այդ, — հարցրեց Պինչիկը հարևանից:

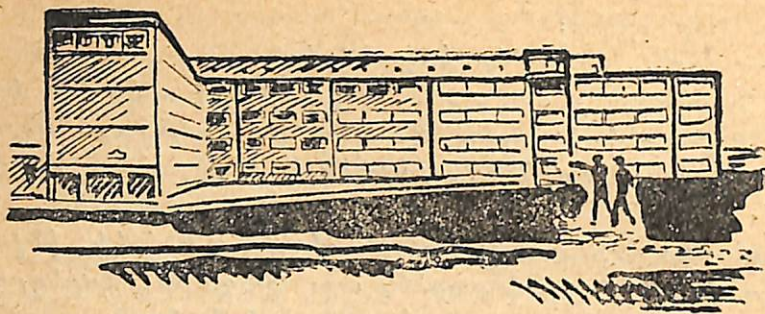
— Վո՛չ, «Կարմիր Հոկտեմբերն» և:

Գործարանը ձգվում էր յերկար: Նրանից այն կողմ կրկին խանձված տափաստանն էր: Հանկարծ ինչվոր բան փայլեց առջևում, ինչպես ապակյա մի ամբողջ ծով:

Պինչիկը ճմուռեց աչքերը, Միլվոկի, Միլվոկի, ինչպես նա սովոր էր պատկերացնել այդ քաղաքը: Հորեղբայր Մարկի ուղարկած լուսանկարների իսկակա՞ն պատճենը ասես լիներ: Վոչ, նույնիսկ վոչ պատճենը: Այստեղ ամեն ինչ նոր էր և նկարի վրա տեսածից ավելի:

— Ահա, տես տրակտորագործարանը, — ասեց հաքեվանը Պինչիկին:

Տրամվայը մի շրջան կատարեց և կանգնեց կայանի առաջ:

ՄԱՍՆ 2

1. ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

«Զի ու մեջքի վրա կանգնած եր մի յերկհարկանի տուն, վորի տանիքին կանգնած է մի մարդանման կա-
րաս՝ մարդկային մի գլուխ վրան:

Այդպես լինում է, թե՞ չի լինում: Ճիշտն ընդ-
գծելը»:

Ահա քեզ հարց: Դրան պատասխան տալուց հեշտ
բան չկա: Բայց Պինչիկը մտածեց: Նրան թվում էր, վոր
յեթե կարասի վրա մի մարդկային գլուխ է որորվում,
դա մի բան նշանակում է: Զի կարող պատահել, վոր այդ
հենց այնպես սարքած լինի:

«Այդպես լինում է», ընդգծեց նա:

Յեվ կողքից ավելացրեց՝ «յերազում և նկարնե-
րում»:

Պետք էր ելի շատ հարցերի պատասխանել, ջոկել
արտահայտությունները և ընդգծել բառեր: Պինչիկը
չըջեց եջը, նոր եջում նույնպես տեսավ մի քանի նկար-
ներ, ամեն մեկի հետ մի քանի հարցեր: Ամենից շատ
սխալ էին նկարված գործիքները և պետք էր ցույց տալ
թե ի՞նչն է սխալ: Այդ բոլորը Պինչիկը կատարեց առանց
դժվարության: Նույնիսկ հաճելի յեր հարցերին պա-
տասխանելը, կարծես հանելուկներ եր լուծում:

Լրացրած թերթիկներով նա մոտեցավ սեղանին,
վորի շուրջ նստած էր հանձնաժողովը: Նրա թերթիկ-
ները հենց տեղն ու տեղը նայվեցին: Հետո նրան կշռե-

ցին, չափեցին: Պինչիկն աշխատում էր չչնչել յերբ բը-
ժիչը նրա կուրծքն եր քննում, — վախենում էր, վոր
կարող է մի վորեւ հիվանդություն հայտնաբերվել և
իրեն չեն ընդունի:

Բայց ամեն բան հաջող անցավ:

— Կոտման, — ասաց այն մարդը, վոր Պինչիկի
թերթիկներն եր նայում, — դու վո՞րեղից այդ բան լավ
գիտես գործիքները:

Պինչիկը վորոշեց թագցնել, վոր ինքը փականա-
գործ է ու դարբին: Վախենում էր, վոր իրեն չեն ըն-
դունի կուրսերը:

— Հենց այնպես, գիտեմ, — պատասխանեց նա:

— Լավ, դու պետքական ես մետաղագործության:

Հետեյալն Ոկունչիկովն եր: Նրան նույնպես ընդու-
նեցին: Տղաները միասին գուրս յեկան սենյակից, ուր
կատարվում էր քննությունը:

— Հիմա լավ կլիներ, վոր անցողիքն օտանայինք
գործարան մտնելու, — ասաց Պինչիկը: Ուղում քեր շուտ
դիտել:

Կհասնես, խիստ կերպով ասաց Ոկունչիկովը: Նախ
և առաջ անհրաժեշտ է բնակարան ճարել:

Նրանք իրար հեկով չըջեցին միջանցքներով,
խոսեցին կուրսանտ ընկերների հետ: Պարզվեց, վոր
չենքի հարցը շատ վատ վիճակի մեջ է: Բարավերում
աղատ տեղ չկա:

— Ի՞նչպես թե, — խիստ տոնով հարցրեց Ոկունչիկով-
վը, ասում է յին, վոր այստեղ ամեն ինչ կա: Նշանակում
է պետք է ծլկվե՞լ այստեղից:

— Ո՞ւր, — հարցրեց Պինչիկը:

— Ուր վոր աչքերդ առաջնորդեն:

Կուրսանտներն ուսերը վեր քաշեցին: Նրանց վրա մի
բանով չվախեցրին Ոկունչիկովի սպառնալիքները:

— Վրաններում, կառուցողների մոտ ասում են տեղ
կա, ասաց Ոկունչիկովին տղաներից մեկը:

— Դու՞ գիշերիք վրանում, — բարկացավ Ոկունչի-
կովը:

— Այստեղ սպասիր ինձ: Յես գնում եմ ընկերոջս ֆինտուելու: Գուցե նրա մոտ տեղավորվենք:

Պինչիկը նստեց միջանցքում և սպասեց: Անցավ մոտ մի ժամ, Ոկունչիկովը գեռ չկար: Պինչիկն սկսեց ննջել: Նրա աչքերը փակվեցին և նա ուժեղ կերպով ուրորվեց առաջ: Կողքին ինչ վոր մեկը ծիծաղեց:

Պինչիկը շուտ յեկավ և տեսավ մի յերկարահասակ, դեղին գեմքով տղայի: Յերեում եր, վոր նա ոտն չեր:

— Ի՞նչ ես քթով կացում, — հարցրեց տղան:

— Քուռն խիտ տանում ե, ամբողջ գիշերը վազո-
նում չեմ քնել:

— Վո՞ր բարակումն ես:

— Յես գեռ բնակարան չունեմ:

— Ուզո՞ւմ ես մեզ մոտ տեղավորվել, մեր բարա-
կում:

— Իսկ ձեզ մոտ ազատ տեղ կա՞:

— Կա: Այս գիշեր մի խելառ փախավ:

— Ո՞ւր փախավ:

— Հավանական ե Սամարղանդ:

— Ինչո՞ւ այդքան հեռու:

— Բոլորովին հեռու չե: Մենք բոլորս աշխտեղացի
յենք: Մենք ուղրեկներ ենք:

— Սակայն յես ուղրեկ չեմ: Յես հրեա յիմ:

— Այդ վոչինչ: Դա նշանակություն չունի: Դու
ոտվորե՞լ ես:

— Վեց խումբ անցել եմ:

— Դա լավ ե: Կոմյերիտակա՞ն ես:

— Վո՞չ:

— Դա վատ ե: Մեզ ամուր տղեք են պետք: Հաս-
կանո՞ւմ ես, մեր բարակի բոլոր դուրդացի տղաները
այնքան ել կայուն չեն: Դու իմ գիծը կպաշտպանես:

— Այո՞:

— Այդ դեպքում գնանք: Իմ ազգանունն և Հուջու-
մով: Յես բարակի ավագն եմ:

Պինչիկը գնաց Հուջումովի յետևից: Դպրոցի չեմ-
քում նրանք գեմ յեկան Ոկունչիկովին: Պարզվեց, վոր

նա արդեն տեղավորվել եր, վացվել, իսկ Պինչիկի հա-
մար չեր կարողացել տեղ ճարել:

Պինչիկը Ոկունչիկովին ծանոթացրեց Հուջումովի
հետ և նրանք միասին գնացին ուղրեկների բարակը:

2. ԲԱՐԱԿՈՒՄ

Դպրոցն ու բնակելի շենքերը գործարանի բակում
չեյին կառուցված: Դա այսպես առած վերին բնակա-
վայրն եր, վոր աստիճանաբար վերածվում եր սոցիա-
լիստական քաղաքի: Փայտե բարակները փոխարինվում
եյին յերկար քարաշեն տներով: Արդեն նշմարվում եյին
ապագա փողոցների գծերը, կառուցվում եյին նոր ա-
կումբ, հիվանդանոց, Փարրիկա- խոհանոց, ահագին
տարածության վրա տնկված եյին ճերմակ աղացիաներ:

Աշխատանքները կատարվում եյին հսկայական տա-
րածության վրա: Նոր տները, սվաղած և գորշ պատըշ-
գամբներով ու մեծ պատուհաններով, արդեն վորոշ
չափով բնակեցված եյին: Շատ տներ կանգնած եյին գեռ
առանց տանիքի: Յեվ շատ յերկհարկանի փայտե բա-
րակներ արդեն ավարտել եյին իրենց գերը: Բարակնե-
րը չափից դուրս լեցված եյին բանվորներով և կուր-
սանտներով, վորոնց հերթը՝ նոր բնակարաններ տեղա-
փոխվելու՝ գեռ չեր յեկել:

Պինչիկը, Հուջումովն և Ոկունչիկովը մտան մի այդ
պիսի բարակ և բարձրացան յերկրորդ հարկը: Նրանք
մտան մի մեծ սենյակ, ուր շարված եյին մահճակալներ:
Մահճակալները ծածկված եյին գեղեցիկ չթե յերեսով
վերմակներով, իսկ պատերի վրա փակցված եյին փոք-
րիկ գորգեր: Մի քանի ուղրեկներ, յերկար, բամբակե
խալաթներով, ծալապատիկ նստած եյին մահճակալների
վրա: Կարելի յեր կարծել, վոր նրանք նստած քնել են,
այդպես անշարժ եյին:

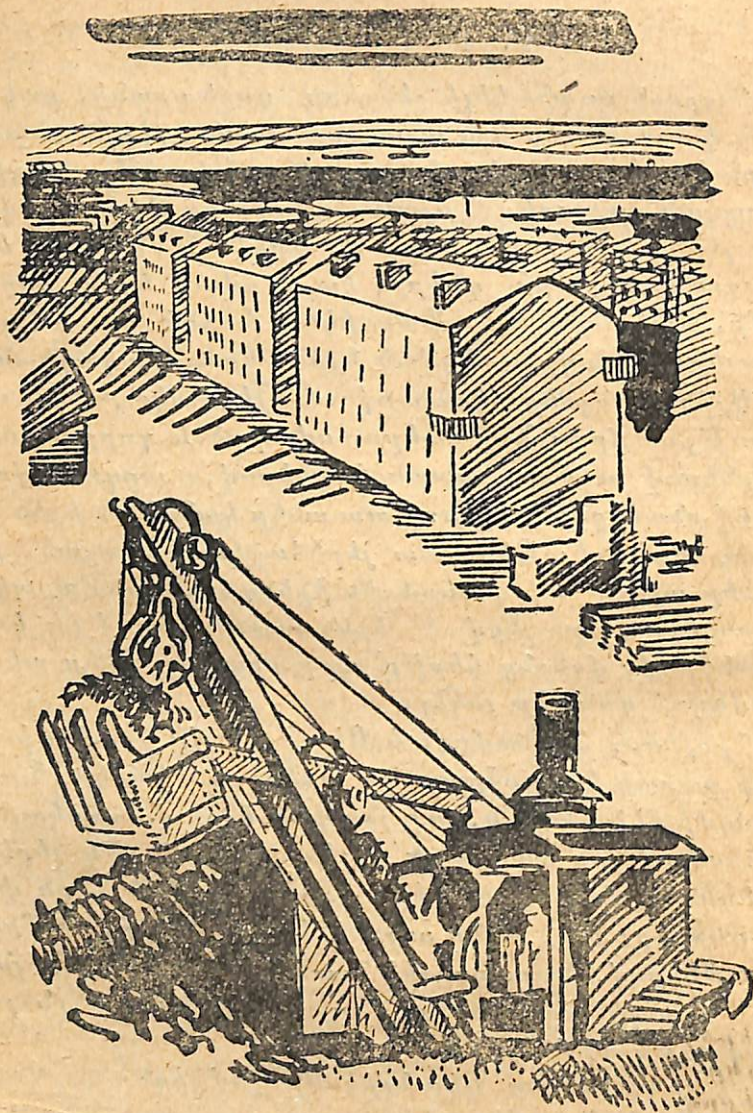
— Բարեվ, — ասաց Ոկունչիկովը չեմքից:

Հուջումովն ավելացրեց.

— Նոր ընկեր յեկավ մեզ:

Ուղրեկները վեր թռան մահճակալներից և շրջա-
պատեցին Պինչիկին, հետաքրքրությամբ եյին նրան

նայում, նոր ընկերոջը, սկսեցին հարց ու փորձը: Ուզ-
բեկները լավ չէին խոսում ուսուերեն, բայց Պինչիկը
բոլորն հասկանում էր:

Նրան ցույց տվին այն դատարկ մահճակալը, վորի
վրա պառկել էր առաջ՝ փախած ուզբեկը: Մահճակալի
վրա գցված էին պետական վերմակ, բարձ և սավան-

ներ: Պինչիկը վաղուց այդպիսի մահճակալի վրա չէր
պառկել: Նա հաճույքով տնողեց մահճակալը: Հետո
նստեց: Նրա հարեմանը, կլոր գլխով և արաչչեյով մի
ուզբեկ, նույնպես նստեց իր մահճակալի վրա և սկսեց
նայել Պինչիկին ժպտալով:

— Դու կուրսա՞նա ես, — հարցրեց նրան Պինչիկը:

— Վոչ: Արդեն վերջացրել եմ: Դարբնոցում աշխա-
տում եմ:

— Հա՛, ի՞նչպես ե:

— Վոչ՛ինչ:

— Իսկ ի՞նչու փախավ այն ընկերը, վոր իմ մահ-
ճակալի վրա յեր պառկում:

Ուզբեկը ժպտաց:

— Կարոտել էր Միջին Ասիային: Մենք բոլորս կա-
րոտել ենք: Չենք կարող հարմարվել:

— Ինչու՞ համար:

— Այստեղի ջուրն և սնունդը տարբեր են: Մենք
բրնձի յենք սովոր, իսկ այստեղ տալիս են կարտոֆիլ և
կաշա: Բոլորի փորը ցավում է: Այդ պատճառով նա-
չհամբերեց և գիշերով փախավ:

— Մի՛ ստիր, Բադիյեվ, — բարակի մյուս ծայրից
գոռաց Հուջումովը: Կարտոֆիլին մենք արդեն վարժվել
ենք: Իսկ նա վոր փախավ դատարիք եր և անպիտան,
անարժան կոմյերիտականի կոչման:

— Ծիշտ ե, ճիշտ, — հաստատեց Բադիյեվը:

Յեվ իսկույն սկսեց պատմել Պինչիկին, թե մար-
դիկ ինչպես են ապրում Ուզբեկստանում, ինչպիսի սե-
լներ, դեղձեր, գառներ կան այստեղ: Նա նույնիսկ
բարձի տակից հանեց մի բուռ ծիրանի չիր և հյուրա-
սիրեց Պինչիկին:

Բայց այժմ Ուզբեկստանը քիչ էր հետաքրքրում
Պինչիկին: Նա նստեց Հուջումովի մոտ և հարց ու փորձ
արեց թե կուրսերով ինչպես ե ընթանում դատավան-
դու՞մը: Պարզվեց վոր պետք է սովորել յերեք ամիս:
Տեսական պարապմունքներին հետևում է գործնականը

գործարանում և արհեստանոցներում: Տղաներին բաժանում են խմբերի, համաձայն նրանց գիտության:

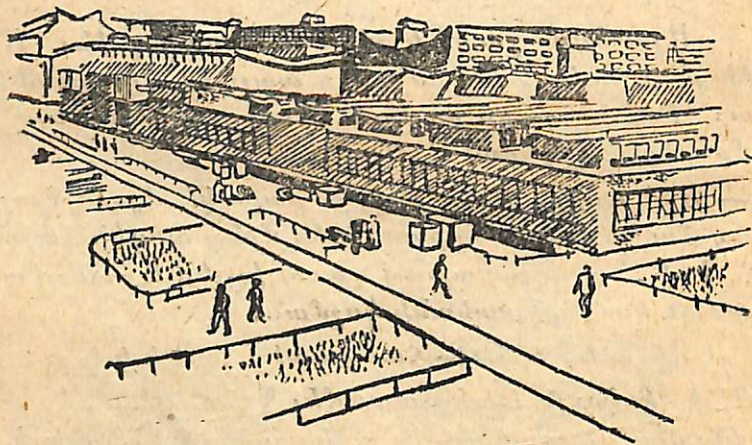
Պինչիկն ուզում էր շատ բան իմանալ, բայց անհանգիստ Ոկունչիկովը կանչեց նրան դնարու և Վոլգայում լողանալու:

Մինչև Վոլգան մի կիլոմետրից վոչ պակաս ճանապարհ կար: Լողանալուց հետո նրանք ճաշեցին վերին բնակավայրում, գործարանային ճաշարանում:

3. ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՍ ԳՈՐԾԱՐԱՆՈՒՄ

Ապակե պատերով և տանիքով կորպուսները գետնից բարձր էին հարթ տարածություն վրա, վոր կարծես վերջ չունեին: Միայն մի կողմից յերևում էին կապույտ վոլգան և կանաչ ափը:

Կորպուսների միջև բնկած էին, բնակարանի հատակի նման՝ հարթ, սպիտակ ճանապարհներ և

փոքր հրապարակներ, նրանց շուրջը մուգ-կանաչ, անկովի բուսականություն: Այդ բոլորը նոր էր: Կորպուսից կորպուս, անաղմուկ սահում էին ինքնաշարժ սայրակները: Նրանք կրում էին տրակտորների դեռ չսարքած մասերը:

Իհարկե Պինչիկն իր կյանքում վոչ մի անգամ չէր տեսել այսպիսի հիմնալի բան, ինչպիսին էր այդ

գործարանային հսկա բակը: Նրան թվում էր, վոր այդ ապակե գործարանը ուրիշ յերկրից է փոխադրված այդտեղ, և մաս առ մաս դիտելով ընդարձակ շենքը, Պինչիկը հպարտությամբ մտածեց, «Ամերիկայից է բերված գործարանը»:

Իսկապես, եկակուրսիայի ղեկավարը բացատրեց տղաներին, վոր շենքի պողպատե կմախքը, քանդված մասերով, ձմռանը բերված է Ամերիկայից: Այդ պողպատե մասերն այդտեղ դրել են նախապես պատրաստած հիմքերին, ներքևից աղյուսներով շարել են պատերը, շրջանակները ապակել: Շենքի մասերից հետո Ամերիկայից բերված են դադգյահները, ելեկտրոմեքենաներն և այլ սարքավորումները: Այդ բոլորը բացված և դրված են իրենց տեղերն ամերիկյան վարպետների ոգնությամբ:

Գործարանին կյանք էր տալիս ուժ մատակարարող կայանը: Կայանը գետնից բարձր էր վոլգային մոտիկ: Նրա չորս կարճ ծխնելույղները ցցվել էին դեպի յերկինք և ծուխ էին բաց թողնում, իսկ հինգերորդը անհզին յերկարություն, գետնի վրայով գնում էր ուղղակի վոլգայի մեջ և այնտեղից ծծում էր ջուրը: Կայանը ելեկտրական չէր կոչվում այլ ուժային, վորովհետև բացի ելեկտրականությունից նա կորպուսներին մատակարարում էր շոգի, տաք ջուր և խտացրած ու: Յերացրած ջրով տաքանում էին կորպուսները շոգու ուժով աշխատում էին դարբնոցի մուրճերը, իսկ խտացված ուղը շարժողություն մեջ էր դնում ձուլարանի մեքենաները: Ելեկտրականությունը լուսավորում էր գործարանը և պատեցնում բազմաթիվ մոտոռներ:

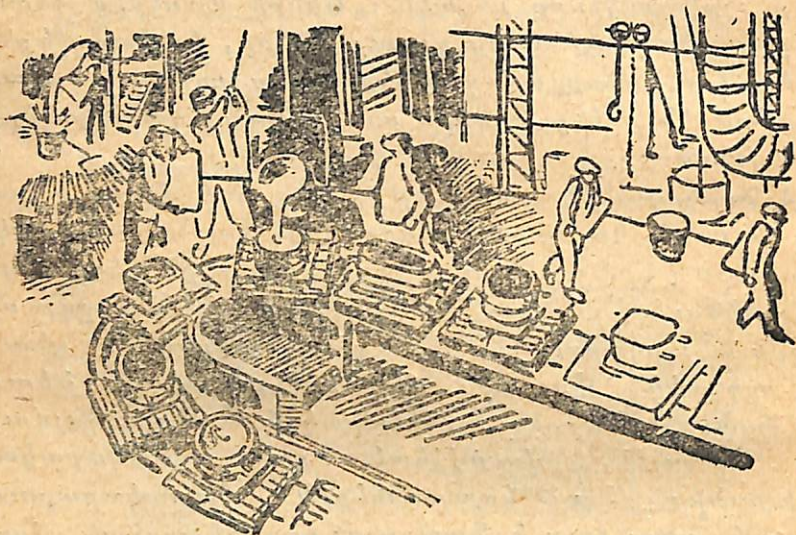
Ուժային կայանի մոտ կառուցված էր արհեստական ավազան, չատրվանով: Տաք ջուրը խտացուցիչ սառեցնող¹⁾ մեքենաներից ցայտում էր դուրս, ողի մեջ սառչում և նորից գնում խտացուցիչ խողովակներով: Ավազանի մոտ կախված էր մի հայտարարություն՝ «Լողանալն արգելվում է»: Հավանական է հենց այդ

¹⁾ Кондензатор — холодильники

շատրվանների մասին եր պատմում Ոկունչիկովն Ողե-
սայում:

Կայանի յետեւում զետեղված էյին դարբնոցն ու
ձուլարանը, վորտեղ պատրաստվում էյին տրակտոր-
ների մասեր:

Հեկավարը բացատրեց կուրսանտներին, վոր տը-
րակտորը բաղկացած է մոտ չորս հազար հինգ հարյուր
մասերից: Ամեն մի մասնիկ ունի իր համարը: Ամենա-
բարդ մասերը պատրաստվում էյին ալդտեղ, տրակ-
տորային գործարանում: Մնացածները, հասարակ մա-

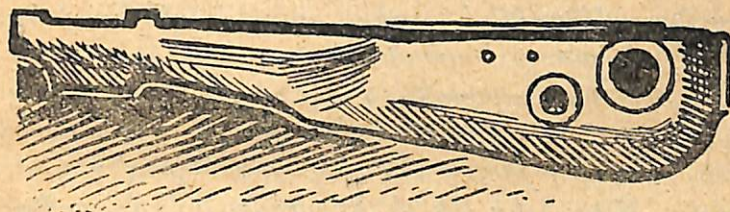

սերը՝ ձողերը, պտուտակներն և այլն, բերվում են այլ
գործարաններից:

Ամենից առաջ մտան դարբնոց: Ալդտեղ շոգե-
շարժ մուրճերը պողպատից կուտ էյին ավելի կարեւոր
ամուր մասերը, անիվները, դեկը և այլն: Մի քանի ու-
ժեղ հարվածներով մուրճը քշում էր մետաղի չիկացած
կտորները պողպատե կաղապարների մեջ: Ամեն մի
կաղապար բաղկացած էր յերկու մասից՝ մեկն ամբաց-
րած զնդանին, իսկ մյուսը մուրճին: Կոելուց հետո,
մասերից կտրում էյին ավելորդ մնացորդները՝ կողքե-
րից և ապա ուղարկում մեքենայական բաժանմունքը,
վերջնական ձևավորման համար:

Ձուլարանում տրակտորների մասերը ձուլվում
էյին չուգունից և բրոնզից: Կաղապարները պատրաստ-
ված էյին թաց հողից, չուգունե արկղների մեջ: Ելեկ-
տրական կուանների ոգնությամբ հսկայական շերեփ-
ները հալած մետաղն ածում էյին կաղապարների մեջ:
Կաղապարներում մետաղի սառչելով ստացվում էյին
տրակտորի մասեր: Ալդտեղ պատրաստվում էյին մե-
քենայի ամենաժանր մասերը: Սառած մետաղե մասերը
հանվում էյին կաղապարներից, ավելորդ կտորներից
ազատվում և մաքրվում հատուկ մեքենայով, — ավազա-
հոսով, մեքենան ավազով սրբում էր տրակտորի մա-
սերը և նրանց տալիս արծաթի գույն:

Դարբնոցից և ձուլարանից տրակտորի մասերը
ինքնաշարժ սայլակների միջոցով բերվում էյին մեքե-

նայական բաժանմունքը: Բացի առանձին մասեր պատ-
րաստելուց, ալդտեղ միացնում էյին բոլոր մասերն և
սարքավորում մոտոռներ ու տրակտորներ:

Մեքենայական բաժանմունքում կային հազարից
վոչ պակաս դաղգյահներ, ամեն մեկը առանձին մաս էր
պատրաստում, միանգամայն տարբեր մյուսներից:
Պողպատե կտրիչների միջոցով պատրաստվում էյին
առամնավոր անիվները: Ծակիչը մեխվում էր տրակտո-
րի անիվի մեջտեղն և միանգամից բաց անում անհրա-
ժեշտ ծակերը: Ամեն մի լծակ, ամեն մի ձող ալդտեղ
յենթարկվում էր մշակման: Դաղգյահները հեղվում է-
յին, անքում, յերգում, — և այդ բոլորը ձուլվում էյին
մի քաղցր ձայնի մեջ, վոր նման չէր մյուս բաժան-
մունքների ձայներին:

Տրակտորի մասերի հավաքումն ու միացումը
պետք է կատարվեր կոնվեյերի միջոցով: Կոնվեյերը

նման եր նեղ և յերկար կարպետի, մի քիչ բարձր գետնից: Նրա տակը դրված մեքենաները նրան ստիպում էին կամաց շարժվել մի ուղղությամբ:

Առայժմ կոնվեյերը կանգնած էր, նրա վրա հավաքում էին մի տրակտոր և կարիք չկար նրան շարժողության մեջ դնելու բաժանմունքում: Ինժեները բացատրեց տղաներին, վոր գեռ վոչ բոլոր դազգյաճներն են ստացված գործարանում: Այդ պատճառով պակասում են մի քանի մասեր և հնարավորություն չեն տալիս անցնելու տրակտորների մեծաքանակ սարքավորմանը:

4. ԲՈԼՈՐ ՅԵՐԿՐՆԵՐԻ ՊՐՈԼԵՏԱՐՆԵՐԸ

Իհարկե Պինչիկը հիացած էր գործարանով: Նա արագ բմբոնեց արտադրության ամբողջ պրոցեսը, նա այնուամենայնիվ վորոշ բան հասկանում էր մետաղի մշակման աշխատանքներից:

Մարդկանց փոխարեն ծանր աշխատանք կատարող բարդ, սրամտությամբ կառուցված դազգյաճները, մուրճերը, վոր այնպես ուժգին էին հնչում զնդանների վրա, վոր թվում էր թե յերկրադունտն է դողում, հալված մետաղի տեսքը, — այդ բոլորն իրենց հոյակապությամբ դարձացնում էին նրան: Սակայն, վորքան էլ այդ տարրերնակ չլինի, Պինչիկը գործարանի առաջին այցելությանը գլխավոր ուղադրությունը դարձրեց վոչ թե մեքենաների, այլ մարդկանց վրա:

Ոկունչիկովն Ոդեսայում չէր ստել: Տրակտորագործարանում խկապես աշխատում էին բոլոր յերկրներէ պրոլետարները:

Իարբնոցում նա տեսավ ծանոթ ուղբեկներին, Հուլումովին և Բադիյեվին: Նրանք աշխատում էին մամլող մեքենայի վրա, վոր կտրատում էր կաղապարված պողպատը առանձին մասերի: Նրանք, յերկուսն էլ ճանաչեցին Պինչիկին և ժպտացին: Զուլարանում Պինչիկը տեսավ փայլող, տափակ դեմքով յերկու տղաների: Պարզվեց, վոր դրանք կալմիկներ էին: Նրանք հարցրով լի վեց, վոր դրանք կալմիկներ էին: Նրանք հարցրով լի վազոններ էին փոխադրում, և իրենց կարմրավուն չթեանդրավարտիքով ու խալաթով խորթ էին յերևում այդ

մեքենաների ու տպակե պատերի Փոնի վրա: Նրանց գետարտահագուստ չէր տրված:

Փոքր դարբնոցում, ռանդոդ—հզկոդ դազգյաճների մոտից լավում էր գերմաներեն խոսակցություն: Այդտեղ աշխատում էին Պովոլոժի գերմանացիների կոմունի տղաներից: Հանդիպում էին և ուրիշ ազգություններից աշխատողներ, վորոնց Պինչիկը չէր կարող վորոշել: Ամենից շատը ուսու տղաներն և աղջիկներն էին:

Սակայն այս անգամ վոչ կալմիկները, վոչ ուղբեկները, վոչ ուսուները չէին հետաքրքրում Պինչիկին: Ամերիկացիները, միայն ամերիկացիներն էին, գրավել նրա ուղադրությունը:

Նրանք աշխատում էին գործարանի ամենապատասխանատու տեղերում, — վառարանների մոտ, մուրճերի մոտ, բարդ դազգյաճների մոտ: Նրանց կարելի չէր ճանաչել ամիլված դեմքերից, կապույտ վերնաշապիկներից, դեղեցիկ կոշիկներից, վոր գրքի հաստությամբ տակեր ունեյին: Նրանցից մի քանիսն ունեյին դեղին ձեռնոցներ, վորոնց վրա կարմրին էին տալիս աստղիկներ: Մի քանիսը հագած ունեյին պրեդենտի կոմբինացիաներ, կրճքերի վրա ամերիկյան մակադրություններով: Նրանք ուլքեր աշխատում էին վառարանների ու մուրճերի մոտ, ծածկել էին փոքրիկ գլխարկներ՝ մեծ, թափանցիկ կոզերյոկներով, վորոնք պետք յեղած ժամանակ պահպանում էին աչքերը, ակնոցներից վոչ վտա: Նույնիսկ մեջքի կողմից կարելի չէ ճանաչել ամերիկացիներին: Ամեն մեկը շարվարի վրա յետևի կողմից ուներ յերկու դրպան, վորից կախված էին քանոններ, դժադրության փոքրիկ գործիքներ:

Ամեն մի ամերիկացի մի քիչ նման էր հորեղբայր Մարկի լուսանկարին, — ամիլված դեմք, ծխամորճ, լայնեզր գլխարկ, չրջված փողպատ: Պինչիկն ուզում էր հենց հիմա մոտենալ նրանցից մեկին ու մեկին և հարցնել թե նա չի՞ յեղել Միլվոկիում, չի՞ հանդիպել այնտեղ մի ռուսաստանցի բանվորի, հորեղբայր Մարկին: Այդ ցանկությունը Պինչիկին տանջեց այնքան ժամանակ, մինչև

իմացալ վոր ամերիկացիները ուստերեն չեն խոսում: Նրանց հետ խոսելու համար պետք էր իմանալ անգլիերեն լեզուն: Յեւ Պինչիկն ինքն իրեն վորոշեց մօտիկ ժամանակում սկսել սովորել անգլիերեն: Չէ վոր այդ լեզուն պետք կգա իրեն Ամերիկայում:

Ամեն բաժանմունքում Պինչիկը նախ գիտում էր ամերիկացիներին: Նա գիտամար նրանց մօտիկ էր կանգնում: Նա ուզում էր այդտեղ հենց մի անգամից սովորել նրանց աշխատելու յեղանակը, համարձակ շարժումները, արագ ձեռնհասութիւնը:

Գործարանում Պինչիկին սպասում էր մի մեծ անալիզիկալ: Մի գաղղյահի մօտ նա տեսաւ մի նեղր, խկալան նեղր: Նեղրը հագել էր ամերիկացիների նման, — կապույտ վերնաշապիկ, դեղին կոշիկներ: Նա յերիտասարդ չէր, ակնոցներ ուներ, և աշխատում էր լուրջ: Պինչիկը կանգ առաւ նրա կողքին և հիացմունքից ու զարմանքից յերկար ժամանակ չէր կարող հեռանալ նրանից:

— Ո՞վ է սա, — հարցրեց նա մի ուսւ րանվորից:

— Վո՞րը: Նեղր է: Դու գրանց բոլորովին չե՞ս տեսել, ի՞նչ է:

— Վո՞չ, մի անգամ նաւում տեսել եմ: Նրա անունն ի՞նչ է:

— Միստեր Ռորինսոն:

— Լա՛ւ:

Պինչիկը յերեւի ելի պիտի կանգնած մնար նեղրի մօտ, սակայն հարկավոր էր հասնել խմբին:

Նա բաւում միացաւ կուրսանտներին, նրա ականջին հասան ղեկավարի խոսքերը. —

— Այստեղ, արահտորի գործարանում աշխատում են քսան ու վեց ազգության բանվորներ: Մենք ցանկանում ենք վոր միության հեռավոր ծայրամասերի յերիտասարդութիւնը յուրացնի ամերիկյան տեխնիկան, և սովորի համերաշխութեամբ աշխատելու սոցիալիստական շինարարութիւն վրա:

« Լաւ, — մտածեց Պինչիկը, — յես լաւ արեցի, վո՞ր

այստեղ յեկա: Յեթե վոչ Միլվոկին, իհարկե արահտորադործարանը: Ամբողջ ՍԽՀՄ-ում սրանից լաւ տեղ չկա»:

5. ՊԻՆՉԻԿՆ ՈԿՈՒՆՁԻԿՈՎԷՑ ԱՌԱՋ Ե ԱՆՑՆՈՒՄ

Գործարանն այցելելուց հետո, յերկրորդ օրը Պինչիկը յեկաւ դասընթացների գրասենյակն և առաց քարտուղարին, —

— Թույլ տվե՞ք հայտնել:

— Ի՞նչ կա:

— Յես դարբին եմ:

— Ինչպես թէ: Չէ վոր դու կուրսանտ ես:

— Ճիշտ է, կուրսանտ եմ: Բայց յես առաջ դարբնոցումն էյի աշխատում: Փականագործութեամբ եւ զարապել եմ տաս տարեկանից:

— Յենթադրենք այդպես է: Ի՞նչ ես ուզում:

— Ինձ տեղավորեցե՞ք գործարան աշխատելու: Բարտուղարը ծիծաղեց.

— Դեռ չատ քիչ ես հաց կերել, աղբերս: Սա գյուղական դարբնոց չէ, այլ գործարան տեխնիկայի վերջին խոսքով: Յերեք ամիս կուրսերում կսովորես, այն ժամանակ կտեղավորենք: Շտապելու կարիք չկա:

Պինչիկը հեռացաւ դժգոհ: Նա չէր ցանկանում յերեք ամիս կուրսերում նստել: Գուցէ նա յերեք ամսվա ընթացքում Ամերիկա յե գնալու: Ի՞նչ է նշանակում, նա չպի՞տի կարողանա ամերիկացիների մօտ աշխատել սովորել:

Բացի այդ, նա զգում էր, վոր կուրսերում ինքը սովորելու բան չունի: Կուրսանտ տղաների մեծ մասը գյուղերից էյին, նրանք առաջուց վոչ մի անգամ մուրճ ու խարտոց չէյին բանեցրել: Իսկ Պինչիկի ձեռքերի վրա այդ գործիքներն արդեն կոշտեր էյին առաջացրել: Նրան նույնիսկ ծիծաղելի յեր թվում, յերբ գործնական պաշապմունքի յեր գնում: Տղաներին աշխատանքային սովորութիւններին վարժեցնելու համար, նրանց շարք էյին կանգնեցնում: Շարքով նրանք մտնում էյին արհեստանոցները, և հրահանգով ամեն մեկը մօտենում էր,

իր ակեղին: Հրահանգով վերցնում էյին մուրճերն և իջեց-
նում մետաղի վրա: Նույնիսկ հանգստանում էյին հրա-
հանգով:

Պինչիկն այդ ըստը կարող էր մենակ անել, նա
գիտեր թե ինչպես պետք է մոտենալ հնոցին կամ դադ-
դյահին:

Տեսական գաղափարները թյուր են նրան չեր բա-
վարարում: Տղաները թվարանություն էյին սովորում
իսկ ինքը մի բան էլ չեր կրաչափությունից գիտեր: Չե-
վոր գարունը նա վեցերորդ խմբում էր սովորում: Ծի-
ծաղելի յե ժամանակ կորցնել հիմա, յերբ դործարանում
բանվորների կարիք կա:

Մի քանի օրից հետո Պինչիկը գրասենյակ յեկավ,
կադրերի բաժինը, և նորից հայտնեց իր ցանկությունը
գործարանում աշխատելու: Այդտեղ նրան ուշադրու-
թյամբ վերաբերվեցին:

— Քանի՞ տարվա փորձ ունես,—հարցրեց ինժե-
ները:

— Վեց:

Ինժեները ծիծաղեց:

— Հապա ինչո՞ւ կուրսեր հաճախեցիր:

— Կարծում էյի, վոր չեմ կարող գործարանում
աշխատել: Իսկ այժմ նայեցի, տեսա վոր կարող եմ:

— Իսկ գրադիտությունդ ինչպես է:

— Վեց խումբ եմ վերջացրել:

— Հապա մի կարգա:

Ինժեները նրա առաջ դրեց լրագիրը:

Պինչիկը լավ կարդաց մի հոդված:

— Լավ,—ասաց ինժեները,—յես քեզ մի յերկտու
կտամ, գնա մեքենայական բաժանմունք: Գնա վարպե-
տի մոտ, թող աշխատանքդ ստուգի: Յեթե համապա-
տասխան յեղար, կմնաս այնտեղ աշխատելու:

Յերեկոյան Պինչիկը գնաց բարակ Ոկունչիկովի մոտ
և նրան հայտնեց իր նորությունը:

Ոկունչիկովը հորանջեց:

— Իսկի այստեղ, կուրսերում, շատ ուրախալի բան

չկա: Յես էլ մի բաժանմունք կգնայի, բայց ինձ չեն
թողնում: Այստեղ ինձ մի բան ձանձրացնում է: Գնանք
Վոլգայում լողանալու:

6. ՊԻՆՉԻԿՆ ԱՇԽԱՏՈՒՄ Ե ՄԵՔԵՆԱՅԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔՈՒՄ

Հաջորդ օրն առավոտյան Պինչիկն յեկավ մեքենա-
յական բաժանմունք և դիմեց վարպետին խնդրելով
իրեն աշխատանք տալ:

Վարպետը հարց ու փորձ արեց թե առաջ ինչ աշ-
խատանք է կատարել, և ապա նրան տվեց ձեռքի խաբ-
տոցային աշխատանք:

Ինքնաշարժ-ատամկտրիչը պողպատի անիվների
վրա ատամներ էր կտրում: Ատամների վրա մնում էյին
փոքր ավելորդ կտորներ, վորոնց անհրաժեշտ էր մաք-
րել խարտոցով: Այդ աշխատանքը ժամանակավոր էր,
Ամերիկայից սպասում էյին հատուկ դադգյահներ, վո-
րոնք շավտմատ կերպով պետք է կատարեյին այդ:
Առայժմ ատամնավոր անիվները շտկվում էյին ձեռքով:

Պինչիկն ատամնավոր անիվն ամրացնելով սեղ-
միչին այնպես յեռանդով սկսեց աշխատել, վոր վարպե-
տը վախեցավ:

— Գժվե՞լ ես, ինչ է,—հարցրեց նա բարեսիրտ,
յեթե այդպես աշխատես, ուժերդ յերկու ժամվա չեն
բավականանա: Հանգիստ աշխատիր:

Պինչիկն սկսեց հանգիստ աշխատել: Վարպետը
րեքեց օրինակելի անիվն և ցույց տվեց թե ինչ չափի
պետք է լինեն ատամները: Յեվ աշխատանքն առաջ գը-
նաց:

— Իհարկե այդ աշխատանքն անուրախ էր: Այն
չեր, ինչ՝ ավտոմատով, վորին միայն պետք է հետևել:

Բայց այդ անուրախ աշխատանքն էլ ուներ իր առավե-
լությունները: Պինչիկին աշխատավարձ նշանակեցին
յերկրորդ կարգի: Նույնիսկ ավարտած կուրսանտներն
անգամ դժվար էյին վարձատրվում յերկրորդ կարգով:
Նրանք ընդհանրապես առաջին կարգով էյին ստանում:

Մի շաբաթից հետո Պինչիկն արդեն դարձավ մաս-
նագետ՝ այդ անիվների ատամների ավելորդ մասերը

խարտոցելու: Նա աշխատում էր այնպիսի թափով, վոր մինչև աշխատանքի վերջը նա մաքրում էր բոլոր անիվները: Ատամկտրիչ մեքենան ատամներ սարքելու վրա կորցնում էր քսան յերեք բուլե, իսկ նա իր աշխատանքը կատարում էր տասը բուլեյում:

Իր աշխատանքները վերջացնելուց հետո Պինչիկը, վարպետի թույլտվությամբ, շրջում էր արհեստանոցում և դիտում հորեան լազգյահներն և բաժանմունքի աշխատանքները:

Ամեն մի դազգյահ, յեթե լավ են բանեցնում, խելոք է մարդու նման: Խելոք է ի հարկե իր հնարողի խելքով: Ինչե՛ր ասես, վոր չեյին անում դազգյահները մեքենայական բաժանմունքում:

Այդանդ ատամկտրիչներ կային, վոր միաժամանակ յերեք անիվի վրա ատամներ եյին բաց անում: Այդ դազգյահները ցածլիկ եյին, մուսկլ, նման բղեղների: Նրանք իրենց ատամներով խժուում եյին պողպատե աշիվները և թքում եյին մետաղի կտորտանքներ: Վաս չեյին աշխատում նաև ծակող դազգյահները: Նրանք իրենց ծակիչները թողնում եյին մոտորի կմախքի վրա յերեք կողմից միանգամից և բաց եյին անում զանազան չափի յեռեսունից ավելի ծակեր: Ռանդոլ, հզկող դազգյահները այնպես եյին թուցնում մետաղի կտորտանքները, կարծես փայտի տաշեղներ եյին: Պողպատը կապտում էր և դեղնում, կծկվում զսպանակի պես: Այդ զսպանակները դազգյահից հեռու եյին թռնում և շատ գեղեցիկ եյին: Բայց յերբ Պինչիկը ուղեց նրանցից մեկին վերցնել ձեռքն այրեց: Պողպատի այդ կտորտանքն այնքան տաք եյին, վոր թուրը նրանց վրա ընկնելիս պղպղում էր և չոգիւնում:

Կլոր սղոցներն աստիճանաբար կտրում եյին մետաղը: Մարդկային վզի հաստության պողպատի կոճղը սղոցվում էր քսան բուլեյում: Սղոցելու վայրում ամբողջ ժամանակ թափվում էր սպիտակ սապնի հեղուկ: Հզկիչ շրջանակները հզկում եյին պատրաստի անիվներն և դարձնում հայելու նման: Մի որում բոլոր դազգյահները պատրաստում եյին տրակտորի հազա-

բավոր մասեր: Բայց այդ քիչ էր: Հավաքվումը, մասերի միացումը չէր կատարվում, կոնվեյերը կանգնած էր: Իսկ կոնվեյերը ամբողջ մեքենայական բաժանմունքի գլխավոր մասն էր:

Պինչիկին շատ էր դուր դալիս ման գալ դազգյահներին միջև, սակայն նա այդ ժամանակ ինչպիսի անհարմար բան էր դուր: Յեթե ինքը բանվոր էր, ուրեմն իրեն վարձատրում են աշխատանքի և վոչ թե ման գալու համար: Չնայած նա ման էր դալիս վոչ իր մեղքով: Յերբեմն դազգյահներն ել կանգնում եյին մի քանի ժամ՝ դործ չունենալու պատճառով:

Մի անգամ Պինչիկը հարցրեց վարպետին,—

— Ինչո՞ւ մեզ մոտ,—բնկ, Սերյոժեն,—մշտական պակաս է զբաղվում աշխատանքի. մասեր չեն հասցվում:

— Շատ պարզ,—դարբնոցային բաժանմունքը դործն ափերում է: Ահա, այսոր յերկու ատամկտրիչ պարապ կանգնած են մնացել:

Բարակում Պինչիկն ասաց Հուջումովին.

— Այսոր վարպետը հայհոյեց ձեր բաժանմունքին: Անիվներն ուշացնում է:

— Բոլորը մեզ հայհոյում են: Իսկ մեզ մոտ աշխատողների պակաս կա,—գոռաց Հուջումովը: Մուրճերի կեսն ամեն որ կանգնած է մնում:

Շուտով Ամերիկայից ուղարկեցին նոր դազգյահներ, վորոնց թվում և ատամնավոր անիվներից ավելորդ կտորտանքներ մաքրող դազգյահ: Այդ որ Պինչիկն ասաց վարպետին,—

— Յես ուզում եմ դարբնոցային բաժանմունքում աշխատել, ընկեր Սերյոժեն:

Վարպետը զայմացած հարցրեց

— Դժգո՞հ ես, ինչ է:

— Ամեն ինչից դո՞հ եմ: Միայն յես այնտեղ պետքական եմ: Այնտեղ աշխատող ձեռքերը քիչ են, դրա համար ել անիվներ քիչ են ստացվում:

— Ինչպես ուզում ես: Յես չեմ տրեւելում:

Հուշումովը խոսեց դարբնոցային բաժանմունքի ինժեների հետ և Պինչիկը դրվեց այդ բաժանմունքում աշխատելու:

Նրան աշխատանքի դրեցին վառարանի մոտ, չիկացած մետաղ քչելու՝ մուրճի տակ, — ահա նրա աշխատանքը: Իսկ մուրճը բանեցնում էր մի ամերիկացի բանվոր:

7. ՊԻՆՉԻԿՆ ԱՇԽԱՏՈՒՄ Ե ԴԱՐԲՆՈՑՈՒՄ

Դարբնոցում պատից կախված էր մի պլակատ՝

«Հիշիր, վոր ակնոցները տրված են քեզ վոչ թե գլխարկդ դարձարեբու, այլ աչքերդ պաշտպանելու համար»:

Յեվ նկարված էյին որինակներ, թե ինչպես պետք է դնել և ինչպես չպետք է դնել ակնոցները: Պինչիկն ակնոցները դնում էր ինչպես պետք էր ուղիղ աչքերին: Իսկ տղաներից մի քանիսն իսկապես ակնոցներն բարձրացնում էյին ճակատների վրա, ինչպես չոփերներն են անում:

Դարբնոցի աշխատանքն ավելի յեր դուր գալիս Պինչիկին, քան մի քննադատական բաժանմունքի աշխատանքը: Մի տեսակ հաճելի յեր դործ ունենալ չիկացած մետաղի հետ, և վոչ թե պողպատի փոշու հետ: Յեվ բացի այդ, նա դիտում էր թե ինչպես է աշխատում ամերիկացին: Մարդն աշխատում էր մաքուր:

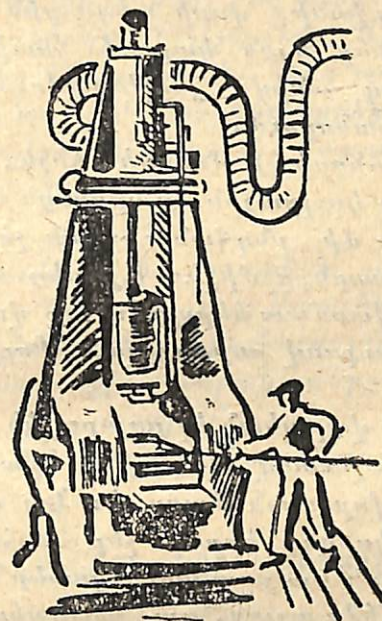
Պինչիկը նրան տալիս էր չիկացած մետաղը մի ծայրից:

Ամերիկացին Յ հարվածով տափակացնում էր նրան և վերածում պողպատե թերթի: Մուրճի առաջին հարվածը տափակացնում էր մետաղը և մասամբ քչում նրան կաղապարի մեջ: Յերկրորդ հարվածը քչում էր յրեվ: Իսկ յերրորդ հարվածը արդեն կտրում էր կաղապարված մասը մետաղի ձողից: Պինչիկը մնացած մետաղը նորից կոխում էր հնոցը, և տալիս էր նորը: Կրկին յերեք հարված և մետաղի կաղապարված կտորն ընկնում էր հատակին:

Միայն առաջին որը ամերիկացին մի քանի անգամ դժգոհ գլուխն որորեց, յերբ Պինչիկը չեր հասցնում վո-

րեվե բան անել: Հետո արդեն այդպիսի դեպքեր տեղի չեյին ունենում: Պինչիկն աշխատում էր բարեխղճությամբ և ամերիկացին չեր կարող դժգոհել նրանից:

Իհարկե, հիմա Պինչիկի յերազն էր աշխատել մուրճի վրա: Սակայն նա դիտեր, վոր դրա համար պետք է վարպետ լինել: Դա մաքուր աշխատանք էր: Անփորձ մարդը կարող էր չատ մետաղ փչացնել: Չե վոր ամեն մի պողպատե թերթի միջին մասը կաղապարվում էր և ստաց-

վում տրակտորի մի վորեե մասնիկ: Հարկավոր էր այնպես անել, վորպեսզի միևնույն համարի բոլոր մասնիկները միատեսակ լինեն: Այլապես նրանք չեյին մտնելու մամլող մեքենայի տակ, վոր կտրում էր մասնիկներից մետաղի ավելորդ կտորտանքը:

Յերբ միևնույն մասնիկից չատ էր կաղապարվում, մուրճի վրա փոխում էյին կաղապարը: Դա յերկար և դժվար գործ էր: Կաղապարը պատրաստված էր լինում պողպատե զանգվածից և կշռում էր կես տոննից ավելի: Մեծ ուժ էր պահանջվում նրան վար առնելու և փոխելու համար: Սովորաբար այդ անում էյին ամերիկացիները միասնական ուժերով: Յերկարակիթ ծանր մուրճով

ներանք թափելով հանում էյին կողապարը, այդ ժամանակ այնպես էյին պրկում և շարժում իրենց գեմքերը, վոր սարսափելի յեր նայել:

Յերբմն մուրճը աշխատում էր և առանց կողապարի: Այդ ժամանակ զնդանի վրա դրվում էր ամուր պողպատե մի ողակ: Յեվ մուրճը յերեք հարվածով այդ ողակի մեջ խցկում էր մետաղի մի կտոր և վերածում նրան կլոր մի շրջանի, վորի յեզրերին մեքենայական բաժնում ատամներ էյին կտրում: Նախքան մշակման ուղարկելը, այդ անիվը յենթարկվում էր շիկացման, հատուկ արհեստանոցում:

Կանգնելով հնոցի և մուրճի մինչև, Պինչիկը յերբմն հիշում էր կուլբային, դարբնոցն և այնտեղի աշխատանքը: Վոչ մի բնդհանուր բան չկար այնտեղի և այստեղի աշխատանքի միջև: Այստեղ հնոցը վառվում էր նավթով, ավառմատ կերպով: Վոչ վոք չէր ել մտածում կրակը փուքսով բորբոքելու: Մուրճն աշխատում էր չողիով:

Ամերիկացի վարպետն ել բոլորովին նման չէր Կուլբային: Պինչիկը շուտով վարժվեց նրա հետ և տեսավ, վոր նա շատ սովորական մարդ է: Նա աշխատում էր արագ և ճարպիկորեն, յերեք չէր հայհոյում, և միայն խոսում էր նայում: Նա շատ կատակասեր էր, սակայն վոչ շատախոս: Ի միջի այլոց, դա նշանակութուն չունի բանի վոր Պինչիկը չէր կարող նրա հետ խոսել: Յեւ դա շատ էր խանդարում նրանց միասնական աշխատանքին: Դրա համար մի անգամ քիչ մնաց վոր Պինչիկը լաց լիներ:

Մի անգամ նա ակնոցները դրած՝ կանգնած էր մուրճի մոտ: Նա հենց նոր էր տվել մետաղի շիկացած կտորն ու մինչդեռ մուրճը հարվածում էր այն, Պինչիկը նայեց մուրճերի արանքից և տեսավ վոր հորեղբայր Մարկն էր գալիս: Իսկական հորեղբայր Մարկը, կարծես լուսանկարը կենդանացել էր:

Պինչիկն իհարկե՝ գիտեր, վոր բոլոր ամերիկացիները մի քիչ նման են հորեղբայր Մարկին: Գուցե նա սխալվում էր, ակնոցի ապակիները շատ փոշոտ էյին:

Բայց այնուամենայնիվ նմանութունը լուսանկարին՝ դարձանալի չէր: Պինչիկը արդեն ուզում էր դեպի նոր վազել, սակայն այդ ամերիկացին շուտ յեկավ, հարկավոր էր մետաղի ձողը հնոց կոխել և նորը հանել:

Պինչիկը շատ էր ցանկանում ասել.

— Թանկագին վարպետ, մի բոպե դադարեցնե՞ք աշխատանքը: Թույլ տվե՞ք ինձ հասնել իմ հորեղբորը:

Բայց այդ ասել չէր կարող, իսկ աշխատանքն առանց թույլտվության դադարեցնել չուզեց: Այդպես էլ Պինչիկը չմտախոսվ իր հորեղբորը նմանող ամերիկացուն:

Ի միջի այլոց նա իրեն հանգստացրեց այն մտքով, վոր իհարկե հորեղբայր Մարկը չէր կարող լինել դարբնոցային բաժանմունքում:

Պարզապես նա սխալվեց:

Բայց և այնպես հենց առաջին աշխատավարձն ստանալուց հետո, Պինչիկը գնաց Մտալինգրադ և իրեն համար գնեց անդլիերեն լեզվի ինքնուսուցյ դասագիրք:

Այժմ, աշխատանքից բարակ վերադառնալով նա միշտ անդլիերեն էր պարապում:

Մի շաբաթում սովորեց յերկուհարյուր յերեսուն բառ և բոլոր թվերը:

8. ՈԿՈՒՆՁԻԿՈՎԻ ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐԸ

Մի անգամ աշխատանքից հետո բարակ յեկավ Ոկունչիկովը: Նա Պինչիկին միջանցք կանչեց և ասաց,—

— Չգնա՞նք լողանալու: Գործ կա:

Նրանք դուրս յեկան բարակից: Ճանապարհին Ոկունչիկովը վոչինչ չասաց: Յերբ նրանք հասել էյին ուղղակի գետափ, Ոկունչիկովն ասաց.—

— Հը, Կոսման, դու ի՞նչ ես կարծում, ժամանակը չե՞ վոր մենք այստեղից ծլիվենք:

— Այսինքն ի՞նչ ասես:

— Շատ պարզ: Այստեղն ինձ դուր չի գալիս: Սարսափելի չոգ է, ճանճերը շատ, և սնունդն էլ չի բավարարում, չարունակ կարտոֆիլ հա կարտոֆիլ:

— Դու ո՞ւր ես մտադիր գնալ:

— Պարզ է, Նիժնի, — կառուցումների վրա: Այստեղ ալտոմորիլային գործարան է կառուցվում, և ասում են մարդու մեծ կարիք կա: Գնա՞նք, հա՞: Այստեղ կը նստենք չոգենսով և ուղղակի Նիժնիյում կիջնենք: Վոլ-գայով կգրոսնենք: Տոմսը թանգ չէ:

Պինչիկը բացասաբար որորեց գլուխը:

— Չեմ գնալու:

— Ինչու չես գնում: Չե՞ վոր դու ամբողջ գործա-րանը գննեցիր:

— Չեմ գնալու, — ասաց Պինչիկը վճռական, — ինձ դուր է գալիս այստեղ աշխատել:

— Ինչպես վոր կուզես, — ասաց Ոկունչիկովը: Սագը խողին ընկեր չէ:

Յեվ ընկավ ջուրը:

Պինչիկը չուզեց լողանալ: Նա նստեց ափին և սկսեց ալաղի վրա անգլիերեն բառեր գրել: Յերբ Ոկունչիկովը ջրից յեւով և սկսեց շապիկով յերեսը ցամաքեց-նել, Պինչիկը հանկած, ասաց, —

— Լսի՛ր, Ոկունչիկով, համենայն դեպս դուցե դու մոռում ես: Ինքզիքդ գիտես, վոր այստեղ բանվորի կարիք կա:

— Նիժնիյում նույնպես կարիք կա, — թեթեամորեն պատասխանեց Ոկունչիկովը: Բացի այդ ուզում եմ Վոլգան ել տեսնել:

— Կաց, Ոկունչիկով: Յես ել առաջ կամացուկ հեռանում եյի, յերբ մի բան ինձ դուր չեր գալիս: Իսկ այժմ տեսնում եմ, վոր դա սխալ է:

— Այդ բաները քու տատիկին պատմի:

Մինչև բարանները հասնելը Պինչիկը շարունակ հա-մողում էր Ոկունչիկովին մնալ: Նա սկզբում առարկում էր, իսկ հետո կարծես թե համաձայնեց:

Բարակի մոտ նրանք բաժանվեցին և Պինչիկը գնաց պարապելու անգլիերեն: Բայց գլուխը չեր մտնում: Յերե կոյան, ննջելով նա մի շարք առարկություններ մտա-ծեց Ոկունչիկովի ծրագրի դեմ և վորոշեց առավոտյան նորից խոսելու նրա հետ: Սակայն հաջորդ որը, աշխա-տանքից հետո յերբ նա բարակ գնաց, Ոկունչիկովի մոտ,

աղաները ցույց տվին նրան Ոկունչիկովի դատարե-մահաակալը:

— Դնա գտիր նրան, — ասաց նրանցից մեկը:

— Ի՞նչ է պատահել:

— Գիշերը ծլկվել է: Վերցրել է իր սնաուկն ու չքացել, նույնիսկ մի յերկտող չի թողել և վոչվոքի մնաս բարով չի ասել:

— Պինչիկն ամաչեց ընկերոջ փոխարեն:

— Ոկունչիկովը դատալիք է, — ասաց նա:

— Իսկական դատալիք, — հաստատեցին աղաները: Մի ամիս աշխատեց ու չքացավ:

Պինչիկը մտածեց, — «Իսկ աղաներն ինձ ել դատալիք չ՞են համարելու յեթե Ամերիկա գնամ»:

9. ՍԱՐՍԱՓԵԼԻ ՏԱԲԱՐՅՈՒՆՈՒԹՅՈՒՆ

Պինչիկը վերադառնում էր աշխատանքից: Նա քայլում էր դանդաղ: Նրա առջևից դնում էր նեղք Ռորինսոնը և Պինչիկը մեծ հաճույք էր զգում նայել նրա յետևից: Պինչիկն յերևակայում էր, վոր գրոսնում է Ամերիկայում և ի միջի այլոց նեղք է տեսնում:

Ռուբինսոնը գնում էր առանց շտապելու, և նրա կրունկները պարզ հնչում էյին բետոնված ճանապարհի վրա: Դեմից գալիս էյին ուռա բանվորներ և բարեսիրտ ժպտում էյին, դիտելով նեղքին:

Հանկարծ նեղքին մոտեցան յերկու ամերիկացի: Հավանական է վոր նրանք հարբած էյին: Մեկը մյուսին ինչ վոր բան ասաց և նա խիստ մոտեցավ նեղքին:

Թե ինչի մասին խոսեց ամերիկացին նեղքի հետ, Պինչիկն իհարկե չհասկացավ: Նա միայն նկատեց, վոր ամերիկացին մի քիչ նստեց, և ապա հանկարծ ապտա-կեց նեղքին, — նախ մի, ապա յերկու ձեռքով: Նեղքը հարձակվեց ամերիկացու վրա և նրանք յերկուսն ել ընկան դետնին:

Այդ բոլորը տեղի ունեցավ մի ակընթարթում: Պինչիկը նեղքին ոգնության վազեց: Յերբ նա մոտեցավ արդեն հավաքվել էյին ուռա բանվորները: Նեղքին և ամերիկացուն բաժանեցին իրարից և քաշ տվեցին զանա-

դան կողմեր: Ռորինսոնի քթից արյուն եր գնում, նա դռ-
դում եր և ինչ վոր բան գոռում: Ամերիկացին, խիստ
սպրտնած, նույնպես ինչ վոր անհասկանալի գոռգոռում
եր:

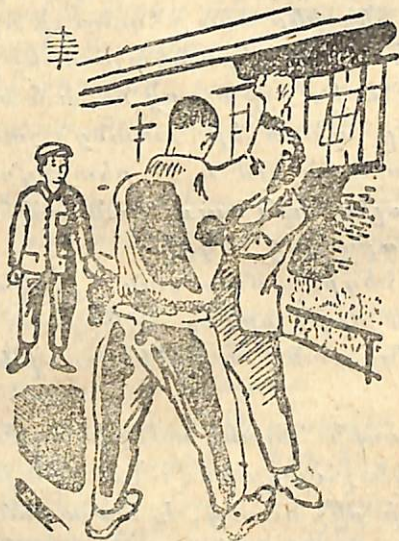
Բազմությունը շարունակ աճում եր: Հայտնվեց
թարգմանիչը, վորը հավաքվածներին պատմեց՝ կովին
չմասնակցած ամերիկացու առածով, թե ինչպես տեղի
ունեցավ այդ բոլորը:

«Ռորինսոնը գնում եր, — սլատում եր թարգմանիչը,
նրա դիմեց գալիս եյին Բրաունն ու Լուիսը: Բրաունը
ցույց տալով նեղրին ասաց Լուիսին, —

— Ահա գալիս ե քո ընկերը:

Այդ ժամանակ լուիսը վրդովմունքից դողաց և
մոտեցավ նեղրին:

— Սե մարդ, վոր տեղից ես դու յեկել այստեղ, —
հարցրեց նա:

— Այնտեղից, վորտեղից դու յես յեկել՝ Ամերիկա-
յից:

— Իսկ չուտ՞ով ես հեռանալու այստեղից:

— Միտք չունեմ հեռանալու:

— Այդ դեպքում իմացիր, վոր յեթե յերեք որվա

ընթացքում չգնաս այստեղից, վուրգայի մեջ կառնես
քո հանգիստը:

— Այդ մենք դեռ կտեսնենք:

— Ախ այդպե՛ս:

Յեվ Լուիսը զարկեց նրա յերեսին:

Մնացած բոլորը Պինչիկը տեսավ սեփական
աչքերով: Իհարկե յեթե նրան Ոկունչիկովը պատմեր
նման մի բան, ինքն յերեք չեր հավատալու: Բայց այժմ
ինքն ե տեսնում այդ բոլորը:

Պինչիկը բարակ յեկավ և պառկեց անկողնի վրա:
Ամեն ինչից յերևում եր, վոր աղաները վոչինչ չգիտե-
լին: Ավելի լավ:

Մի քանի անգամ Պինչիկի մտքում կրկնվեց ամբողջ
կուրսը սկզբից մինչև վերջ: Մի՞թե բոլոր ամերիկացի-
ները այդպիսի մարդիկ են: Մի նեղր, միայն մի նեղր
կա ամբողջ գործարանում, և այնուամենայնիվ նրան
ծեծեցին որը ցերեկով:

Ամերիկա: Նա այնպե՞ս եր յերազում Ամերիկայի
մասին: Հիմա ինչպես գնալ այդպիսի յերկիր: Այնտեղ
ծեծում են նեղրերին, ինչպես ցարի ժամանակ Ռուսաս-
տանում ծեծում եյին հրեաներին: Զգվելի բան:

Հանկարծ բարակ մտավ հուշումովը: Նա նույնիսկ
չնայեց Պինչիկին: Նրա դեմքը դունաստ եր: Նա գոռաց՝
«բալալյար, կե՛լ չունդա»:

Յեվ բոլոր աղաները բարձրացան մահճակալներից
ու մոտեցան նրան:

Նա խոսում եր բարձր և կրքոտ, ինչպես իսկական
հուետոր: Պինչիկն իհարկե չհասկացավ, թե նա ինչի մա-
սին ե խոսում: Սակայն նա հանկարծ լսեց Ռորինսոնի
անունը: Նա հասկացավ, վոր աղաներն արդեն քննու-
թյան են առնում յեղերությունը:

Պինչիկն այնպես ամաչեց ամերիկացու փոխարեն,
վոր դուրս յեկավ բարակից:

10 ԲՈԼՈՐԸ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒՄ ԵՆ ՆԵԳՐ ՌՈՒՆՍՈՆԵՆ

Ամբողջ գործարանը, բոլոր բաժանմունքները
պաշտպանում եյին նեղրին:

Ուղղեկներն ու կալմիկները, ուկրաինացիներն ու բելորուսներն այնպես եյին հուզված, կարծես թէ Ռուսիանոնը իրենց յեղբայրն ու ընկերը լիներ: Բաժանմունքներում, աշխատանքի ընդհատումների ժամանակ միայն Ռուսիանոնի մասին եյին խոսում: Աշխատանքից հետո վորոշեցին ժողով հրավիրել:

Մուրճերն ու մամլոյ մեքենաները դադարեցին տնքալ և դադդյաճներն ալլես չեյին յերգում: Բանվորները տեղավորվեցին դադդյաճների վրա և հատակին, փոքր դարբնոցում: Ամեն մեկն ուզում էր իր խոսքն առնել, ու բոլորն ասում եյին միևնույն բանը:

Այս անգամ Պինչիկը համաձայն էր այն բոլոր ճառերին, վոր ասվեցին ամերիկացիների դեմ: Նրան դուր յեկավ Հուլումովի ճառը:

Հուլումովը գոռում էր.

— Ամերիկայում «քաղաքակրթված» ամերիկացիները հաճախ են ջարդում նեգրերին: Այնտեղ արդեն սո վորել են դրան: Բայց մենք այդ գործի վրա ուրիշ կերպով ենք նայում: Մենք կաշխատենք, վոր Ռուսիանոնի ծեծվելն ամբողջ աշխարհն իմանա: Յեվ մենք խորհրդային յերկրից դուրս կը քչենք Լուիսին: Այստեղ նրա տեղը չէ:

Ժողովում միաձայն բանաձև ընդունվեց՝

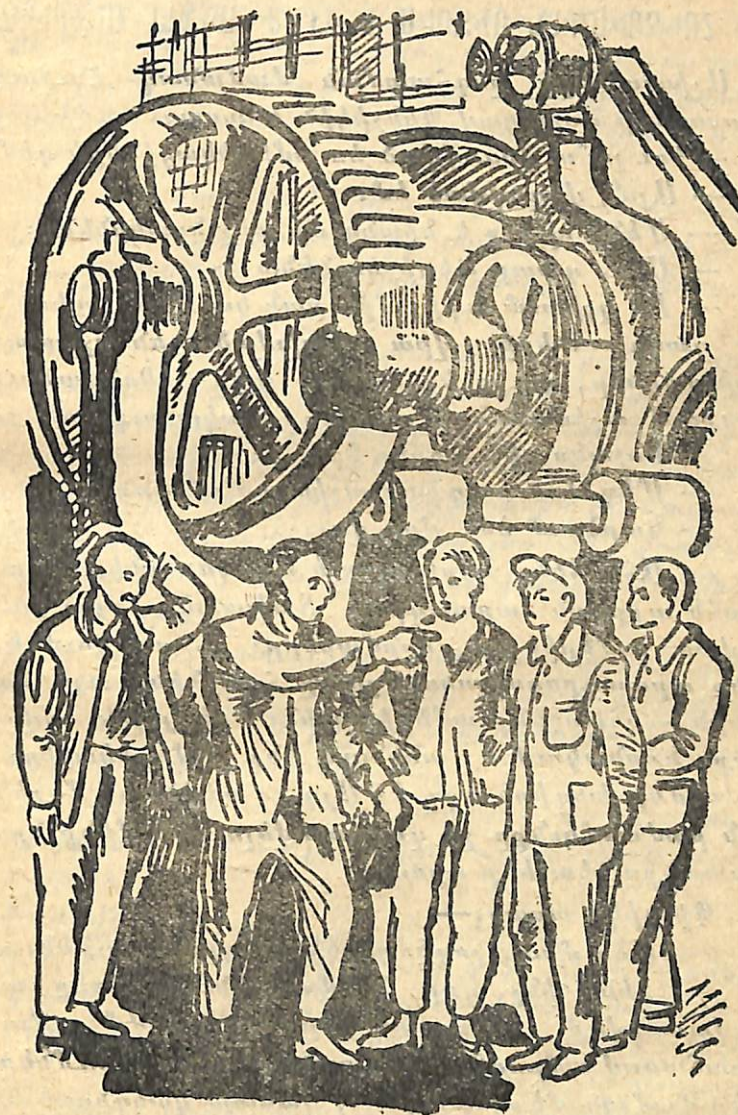
«Գուրս ՍիՂՄ-ից ամերիկյան կովարարներին»

Յեվ ամբողջ խորհրդային միության մեջ անցավ վրդովմունքի ալիքը: Բոլոր լրագիրներում տպվում եյին բանվորական բանաձևերը, վորոնք խիստ դատ եյին պահանջում Լուիսի համար: Գործարանի «Տո'ւր Տրակտոր» պատի լրագրում յերեացին դանադան քաղաքներից հարյուրավոր ստորագրություններով ուղարկված նամակներ, բոլորն ել անհապաղ դատ եյին պահանջում: Նամակ կար նաև ամերիկացի բանվորներից. նրանք նույնպես դատապարտում եյին իրենց հայրենակցին:

Յեվ խուլիգան Լուիսը բանտարկվեց:

Բայց դրանով Պինչիկը չհանգստացավ: Ամերիկացիները նրա մեջ դող եյին առաջացնում: Նա ալլես ձեռք

չվերցրեց անգլիերեն լեզվի ինքնուսույցը: Յեվ հենց առաջին հարմար պարագային դնաց ուրիշ մուրճի մոտ աշխատելու: Այնտեղ աշխատում էր ուսւ վարպետ Իվան Միխայլովը: Պինչիկն արդեն կարծում էր, վոր ավելի հաճելի յե ուսների հետ աշխատել:

Նա դեռևս մի հույս ուներ, — հանկարծ կարո՞ղ ե պատահել, դատարանում պարզվի, վոր ինչ վոր թյու-

ըմացութիւնն ե տեղի ունեցել: Կարող ե պատահել, վոր Լուիսը Ռորինսոնի հետ վեճ ե ունեցել, կամ մի ուրիշ նման բան:

Յեւ Պինչիկն սկսեց անհամբերությամբ սպասել դատարանի վճռին:

11. ՇՈՒՋՈՒՄՈՎՆ ՈՒՋՈՒՄ Ե ՎՐԵԺ ԱՌՆԵԼ ԱՍԵՐԻԿԱՅԻՑ

Աշխատանքի ընդհատման ժամանակ Հուջումովն անսպասելի մոտեցավ Պինչիկին և ասաց.

— Դու շատ վրդովված ես ամերիկացիների դեմ:

— Այո՛, վրդովված եմ:

— Մենք պետք ե նրանց մի քիչ նստեցնենք:

— Այո, դատը տեղի կունենա...

— Իմ գլխում ուրիշ մի բան կա: Դու տեսե՞լ ես, և եր դադգյահներին վրա կախված են աշխատաւորի տախտակներ, ցույց են տրված լրիւ բեռնվածության դեպքում աշխատանքի արտադրողականության չափը:

— Ինչպես չէ, տեսել եմ:

— Մեզ մոտ այդքան աշխատող եմ:

— Կարծում եմ, վոր վոչ:

— Ահա հենց հարկավոր ե այնպես անել, վոր դադգյահն այդքան արտադրի: Տախտակի վրա ցույց են տրված ամերիկյան նորմաները: Նշանակում ե յեթե մենք արտադրողականութիւնը հասցնենք այդ նորմաներին, — կհասնենք ամերիկային: Իսկ յեթե ավելացրենք, նշանակում ե անցնում ենք Ամերիկայից: Իսկ այժմ մեր խնդիրն այդ ե: Այդ ժամանակ մեքենայական բաժանմունքը չի գանգատվելու թե մենք նրա աշխատանքը յետ ենք գցում:

Պինչիկն ասաց, —

— Մեզ մոտ, չոգեմուրճերը նորմա չունեն:

— Հետո ինչ, վոր նորմա չունեն: Դուք պետք ե հավասարվեք դադգյահներին: Առայժմ մուրճերի պատճառով ամբողջ գործարանում ընդհատումներ կան: Մեր մամլող մեքենաներն ել հաճախ կանգնում են: Իսկ յեթե ձիգ տաք, ընդհատումներ չեն լինելու: Ինքդ հասկանում ես, վոր հիմա արտադրանք ե պետք: Խոր-

հրդային և կոլլեկտիվ տնտեսութիւններն աճում են մեր յերկրում: Մենք պետք ե նրանց շատ տրակտորներ տանք:

Պինչիկն ասաց, —

— Ինչու չէ, յես համաձայն եմ ձիգ տալ: Կարծում եմ, վոր Իվան Միխայլովիչը կհամաձայնի: Խոսի՛ր ձեր տղաների հետ, թող նրանք մամլող մեքենաների արտադրանքը ավելացնեն: Թե չէ, մենք ամբողջ հատակը կգրադենենք մեր արտադրանքով, յեթե նրանք հետ մնան:

— Հետ չեն մնալու: Բոլորը հարվածային են գրվում: Միայն թե դուք մուրճերը լավ աշխատեցրեք:

— Կաշխատեցնենք, կաշխատեցնենք ամենայն թափով:

Հուջումովը մեծ դարբնոցում խոսեց բոլոր տղաների հետ հարվածային բրիգադի մասին: Վորոչեցին աշխատանքն այնպես կազմակերպել, վոր հատակի վրա չմնա մշակման բերված վորեւե արտադրանք: Հուջումովն անցավ և դիտեց բոլոր դադգյահներն ու մամլող մեքենաներն, իր գրքույկում նշանակելով թե, վոր մեքենային վորքան նորմա յե տրված և փաստորեն ինչքան ե արտադրված:

Հաջորդ որն աշխատանքից հետո նա հարցրեց բոլոր տղաներին թե ինչպես կարելի յե արտադրանքը բարձրացնել և հետ մնալն ինչո՞վ ե բացատրվում:

Ձանազան ձեռով պատառիսանցին:

Մեկն ասաց, վոր դեռ չի վարժվել դադգյահին, մյուսը դադգյահի թերութիւնները մատնանչեց և այսպես ել մյուսները:

Հուջումովն ասաց, —

— Ահա թե ինչ, տղաներ: Քանի վոր մենք դարձել ենք հարվածայիններ, ուրեմն պետք ե ամեն բան իր տեղը լինի: Յեկեք վաղը վորձ անենք: Թող ամեն մեկն աշխատի իր ամբողջ ուժով: Պապիրոս չծխել և բաժանմունքում «կատու չփախցնել»: Նայենք ինչպիսի արտադրանք կլինի, կհասնենք ամերիկականին: Համաձայն եք:

Տղաները պատասխանեցին.

— Համաձայնելը համաձայն ենք: Միայն յեթե լարված աշխատենք, մուրճերն արգելք կհանդիսանան, մշակման նյութ չեն հասցնի:

Հուջումովը ծիծաղեց:

— Հենց բանն այդ է, տղաներ: Մենք պետք է մուրճերին մեզ հասցնենք: Իսկ Կոտմանը հայտարարում է, վոր մուրճերը վոչ վորի սպասել չեն տալիս: Յեկեք սկսենք:

Հաջորդ որը տղաներն աշխատանքի անցան դադ-դյահների վրա ճիշտ բոլեյին: Աշխատում էին լուռ: Դադդյահներից յերբեք չէին հեռանում: Աշխատում էին լարված: Սակայն մուրճերին չհասան և ամերիկյան նորմաններից ցած մնացին:

Հուջումովը նայեց բոլոր դադդյահները, բոլոր տղաներին հրավիրեց խորհրդակցության:

— Մեկ անգամից, ընկերներ, վոչինչ չեք անի: Այդ պործում մեծ փորձ է հարկավոր: Յեթե ամեն մի կտորի մշակման մեջ մենք մի քառորդ բոլե խնայենք, կհասնենք նորմաներին:

— Իսկ այդ քառորդ բոլեն ի՞նչպես կձգես:

Հուջումովը մտածեց՝

Ահա թե ինչ, — ասաց նա վերջապես, վաղը կխրնդ-րենք ամերիկացիներից մեզ արագ աշխատանք ցույց տալ: Թող մի տասը բոլեյով նրանք աշխատեն դադ-դյահների վրա: Մենք տեսնենք թե ինչպես են աշխա-տում:

Այդպես ել արեցին: Թարգմանչի միջոցով խրնդ-րեցին յերկու ամերիկացու ցույց տալ արագ աշխատե-լու ձևը: Ամերիկացիները համաձայնեցին: Մեկը կանդ-նեց մամլող մեքենայի մոտ, մյուսը՝ մատուցվող մե-տաղների: Սկսեցին այնպես աշխատել, վոր մեքենան չեր հասնում իրենց: Տրակտորի պատրաստվող մաս-նիկը վար եր ընկնում թե չե, արգեն նրա տեղը նորն եր դրված լինում:

Հուջումովը շնչաց տղաներին. —

— Ուշադրություն դարձրեք, թե նա ինչպես է

չրջվում: Անպայման դա յե էյականը: Ահա մի քառորդ բոլեն:

— Իմացա՞ք:

— Իմացանք:

— Ուրեմն վաղը վճռական կովի որ է:

12. ՀԱՍԱՆ, ՍԱԿԱՅՆ ՉԱՆՑԱՆ

Պինչիկն ասաց Իվան Միխայլովին, վոր կանգնած էր շոգեմուրճի մոտ.

— Իվան Միխայլովիչ, մոմլող մեքենայի վրա աշ-խատող տղաներն ուզում են իրենց հունարը ցույց տալ: Ուզում են մեզ նեղը լծել:

Իվան Միխայլովիչը Մոսկվայի վորակյալ բանվոր էր: Նա ծիծաղեց և ասաց, —

— Քիչ փորձ ունեն: Վոչինչ չեն անի:

— Համենայնդեպս դժվար կլինի նրանց հասնել, յեթե սկսեն հարվածային աշխատել:

— Վաղ է այդ մասին խոսելը: Ամեն մի մեքենայի մոտ մատերյալի մի տեղ կա: Ահա յերբ այդ տեղերը կվերջացնեն, մենք կխոսենք:

Յերկու որ հետո մեքենաները մոտեցել էին նոր-մային: Մշակման յենթակա մատերյալ չատ քիչ եր մնացել հատակին: Իվան Միխայլովիչն ասաց Պինչի-կին, —

— Հարկավոր է վաղը աշխատանքն սկսելուց մի ժամ առաջ գալ, հնոցի կրակը վառելու, վորպեսզի մե-տաղը նախապես տաքացած լինի: Թե չե ամեն որ հնոցը վառելու վրա մի-մի ժամ կորցնում ենք:

— Լավ:

Հաջորդ որը բաժանմունքն աշխատում եր հարվա-ծային: Վոչ մի խոսակցություն չկար: Կար միայն աշ-խատանք:

Ժամը 5-ին Պինչիկը լսեց, վոր այն մեքենայի մոտ, ուր աշխատում եր Հուջումովը, տղաները «ուռա՛» էին կանչում:

Նա հանեց ականոցները, մոտեցավ և հարցրեց թե ի՞նչ է պատահել:

Տղաները պատասխանում են.

— Հուշումովն և Բաղիյեվը բարձրագույն մարկան
ցույց տվին: Նորմալից 5 ավելի յեն հասել:

— Նշանակում ե, վոր Ամերիկայից անցե՞լ են:

— Այդպես ե դուրս գալիս:

— Դե, մեզ մոտ հատակի վրա դեռ մի տաս, տասն
և հինգ կտոր բան կա ընկած, մյուս կողմից ե տրված:
Տանք թող այդ կտրի:

— Նշանակում ե դո՞ւք ել վատ չեք աշխատել:

— Նշանակում ե:

Մտեցավ ամերիկացին, բոլորը ճանապարհ տվին:
Ամերիկացին վերցրեց կտրած մասնիկը, նայեց և ցած
նետեց: Վերցրեց մի ուրիշը, ապա յերրորդը: Կանչեց
մյուս ամերիկացուն: Սկսեցին ինչ վոր բանի մասին
տաք-տաք խոսել:

Պինչիկը մտածեց.— «Յերեկ նրանց դուր չի գալիս,
վոր մենք նորմաները անցանք»: Բոլոր տղաներն ել
այդպես եյին մտածում և ծաղրում եյին: Ամերիկա-
ցիները ինչ վոր բանի մասին վիճում եյին:

Մտեցավ թարգմանիչը: Տղաները հարցնում են.

— Միտերները ինչի՞ մասին են վիճում:

Թարգմանիչը խոսեց ամերիկացիների հետ և պա-
տասխանեց:

— Ասում են, վոր փչացածը, բրակը շատ ե: Պետք
ե ձուլարան քաչ տալ մշակած մասնիկների մե, մասը
նորից հալելու:

— Ի՞նչպես թե:

— Ասում են պողպատն անպետք ե:

Պինչիկն իրեն շատ վատ զգաց:

— Ի՞նչ պետք ե անել այժմ,—հարցրեց նա թարգ-
մանչին: Նա հարցը թարգմանեց ամերիկացիներին:
Ամերիկացիներեց մեկն ինչ վոր պատասխան տվեց:

— Ի՞նչ ե նա ասում:

— Ասում ե, վոր պետք ե սովորել:

Բարակի ճանապարհին Պինչիկը յեկավ հետևյալ
վճռական յեզրակացության—սովորել: Ուրեմն ի՞նչ կերպ
ճանաչել պողպատը: Գործն այդպես ե, կանգնած ես շո-

ղեմուրճի մոտ, պետք ե ամեն բան իմանաս: Այլապես
փչացումն անխուսափելի յե:

13. ՊԻՆՉԻԿԸ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՎՃԻՌ Ե ԿԱՅԱՑՆՈՒՄ

Ամերիկացի Լուիսի դատավարությունը տեղի
ունեցավ:

Պինչիկին չհաջողվեց ներկա լինել դատավարու-
թյանը,—չկարողացավ տոմսակ ձեռք բերել: Սակայն
գործարանի լրագրում դատավարության ընթացքը
նկարագրվում եր բավական մանրամասնությամբ: Յեվ
Պինչիկը լրագիրը կարդում եր այն հույսով, թե ամեն
ինչ յերևան կգա, վոչ այնպես, ինչպես առաջ մտածում
եյին: Սակայն ամեն ինչ հենց այդպես ել յերևաց:

Դատարանի վորոշումը կարճ եր.

«Ապացուցված համարելով ցեղային ատելության
պատճառներով Ռոբինսոնի վրա կատարված հարձա-
կումը, դատարանը քրեական որոնարքի 59-րդ հոդվա-
ծով, Լուիսին և Բրաունին յենթարկում ե յերկուական
տարով ազատազրկման:

Բայց նկատի առնելով, վոր ցեղային թշնամու-
թյունը սրսկված ե նրանց «ստորին ցեղերի» շահագործ-
ման կապիտալիստական սխտեմի ուժով,—ազատազր-
կումը փոխարինել ՍԽՀՄ-ից արտաքսումով տասը
տարով»:

Կարգալով այդ վճիռը, Պինչիկը վորոշեց այլևս
յենթադրություններով չտարվել: Ամերիկան ընդմիշտ
գժգունեց նրա յերևակայության մեջ: Դա վոչ թե ազա-
տության յերկիր ե, այլ ցեղային ատելության յերկիր:
Ինքն այնտեղ վոտ չի դնելու:

Աշխատանքից ուղղակի փոստ գնաց: Հարցրեց թե
իր անունով «բոտ պահանջի» նամակ չկա արգյոք:
Նամակ չկար: Ավելի լավ: Նա ինքը կգրի հորեղբայր
Մարկին իր վերջին վորոշման մասին: Յեվ նա գրեց:

«Սիրելի հորեղբայր Մարկ: Յես արդեն աշխատում
եմ Ստայինգրադի գործարանում, դարձնոցային բա-
ժանմունքում: Մեզ մոտ, այստեղ շատ ամերիկացիներ
կան և միայն մի նեգր: Յեվ ահա ամերիկացիները

ծեծեցին այդ նեղրին առանց վորեւ պատճառի, հենց
այնպես, նրա համար, վոր նեղր է: Նրանց դատապար-
տեցին արտաքսելու ԽՍՀՄ-ից:

Թանգաղին հորեղբայր Մարկ, յես քեզ նամակ եմ
գրել, վոր ուզում եյի գալ Սմերիկա և խնդրել եյի ինձ
տեղ ձարել: Հիմա ուրիշ բան եմ խնդրում, -ինձ համար
տեղ մի փնտրեք: Լավն այն է, վոր յես արդեն ընդմիջտ
մնամ այստեղ...»

Պինչիկը ելի մի քանի խոսք գրեց, բայց դրանք վոչ
մի նշանակութուն չունեցին: Նա ստորագրեց, - «ձեր
հարազատ յեղբոր վորդի Պ. Կոտման» և լեզվով թրջեց
ծրարի յեզրերը: Յեվ ահա այդ ժամանակ թվաց, վոր
դժվար է նամակը նամակարկղ ձգել:

Պինչիկը հասկանում էր, վոր բեկում է իր կյանքը՝
ընդմիջտ հրաժարվելով անդրովկիանյան աշխարհից,
վոր այնպես հաճախ յեղել է իր յերեւակայության մեջ:
Ինքնիրեն քաջալերելու համար, նա կրկին վերհիշեց
մոտիկ անցյալում տեղի ունեցած դեպքը, -գործարանի
բակը ուր ամերիկացիները ծեծում են նեղրին: Հիշեց և
այն թե ինչպես ուռւ և մյուս ազգությունների բոլոր
բանվոր ընկերները յելան պաշտպանելու Ռորինսոնին:
Ել ո՞ւր փնտռել ճշմարտությունը յեթե վոչ ԽՍՀՄ-ում:

Այդ միտքը նրան ուժ տվեց: Նա կոխեց նամակը
փոստարկղի ճեղքվածքից և մի քիչ նամակի ծայրը
բռնած մնաց: Ապա նա լսեց թե ինչպես նամակն ըն-
կավ փոստարկղի մեջ, ուրիշ նամակների վրա:

Փոստարկղի անցքի դռնակը չխկալով ծածկվեց:
Այդ դուռը դեպի Սմերիկա ընդմիջտ փակվեց Պինչիկի
առջև:

14. ՆՈՐ ԳՈՐԾ

Պինչիկը բարակ յեկավ և ուղղվեց դեպի մահճա-
կալը: Ուզում էր պառկել, հանգստանալ:

Այդ որը Բադիյեվի հանգստյան օրն էր: Նա խալա-
թով ծալապատիկ նստած էր մահճակալին և անկանթ
գալաթով թեյ էր խմում: Մահճակալի կողքին, հատա-
կին դրված էլ չայնիկը:

— Կոտման, -ասաց Բադիյեվը՝ թեյը խմելով, -
այսօր ճաշի ժամանակ քեզ մոտ ամերիկացին յեկավ:

Պինչիկը մտածեց, վոր Բադիյեվը ծաղրում է, -

— Վո՞ր ամերիկացին, -հարցրեց նա:

— Սովորական: Գլխարկովը:

— Ինչի՞ յեր յեկել:

— Քեզ էր հարցնում:

Պինչիկը շարունակում էր մտածել, նա դեռ զգում
էր, վոր մի ինչ վոր նենգություն կա:

— Դու ինչպես հասկացար, վոր նա ինձ էր հարց-
նում, -ասաց նա վերջապես, -չե վոր դու ամերիկյան
լեզուն չես խմանում:

Բադիյեվը նորից իրեն թեյ լցրեց և սկսեց փչել
դալաթը:

— Ճիշտ է, չեմ հասկանում: Բայց նրան հասկացա,
նա խոսում էր ռուսերեն:

— Նշանակում է նա ամերիկացի չե:

— Վոչ, ամերիկացի յե:

— Ուրիշ էլ ի՞նչ ասաց քեզ ուռւներեն:

— Խոստացավ դալ ժամը յոթին:

— Լավ:

Պինչիկը վոչինչ չէր հասկանում: Բադիյեվն ընդ-
հանրապես կատակելու շնորհ չուներ և նրա խոսքերն
էլ ճշմարտության մոտ էին: Բայց այդ ի՞նչ ամերիկացի
յե, վոր ման է գալիս բարակներում և խոսում է ռու-
սերեն:

Բադիյեվը վերջացրեց իր թեյն և նստեց պատուհա-
նում, իսկ Պինչիկը պառկեց մահճակալին և փակեց
աչքերը: Իսկույն նա պատկերացրեց ալիքները և նավը:
Վոչ, այդ մասին այլևս չի մտածելու: Վերջ դրան: Լավ
է ուրիշ բանի մասին մտածի: Յեվ նրա առաջ յերևաց
դարբնոցային բաժանմունքի պատկերը: Հսկա ծանր
մուրճը բարձրանում և իջնում էր ողում, ինչպես թե-
թե փամփուշտ: Այդպես են որորվում մուրճերը ուժեղ
հարվածից հետո:

— Կոտման, - պատուհանից ասաց Բադիյեվը, -նո-
րից քեզ մոտ ամերիկացին է գալիս:

— Ո՞ր ե:

— Ահա, մոտենում ե դռանը:

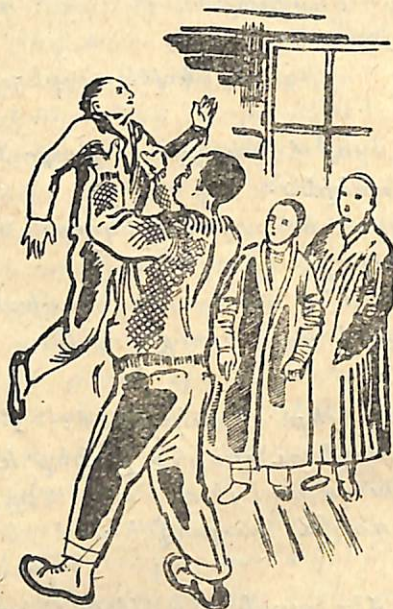
Պինչիկը պատուհանի մոտ վազեց ամերիկացուն տեսնելու, բայց նա արդեն մտավ բարակը:

Պինչիկը լսեց, վոր մեկը արագ բարձրանում ե սանդուխներով: Դուռը բացվեց և չեմքում հայտնվեց ամերիկացին:

— Կոտմանն յեկա՞վ, — հարցրեց նա:

Պինչիկն առաջ յեկավ:

— Յես եմ Կոտմանը:

Ամերիկացին սրժավ նրա վրա, ամուր բռնեց նրան և բարձրացրեց ողում:

Պինչիկը վախեցավ: Նրան թվաց, վոր ամերիկացին ուզում ե ծեծել, ինչպես այն ժամանակ ծեծեցին նեգրին:

— Նա գոռաց, —

— Ոգնեցե՛ք:

Բայց ամերիկացին գոռաց ավելի բարձր, —

— Միևնույն ե, չեմ թողնելու: Դու պետք ե լռես, յերբ ազգականդ ե գրկում:

Պինչիկը բարձրից կամաց հարցրեց.

— Հորեղբայր Մարկ...

— Իսկ դու ի՞նչպես ես կարծում:

Պինչիկը լաց յեղավ՝ յերբ վոտքերը գետնին առան: Նա լաց յեղավ ուրախությունից: Արցունքներն առատ հոսում եյին դեմքի վրայով և թափվում կրծքին:

— Հորեղբայր Մարկ, — ասաց Պինչիկը բռնելով ամերիկացու ձեռքից, — դուք ինձ հյո՞ւր եք յեկել:

— Վոչ, հյուր չեմ յեկել: Յես այստեղ, գործարանում եմ աշխատում:

— Վաղո՞ւց:

— Արդեն մի ամիս ե:

— Ինձ ի՞նչպես գտաք:

— Այսոր քո նամակն ստացա:

— Ի՞նչ նամակ:

— Այն վոր ուղարկել եյիր Ոգեսայից: Ամերիկայից ուղարկել են այստեղ՝ ինձ: Յերկու անգամ անցել ե ովկիանոսով: Յես ի հարկե գնացի գրասենյակ և տեղեկացա: Ինձ ասացին, վոր իսկապես Կոտմանն աշխատում ե: Յեմ ահա յես քեզ գտա:

— Հորեղբայր Մարկ, իսկ դուք ինչո՞ւ յեկաք իՍՀՄ:

— Շատ պարզ: Յես այս գարնանը մնացի առանց աշխատանքի:

Ամերիկայում, յեղբայր, գործազրկությունը սուկալի յե: Յեմ ահա Ստալինգրադի համար բանվորներ եյին ցուցակադրում: Յես պայմանագիր ստորագրեցի: Պարզ ե:

— Պարզ ե:

— Յես քեզ ել ուղում եյի այստեղ բերել: Հենց վոր յեկա, քեզ մի բացիկ գրեցի:

— Յես նամակդ չեմ ստացել, — ասաց Պինչիկը: Յերեկ ստացվել ե գյուղում, յերբ յես այնտեղից փախած եմ յեղել: Հորեղբայր Մարկ, յես, ախր, մի անգամ ձեզ տեսա դարբնոցային բաժանմունքում... հորեղբայր Մարկ, ինչ լավ ե, վոր...

Գիշերը գործարան յեկավ մի գնացք բեռնավոր-
ված արկղերով: Գնացքը կանգ առավ գործարանի յեր-
կու բաժանմունքների միջև. արկղերը վար սուսան: Նը-
բանց մեջ դարաված էյին յերկար սպասված դադգյա-
ները: Ճիշտն ասած մի քանիսը պակաս էյին, չատ մաս-
նիկներ չկային, բայց և այնպես գործարանը նոր ստաց-
ված մեքենաներով կարող էր առաջ գնալ:

Յերբ բաժանմունքներով լուր անցավ՝ թե նոր մե-
քենաներն ստացված են, բանվորները սկսեցին աշխու-
ժանալ և ասացին, վոր ժամանակն է կոնվեյերն աշխա-
տեցնելու: Բազմաթիվ մասեր պատրաստ են և յեթե մի
քանի յերկրորդական մասնիկներ պակասում են, կարե-
լի յե պատրաստել նորոգումների բաժանմունքում:
Չնայած դրանք վորոչ թերություններ կունենան, այ-
նուամենայնիվ կոնվեյերը կաշխատի:

Գործարանում կազմակերպվեց արտադրական գը-
րոհի շտաբ: Շտաբում մտնում էյին վարչության, կոմ-
բլիշի, գործարկումի և բոլոր բաժանմունքների ներկա-
յացուցիչները: Շտաբի գլխավոր նպատակն էր կար-
գավորել տրակտորների ճանդհատ արտադրության
գործը: Կազմակերպվեցին հարվածային բրիգադներ,
վորոնք պարտավորություն վերցրին ապահովել կոն-
վեյերը անհրաժեշտ քանակության մասնիկներով:
Կոնվեյերը չատ մասնիկներ էր պահանջում և անորակը
չէր ընդունում: Ամեն մի մաս պետք էր ժամանակին
բերվեր հավաքման—միացման բաժանմունքը, կոնվե-
յերի մոտ: Այո, այժմ դանդաղել չէր կարելի:

Գործարանային թերթը բոլոր բաժանմունքներում
բանթղթակցային սլոտեր նշանակեց: Բանթղթակից-
ները աչքաբաց տղաներ էյին,— նրանք աշխատանքի
մեջ նկատված բոլոր թերությունների մասին հոգված-
ներ էյին գրում թերթում: Չէր կարելի զբոսնել բա-
ժանմունքում կամ կանգնել անգործ: Դժվար էր նույ-
նիսկ ժամացույցին մոտենալ, իմանալու թե արդյո՞ք
չուտով կվերջանա աշխատանքը:

Բանթղթակիցները գրում էյին.

«Հավաքման—միացման բաժանմունքում տասն և
հինգ րոպեյի ընթացքում ժամացույցին մոտեցան 61
մարդ: Պատասխանատվության կանչել թրևողներին,
վոր ման գալով ժամանակ էյին անցկացնում»:

Բանթղթակիցները նկատում էյին բոլորին, ով
թրևում էր, ով լավ էր աշխատում: Թերթում սկսեցին
տարագրվել ցուցակներ,— թրևողները սև տախտակին,
լավ աշխատանքով աչքի ընկնող բանվորները՝ կարմիր
տախտակին: Արդեն հաճախ լուրեր էյին հաղորդվում,
վոր առանձին դադգյաների արտադրանքը որ ավուր ա-
ճում և տեղ—տեղ անցնում է նորմաներից:

Թերթը գրում էր.

«Որինակ վերցրեք ընկեր Դիմիտրիևից:

Որական սահմանված 76 առամնավոր անիվիկներ
պատրաստելու դիմաց նա պատրաստել է 118: Նրա
դադգյան աշխատում էր արագ, առանց ընդհատումնե-
րի, վոչ մի րոպեն զուր չէր անցնում»:

Հենց այդ թերթումն էլ տպված էր մի բանաստեղ-
ծություն՝ «ընկեր Դիմիտրիևին»: Բանաստեղծությունը
վերջանում էր այսպես.

Քո ձեռքը մենք սեղմում ենք

այս հաղթանակիդ համար.

քեզ հետ նետվում ենք և մենք

դեպի վճռական պայքար:

Մի քանի օրից հետո թերթում մեծ—մեծ տառերով
տպված էր՝

«Ամերիկացի բանվորները մտնում են հարվա-
ծայինների շարքերը»:

Յեվ ելի մի քանի օրից հետո՝

ՄԵՍ ԿՈՆՎԵՅԵՐԸ ՇԱՐԺՎԵՑ

Դա իսկական տոն էր գործարանում:

Այժմ վերջացրած մասնիկները չէյին ուղարկվում
պահեստ, պահեստապետի հսկողության տակ: Նրանց
դասավորում էյին կոնվեյերի յերկարությամբ արկղնե-
րում, սեղանի վրա կամ ուղղակի հատակին: Այդ մաս-

նիկներն ամեն մի կույտի մոտ կանգնած ելին բանվորներ:

Ամենամեծ մասը № մեկն էր, տրակտորի կմախքը՝ ներսից կարմիր և դրսից սև ներկած: Այդ կմախքը կրանի ոգնությամբ սեղմ ամրացվում էր կոնվեյերի վերջին մասին: Կոնվեյերը շատ դանդաղ նրան շարժում էր առաջ բաժանմունքի յերկարությամբ, և բանվորներն այդ ժամանակ տրակտորի կմախքի վրա ամրացնում էին մասերը: Դա խաղի նման էր, վորովհետև ամեն մի մաս իրեն տեղն էր գտնում կմախքի վրա: Աստիճանաբար կմախքը մեծանում էր մասերով: Կոնվեյերի մյուս ծայրում տրակտորին ամրացնում էին վերջին անիվները և տրակտորը նմանվում էր ինքն իրեն:

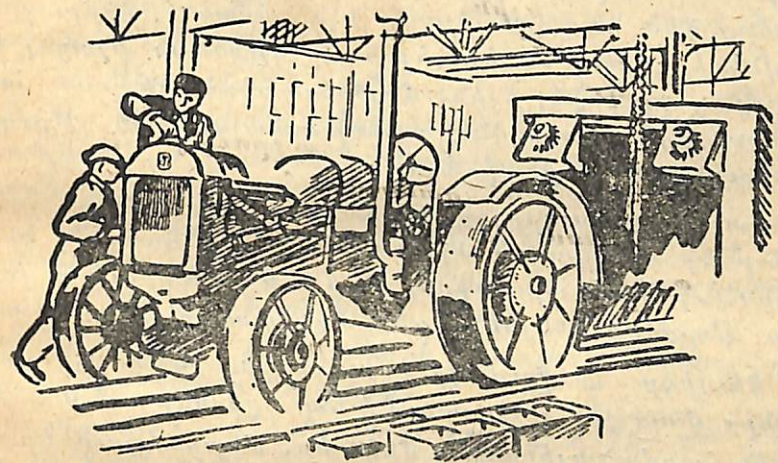
Խողովակով տրակտորի մեջ ածում էին կերոսին, ջուր, յուղ: Կոնվեյերի մի քանի շարժում, — և տրակտորը կանգնում էր հատակին իր անիվների վրա: Լարում էին մեքենան և տրակտորիստը ցատկում էր դեկի մոտ: Մեքենայի ուժեղ աշխատանքից աղմկում էին ապակիները: Տրակտորը չըջան էր կատարում բաժանմունքներում և դուրս գնում դռնից: Նա գործարանի հսկա բակում շատ փոքր մի բան էր յերևում: Բայց ամեն մի բանվոր գիտեր, վոր այդպիսի մի մեքենա բավական էր մի ամբողջ կուլեկտիվ տնտեսություն վորտքի հանելու:

Կոնվեյերը գնում էր, և գործարանի բոլոր ուժերը սլետք է նպաստեին նրա մշտական շարժմանը: Յերբեմն մասերը պակասում, մեկը, յերկուսը: Պատահում էր, վոր մասերը համապատասխան չափի չէին լինում: Իսկ կոնվեյերի աշխատանքը միայն այն ժամանակ և հաջող ընթանում, յերբ մասնիկները պատրաստված են վոչ մեծ և վոչ ել փոքր՝ սահմանված չափից: Նույնիսկ կես միլիմետր մեծությունը սահմանված չափից յերբեմն փչացնում էր ամբողջ գործը: Յեվ ահա հարկավոր էր վոչ միայն անընդհատ արտադրության գործը կարգավորել, այլև վերջ դնել անվորակ, բրակ մասեր արտադրելուն:

Դարբնոցային բաժանմունքի աշխատանքը ծանր

էր: Այդտեղ պատրաստվում էին տրակտորի ամենածանր, շարժողական մասերը: Հուլումովը ցնծության մեջ էր, վոր գործարանը առաջ էր գնում, բայց հուլում և հայհոյում էր առաջվանից շատ: Ինքը մի մեծ գործ չէր կատարում, աշխատում էր մամլող մեքենայի վրա, սակայն բաժանմունքի ամեն մի թերություն, ամեն մի ճեղքվածք վորովեցնում էր նրան և աշխատանքի ընդհատումների ժամանակ դուռն էր ամեն կողմ:

— Ընկերներ, նորից մեղ պիտի սևացնեն լրագրում: Հարյուր քսան և մեկերորդ մասնիկը ուշացրել ենք: Դրա համար կոնվեյերը կանգ է առել: Հարկավոր

և հարվածային կերպով գործը վերջացնել: Տա'նք հարյուր քսան և մեկերորդ մասնիկը:

Դարբնոցային բաժանմունքը լարվում էր: Նա արդեն յերկու հերթի յեր աշխատում, պատրաստ էր մրտցնել և յերբորդ հերթ: Աշխատում էին քսան շոգեմուրճեր, և ամբողջ որ խելագարի նման աղմկում էր բաժանմունքը: Մուրճերը ծեծում էին, վառարաններն աղմկում և մամլող մեքենաները ճգմում: Իսկական փոթորիկ էր անցնում բաժանմունքից: Յեվ այդ փոթորիկը տրակտորի մասերի ամբողջ կույտեր էր նետում կոնվեյերի մոտ:

Մի տեսակ ավելի հաճելի դարձավ աշխատանքը,

յերբ սկսեցին արտադրանք տալ: Հազարավոր բանվորներ լարված աշխատում էին, ամեն մեկն իր տեղը, և այդ աշխատանքի արդյունքն յերևում էր մեքենայական բաժանմունքի դռների մոտ: Ժամանակ առ ժամանակ այդ դռները բացվում էին, և նոր տրակտորներ դուրս էին պրծնում բակը: Նրանք գալիս էին յերկաթգծի ճյուղով, հսկա կրանը նրանց բարձրացնում էր պլատֆորմի վրա: Ու գնացքները նրանց տանում էին յերկրի բոլոր կողմերը:

Տրակտորների աշխատանքների մասին հանգստացուցիչ կարծիքներ էին ստացվում: Մի կոլխոզում, վարի ժամանակ տրակտորը շուռ էր յեկել, և կոլխոզնիկները մեծ դժվարությամբ էին նրան բարձրացրել անիվների վրա: Կարծել էին թե մեքենան փչացել է: Սակայն յերբ լարել էին, մեքենան սկսել էր շատ լավ աշխատել: Կոլխոզնիկները շնորհակալության թուղթ էին ուղարկել գործարանին:

Բայց այդ բոլորը քիչ էր Հուլյումովի համար: Հարկավոր էր տրակտորի արտադրությունը հասցնել նորմային, որական արտադրել հարյուր քառասուն և չորս հատ: Սպասվում էին դեռևս մեծ պայքարներ:

Պինչիկը Հուլյումովի նման գոռալ չգիտեր, բայց նրանից վատ չէր աշխատում: Նա արտադրության տառջին հարվածայիններից մեկն էր, մասնակցում էր ամերիկյան տեխնիկան յուրացնող խմբակին, մասնակցում էր խորհրդակցություններին: Ամերիկայի մասին դադարել էր նույնիսկ մտածել: Նրան այժմ միայն յերկու բան էին զբաղեցնում, — դարբնոցային բաժանմունքն ու հորեղբայր Մարկը:

Շատ հաճախ նա աշխատանքից հետո գնում էր հորեղբոր մոտ, և նրանք միասին զրոնում էին, նավակ էին նստում, գնում էին կինո: Զրոնանքների ժամանակ հորեղբայր Մարկն անդադար պատմում էր ամերիկյան գործարանների, մեքենաների և պողպատի վորակի մասին: Նա պատմում էր այն մասին, թե վորքան դժվար էր Ամերիկայում աշխատանք գտնել, վորքան արագ էր չարժվում կոնվեյերը և ինչպես էին

ճոճում կոնվեյերի վրա աշխատող բանվորների վրահոռները: Այդ խոսակցություններից Պինչիկը շատ բան իմացավ:

Պարզվեց, վոր հորեղբայր Մարկը հիանալի մարդ էր. ավելի լավը չես կարող պատկերացնել: Նա Պինչիկին պատմում էր Ամերիկայի մասին: Իսկ Պինչիկը նրան իրենց բաժանմունքի աշխատանքի մասին, զանգատվում էր ծույլ տղաների մասին, ասում էր թե ինչ հսկայական նշանակություն ունի ամեն մի տրակտորը մեր յերկրի համար:

Այդ խոսակցությունը մի անգամ վերջացավ նրանով, վոր հորեղբայր Մարկն ասաց:

— Գիտես, Պինչիկ, յես վորոշել եմ հարվածային բրիգադ կազմակերպել:

— Անպայման, հորեղբայր Մարկ, — պատասխանեց Պինչիկը համոզված: Ժամանակն է, վոր ձեր բաժանմունքը մի քիչ իրեն ձգի: Մանավանդ, վոր դու գիտես ուսերեն լեզուն:

— Հենց բանն էլ այդ է: Յես ուզում եմ, վոր ամերիկացիները ուսներին հետ միասին մի բրիգադ կազմեն: Հապա, յեկ գործի անցնենք, ինչից սկսենք...

Մի անգամ աշխատանքի գնալիս ճանապարհին Հուլյումովն ասաց Պինչիկին.

— Կոտման, յես մոռացել եյի, — կարծեմ դու սովորել ես դպրոցում:

— Այո սովորել եմ, վեց խումբ եմ անցել:

— Դեզ անհրաժեշտ է անպայման ֆարգործուս մտնել:

— Չեն ընդունի, Հուլյումով: Ընդունում են միայն Դամյակն ավարտածներին:

— Իսկ յես ասում եմ, վոր կընդունեն: Դպրոցում դեռ շատ տեղ կա:

Պինչիկը մտածեց:

— Սովորելն իհարկե հետաքրքիր է, — ասաց նա կարծես ինքնիրեն, — Միայն դժվարը աշխատանքը թողնելն է: Յես չատ եմ վարժվել հնոցին ու մուրճին:

— Մի վախենա, առանց քեզ կղեկավարենք: Մեզ

այժմ վորակյալ բանվորներ են պետք: Իսկ ապագայում
ավելի մեծ կարիք կլինի: Այնպես, սովորի՛ր:

— Կարելի չէ:

— Հետո, շատ լավ կլինեն, վոր կոմյերիտիու-
թյան մեջ մտնելի:

Յես ուրախությամբ դիմում կտայի, Հուլուսով:
Միայն թե ո՞վ յերաշխավորություն կտա:

— Բաժանմունքը կտա:

16. ՆՈՐԻՑ ՊԻՆՉԻԿՆ ՈՒ ԿՈՒԼԲԱՆ

Պինչիկը ընդունվեց Փարգործուսում:

Նա փոխադրվեց քարաշեն շենքը, Փարգործուսի
աշակերտների հանրակացարանը: Տղաներն ապրում
էին կոմունայով: Նրանց ճաշարանն ու լվացարանը
ընդհանուր էին: Նրանք 3 ական հոգով ապրում էին
մի սենյակում: Իսկ պարապում էին հատուկ շենքում,
ուր դրված էին մեծ սեղաններ ընթերցանության հա-
մար:

Դպրոցում անցնում էին Ֆիզիկա, մեքենայագիտու-
թյուն, նույնիսկ անգլիերեն լեզու: Սովորելու բան կար:
Սկզբում Պինչիկը կարոտում էր իրենց բաժանմունքը,
բայց շուտով վարժվեց, — դպրոցում պակաս աշխատանք
չկար, պարապում էին արհեստանոցներում և գասարան-
ներում: Պինչիկը սովորում էր շատ հաջող. նա ուզում
էր վորքան կարելի չէ շուտ խորանալ տրակտորաշինու-
թյան գաղտնիքի մեջ:

Յերբ մոտեցան աշնանային արձակուրդները,
Պինչիկը վորոշեց իր ծըննդավայրը գնալ: Նա ուզում էր
վերցնել այն իրերը, վոր թողել էր իր գաղտնաբանում:
Ախր այնտեղ էին մնացել հոր կոշիկները, ժիլետը,
գրքերը:

Այս անգամ Պինչիկը Նովորոսիյսկով չգնաց, — այլ
ցամաք ճանապարհով, յերկաթուղով — Լիխայայի և
Խարկովի վրայով, ճանապարհին նրա հետ վոչ մի դեպք
չպատահեց: Նա կայարան հասավ լուսադեմին: Ձի
վարձեց և ժամը 7-ին արդեն գյուղումն էր:

Ուտկինն յերեւի դեռ քնած կլինեք և, Պինչիկը վո-

րոշեց նախ դարձնոց մտնել իրերը վերցնելու: Դեռ
բավական հեռվից Պինչիկը լսեց գնդանի վրա իջնող
մուրճի հարվածների ձայնը: Ի՞նչ հարվածներ էին
դրանք: Միթե կարելի չէր համեմատել տրակտորաշի-
նության գործարանի հսկայական մուրճերի աշխատան
քի հետ:

Դարբնոցի սեղուռը բացված էր կրնակի վրա, և
ներսում, մի թի մեջ, հնոցի վերև թռչում էին վոսկեղեն
ձանճերը: Փուքսերը ծանր շնչում էին, և հանկարծ
մուրճը դադարեց հարվածել, և Պինչիկը լսեց ծանոթ
հաստ ձայնը, վոր անցած օրերի նման, գոռում էր. —

— Ի՞նչ, գնչուի լակոս, դու ուզում ես ինձ թո-
քա՞խտ գցել: Այս ի՞նչ տաքություն ե: Հիմա ցույց
կտամ թե ինչպես...

Յեւ Պինչիկը լսեց հարվածների ձայնը, ապա՝ մեկն
սկսեց լաց լինել դառն և հեգեգալով:

Պինչիկը գնաց դարբնոց ամենախաղաղ մտադրու-
թյուններով Կուլբան հիմա իր տեղը չի, և նրանից վա-
րենալու կարիք չկա:

Պինչիկը մտքում ուներ վերցնել իրերն և գալ Ուտ-
կինի մոտ:

Բայց հիմա աղմուկն և լացը լսելով Պինչիկը մոռա-
ցավ իր բոլոր ծրագիրներն և վազեց գեպի դարբնոց փո-
թորկի պես:

— Մի՛ համարձակվիր ծեծել:

Իհարկե Կուլբան ճանաչեց նրան: Պինչիկը նոր չորեր
էր հագել: Դեմքը մաքուր էր և ձայնը հնչում էր բավա-
կան սպառնալից: Դարբինը դադարեց տղային ծեծել, և
մոտեցավ դռանը: Վոտից գլուխ նայեց Պինչիկին և մը-
ռայլ հարցրեց. —

— Ի՞նչ ես ուզում:

— Մի՛ համարձակվիր աշակերտներին ծեծել, ահա
թե ինչ:

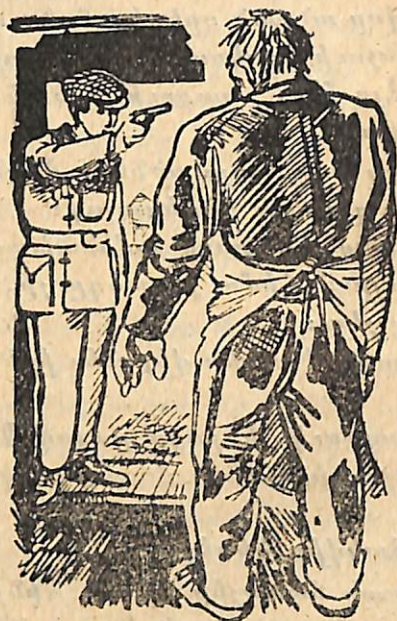
Կուլբան վերջապես ճանաչեց Պինչիկին: Նա նույնիսկ
ուրախացավ, վոր դործն այդպես հասարակ կերպով
պարզվեց:

Նա ձեռք գցեց ունեկիին և գոռաց. —

—Յեւ հիմա քեզ ցույց կտան թե ով է աշտեղ հրամանատարը:

Բայց Պինչիկը հիմա ուրիշ մարդ էր: Նա չխեղճացավ ինչպես առաջ. նույնիսկ չսկսեց վիճել, այլ ձեռքը տանելով գրպանը աշտեղից դուրս քաշեց Բուլտոկ-ատրճանակը:

Ամբողջ աշխարհում միայն յերեք մարդ՝ Պինչիկը, Լեկան և Յուրենը գիտեցին, վոր այդ ատրճանակը չի կրակում: Կուլրան այդ չգիտեր: Այդ պատճառով ասար-

ճանակը Պինչիկի ձեռքում նրա վրա թողեց չլմեցուցիչ տպավորութուն:

—Չկրակես. չկրակես.—գոռաց նա—սպասիր. յես վոր չինչ:

Դու ի՞նչ ես ուզում:

—Ուզում եմ, վոր տղային չծեծես: Յեվ դու նրան չես ծեծելու:

—Ճիշտ է, չեմ ծեծելու,—ասաց Կուլրան հառաչելով: Ախր յես նրան իր ոգտի համար եմ ծեծում: Նա այժմ փոխարինում է քեզ:

—Յեւ այդ տեսնում եմ,—ասաց Պինչիկը և գոռաց մթնում,—է՛յ, ընկե՛ր, արի աշտեղ:

Խորքից սողալով, առաջ յեկավ Գնչուի տղան, այնպես կեղտոտ և մրոտ, ինչպես Պինչիկն անցած որելին: Միայն աչքերի սպիտակուցն և ատամներն ելին սպիտակ մնացել: Մնացյալը կորած էր ծխի և մրի մեջ: Արցունքից դեմքը փայլում էր:

—Անունդ ի՞նչ է:

—Մակար:

—Ահա թե ինչ, Մակար,—ասաց Պինչիկը լուրջ, Չե՛ղք քաշիր լացից: Յեւ քեզ ուրիշ բան եմ առաջարկում: Ուզում ես գնանք հեռու աշտեղից. յես քեզ աշխատանք կգտնեմ գործարանում: Այնտեղ ել դարբնոցում կաշխատես: Միայն թե այնտեղ չենք միլիոն անգամ սրանից մեծ է և մուրճը հազար անգամ ավելի ծանր: Համաձայն ես:

—Իսկ ի՞նչպես կարելի յե այդ մուրճը բարձրացնել,—մտածելով հարցրեց Մակարը:

—Նա, յեղբայր, չոգու ուժով է բարձրանում, մի անհանդստանա:

Շոգու ուժով: Այդ դեպքում համաձայն եմ:

—Դե, արի իմ յետևից:

—Իսկ հա՞յրս:

—Մենք կհայտնենք քո հորը: Յեթե իրեր ունես, վերցրու: Շարժվում ենք հա՞:

—Պինչիկն այլևս չեր ուզում խոսել դարբնի հետ: Նա հետը վերցրեց տղային և միասին գնացին գյուղի փողոցով: Կուլրան յերկար կանգնեց չեմքին և նայում էր նրանց յետևից, վոչինչ չհասկանալով:

Պինչիկը գտավ Ուտկինին սեղանի առջև նստած, ուղիորնդունիչի մոտ: Նա շտկում էր ապարատը և նկատեց Պինչիկի գալուստը:

—Ի՞նչ եք ուզում, հարցրեց նա ականջի վրայից հանելով լսափողերը:

—Բարե՛, Անդրեյկա:

—Կոտման: Վա՛յ, սատանա: Ի՞նչ է, Ամերիկայի՞ց ես գալիս:

— Վոչ, վոչ Ամերիկայից:
— Հապա ո՞ւր ելիր:
— Հետո կպատմեմ: Ուտկի՛ն, մի թերթ թուղթ ունե՞ս:

— Իհարկե ունեմ: Նստիր այստեղ: Թուղթն ինչի՞դ ե պետք:

— Ուզում եմ Կուլբայի վրա բողոք գրել դատարանին:

— Ի՞նչի վրա յես բողոքում:

— Կովում ե և հայհոյում:

Ուտկինը չվացրեց.—

— Բան հիշեցիր: Ձե վոր դա վաղուց եր, կես տարի առաջ:

— Վոչ կես տարի, այլ կես ժամ՝ առաջ:

— Նա քե՞զ ծեծեց:

— Վոչ ինձ, Մակարին, այն տղային, վոր, տե՛ս, դռանը նստած ե: Յես այդ գործն այդպես չեմ թողնելու: Մեզ մոտ գործարանում, յերբ նեղրին ծեծեցին, ամբողջ գործարանը վոտքի կանգնեց: Նեգրը դեռ ահագին տղամարդ եր, իսկ այս տղան պատանի...

— Ա՛յ, սատանա, — հիացմունքով հայհոյեց Ուտկինը, և դեռ ասում ես, վոր Ամերիկայում չես յեղել: Իսկ նեգրերն ո՞ւր են լինում, յեթե վոչ Ամերիկայում:

— Ճիշտ ե, Ամերիկայում են լինում: Մակայն յես քեզ պատմում եմ մեզ մոտ, Ստալինգրատում տեղի ունեցած դեպքը: Այդ վո՞նց ե, Ուտկին, ակնոցներով ամբողջ որը նստած ես ռադիոյի մոտ և վոչինչ չես իմանում: Մի այսոր տղաներին հավաքիր, յես մի գեկուցում տամ:

Նույն որը հենց Կուլբային ձերբակալեցին և բանտ նստեցրին:

Պինչիկն ու Մակարը մանրամասն ցուցմունքներ տվին դատավորին, նա այդ բոլորը գրի առավ և նրանց ստիպեց ստորագրել: Իսկ յերեկոյան Պինչիկին և Մակարին տղաները ճամբու դրին դեպի կայարան:

Գնում ելին վոտքով: Պինչիկը փողը խնայում եր Մակարին ճանապարհին տոմս առնելու համար: Ճանապարհին Պինչիկը տղաներին պատմեց գործարանի մասին և նրանց ել հրավիրեց:

— Տեղ կլինի, — ասում եր նա, մեզ մոտ ՖԳՈՒՍ-ում տեղ կա: Հենց վոր յոթամյակը կվերջացնեք, իսկույն յեկեք:

Տղաները, դպրոցական դասընկերները, ուղեկցեցին Պինչիկին գյուղից բավական հեռու: Հետո Պինչիկն ու Մակարը գնացին մենակ: Ամեն մեկը քաչ եր տալիս իր ճամբրուկը լի իրերով:

Նրանք լուռ քայլում ելին հարթ ճանապարհով: Հիմա Պինչիկը գիտեր թե ուր ե գնում և քայլում եր հաստատ ու վճռական: Մակարը վոչինչ չեր իմանում և դողում եր ամբողջ մարմնով:

Նրանք գնացել ելին մոտ կես ժամվա ճանապարհ: Հանկարծ Մակարն սկսեց բարձրաձայն լաց լինել:

— Ի՞նչ պատահեց, — հարցրեց Պինչիկը:

— Վախենում եմ ելի առաջ գնալ: Լավ կլինի, վոր յես դառնամ: Հայրս ինձ հրամայել ե ձիյեր պայտել սովորել և վոչ թե տրակտորներ շինել: Ասում եր, վոր գեղջուկը դարձնին և հարգում:

Բան ասացիր, — ասաց Պինչիկը, — դու յերբեիցե տրակտոր տեսե՞լ ես:

Յերբեք չեմ տեսել:

— Ահա, յերբ տրակտոր տեսնես, ցիյերը բոլորովին կմոռանաս: Իսկ յերբ կսովորես տրակտոր սարքել, բոլոր գեղջուկները — մութիկները քեզ շնորհակալու թյուն կհայտնեն: Բոլոր գյուղացիները, ինչքան վոր կան ԽՍՀՄ-ում:

— Բոլոր գյուղացիները, — զարմացած հարցրեց Մակարը, —

— Բոլորը:

— Վոր այդպես ե վաղենք, արագ...

Մակարը փնչաց, բռնեց Պինչիկի ձեռքն և յերկուսով վաղեցին առաջ:

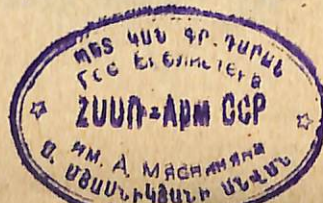
ՄԱՍՆ 1

59

1. Կուլրան ու Պինչիկը	3—5
2. Մի քանի խոսք «Սան-Ֆրանցիսկո» արհեստանոցի մասին	5—8
3. Հորեղբայր Մարկը	8—11
4. Մեկնելու պատրաստություններ	11—15
5. Պինչիկը ճանապարհ է բեկնում	15—18
6. Գիշերը ճանապարհին	18—20
7. Ծանոթություն գնացքում	20—25
8. Նոր ծանոթները	25—31
9. Պինչիկը չարունակում է ճանապարհը	31—33
10. Արտասահմանյան նավամատույցում	33—40
11. Յերկուսով արդեն հեշտ է	40—43
12. Պինչիկը գնում է այլ ուղղությամբ	43—48
13. Ճանապարհին	48—53

ՄԱՍՆ 2

1. Քննություն	54—57
2. Բարակում	57—60
3. Առաջին անգամ գործարանում	60—64
4. Բոլոր յերկրներն պրոլետարները	64—67
5. Պինչիկը Ոկուենչիկովից առաջ է անցնում	67—79
6. Պինչիկը աշխատում է մեքենայական բաժանմունքում	69—72
7. Պինչիկն աշխատում է գարբնոցում	72—75
8. Ոկուենչիկովի նոր ծրագրերները	75—77
9. Մարտափելի տաքարյունություն	77—79
10. Բոլորը պաշտպանում են նեգր Ռոբինսոնին	79—82
11. Հուլիսի 1-ին ուղում է վրեժ առնել Ամերիկայից	82—85
12. Հասան սակայն չանցան	85—87
13. Պինչիկը մերջնական վճիռ է կայացնում	87—88
14. Նոր գործ	88—91
15. Կոնվեյերը չարժվեց	92—98
16. Նորից Պինչիկն ու Կուլրան	98—103

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0392234

5077/1

ԳԻՆԸ 1 Ո.804.

807